Uluslararası Türkçenin Öğretimi ve Türk Kültürünün Kültürlerarası İletişimdeki Yeri Sempozyumu

UTÖKİS

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

6-7 ARALIK 2025

YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ
TÜRKISCH-DEUTSCHE UNIVERSITÄT

1932

ULUSLARARARASI TÜRKÇENİN ÖĞRETİMİ VE TÜRK KÜLTÜRÜNÜN KÜLTÜRLERARASI İLETİŞİMDEKİ YERİ SEMPOZYUMU BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

Yayına Hazırlayanlar
Ezgi İnal
Murat Öztemir

e-ISBN: 978-625-94814-2-5

Yunus Emre Enstitüsü Yayınları

KURULLAR

Onur Kurulu

Prof. Dr. Abdurrahman ALİY | Yunus Emre Enstitüsü Başkanı
Prof. Dr. Cemal YILDIZ | Türk-Alman Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Osman MERT | Türk Dil Kurumu Başkanı
Doç. Dr. Cahid ŞENEL | Yunus Emre Enstitüsü Başkan Yardımcısı
Doç. Dr. Harun ŞAHİN | Türk Dil Kurumu Başkan Yardımcısı

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Abdurrahman GÜZEL | Başkent Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet AKKAYA | Bartın Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet BALCI | Mustafa Kemal Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet BENZER | Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet BURAN | Fırat Üniversitesi
Prof. Dr. Ali Fuat ARICI | Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Alparslan OKUR | Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Aysel UZUNTAŞ | Türk-Alman Üniversitesi
Prof. Dr. Başak UYSAL | Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Bayram BAŞ | Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Behice VARIŞOĞLU | Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Prof. Dr. Bilge BAĞCI AYRANCI | Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
Prof. Dr. Bilginer ONAN | Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi
Prof. Dr. Celal DEMİR | Afyon Kocatepe Üniversitesi
Prof. Dr. Cemal YILDIZ | Türk-Alman Üniversitesi
Prof. Dr. Cengiz ALYILMAZ | Uludağ Üniversitesi
Prof. Dr. Deniz MELANLIOĞLU | İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Elif AKTAŞ | Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi
Prof. Dr. Emine KOLAÇ | Anadolu Üniversitesi
Prof. Dr. Fatih KANA | Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Prof. Dr. Fatma AÇIK | Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Fatma BÖLÜKBAŞ KAYA | İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Gökhan ARI | Bursa Uludağ Üniversitesi
Prof. Dr. Gülden TÜM | Çukurova Üniversitesi

KURULLAR

Prof. Dr. Hakan ÜLPER | Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Prof. Dr. Halit KARATAY | Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Prof. Dr. Hatice GÜNEŞ | Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
Prof. Dr. Hülya PİLANCI | Eskişehir Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. İbrahim GÜLTEKİN | İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. İhsan KALENDEROĞLU | Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. İlhan ERDEM | İnönü Üniversitesi
Prof. Dr. Kadir Kaan BÜYÜKİKİZ | Gaziantep Üniversitesi
Prof. Dr. Kemalettin DENİZ | Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Latif BEYRELİ | Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet KURUDAYIOĞLU | Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Celal VARIŞOĞLU | Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet KURUDAYIOĞLU | Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Mesut GÜN | Mersin Üniversitesi
Prof. Dr. Muhammet Eyüp SALLABAŞ | Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Murat ÖZBAY | Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Murat ŞENGÜL | Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Prof. Dr. Musa ÇİFCİ | Uşak Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa ALTUN | Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa DURMUŞ | Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa KURT | Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Namık Kemal ŞAHBAZ | Mersin Üniversitesi
Prof. Dr. Nezir TEMUR | Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Nurettin DEMİR | Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Nurşat BİÇER | Amasya Üniversitesi
Prof. Dr. Özay KARADAĞ | Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Sedat MADEN | Bayburt Üniversitesi
Prof. Dr. Semra ALYILMAZ | Uludağ Üniversitesi
Prof. Dr. Serpil ÖZDEMİR | Bartın Üniversitesi
Prof. Dr. Tazegül DEMİR ATALAY | Kafkas Üniversitesi

KURULLAR

Prof. Dr. Ülker ŞEN | Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Aslı FİŞEKÇİOĞLU | Marmara Üniversitesi
Doç. Dr. Arzu ÇEVİK | Bartın Üniversitesi
Doç. Dr. Bekir İNCE | İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Doç. Dr. Burak TÜFEKÇİOĞLU | Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Doç. Dr. Efecan KARAGÖL | Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
Doç. Dr. Gökçen GÖÇEN ÖZDEMİREL | Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
Doç. Dr. Gözde DEMİREL FAKİROĞLU| İstanbul Üniversitesi
Doç. Dr. Halil Erdem ÇOCUK | Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Doç. Dr. Harun ŞAHİN | Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Mazhar BAL | Akdeniz Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet Emre ÇELİK | Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet YALÇIN YILMAZ | İstanbul Üniversitesi
Doç. Dr. Mete Yusuf USTABULUT | Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
Doç. Dr. Sedat KARAGÜL | İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi
Doç. Dr. Serdar DERMAN | Necmettin Erbakan Üniversitesi
Doç. Dr. Sunay AKKAYA | Adıyaman Üniversitesi
Doç. Dr. Tarık DEMİR | Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Yakup ALAN | Sakarya Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Bekir Sıddık KILIÇ | Kilis 7 Aralık Üniversitesi
Dr. Ömür KARSI | Yunus Emre Enstitüsü

Düzenleme Kurulu

Prof. Dr. Nurettin GEMİCİ | Köln Yunus Emre Enstitüsü Koordinatörü
Doç. Dr. Emrah BOYLU | Yunus Emre Enstitüsü Eğitim Dairesi Başkanı
Doç. Dr. Mehmet Yalçın YILMAZ | İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Fatma BÖLÜKBAŞ KAYA | Türk Dil Kurumu Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Bilim Kolu Başkanı
Öğr. Gör. Ezgi İNAL | İstanbul Aydın Üniversitesi

Diaspora Ortamında Türkçenin Sözlü Hafızası: Ruhr Bölgesinde Türkiye Türkçesi Ağızları Projesi

Arş. Gör. Dr. Semra Akgül
Bursa Uludağ Üniversitesi
semraakgul@uludag.edu.tr

Bu çalışma, 1961 tarihli İşgücü Sözleşmesi kapsamında Türkiye'nin farklı bölgelerinden Almanya'nın Ruhr Bölgesi'ne göç etmiş birinci nesil Türk işçiler ile onların küçük yaşlarda Türkiye'den Almanya'ya gelmiş ve/veya Almanya'da doğmuş ikinci kuşak çocukları arasında Türkiye Türkçesi ağızlarının ve söz varlığının korunma düzeyini araştıran kapsamlı bir saha projesinin ön verilerine dayanmaktadır. Bahsi geçen proje, diaspora ortamında Türkçenin yerel varyantlarının (Anadolu ağızlarının) nasıl muhafaza edildiğini, ne ölçüde değişime uğradığını ve bu ağızların nesiller arası aktarımındaki sosyal ve kültürel etkenleri ortaya koymayı amaçlamaktır. Bununla birlikte, Türkçenin diaspora ortamında yalnızca bir iletişim aracı değil, aynı zamanda kimlik ve aidiyet unsuru inşa etmedeki rolünü de belgelemeyi hedeflemektedir. Standart Türkçenin baskın etkisinden uzak, yerel konuşma biçimlerinin aile içi dil kullanımıyla daha uzun süre korunabildiği diaspora ortamı, ağızlar için "doğal" ve "korunaklı" bir alan oluşturmuştur. Türkiye'de başta resmî eğitim kanalları olmak üzere dijitalleşme, kentleşme ve prestijli olarak görülen standart dilin sebep olduğu toplumsal baskı neticesinde hızla silikleşen ağız özelliklerinin, Almanya'da tüm bu etkenlerden uzak kalan Türk göçmenlerde daha saf hâlleriyle korunabildiği ve sayılan etkilerden uzak diaspora ortamında nesiller arası aktarımın daha kuvvetli olduğu gözlemlenmektedir. Bu yönüyle diaspora, dil direncini ve kültürel sürekliliği anlamak için de eşsiz bir laboratuvar sunmaktadır. Araştırmada saha çalışması için Alman sanayisinin kalbi olan ve 1960'lı yıllardan itibaren "misafir işçi" statüsüyle Türkiye'den yoğun göç almış Ruhr Bölgesine odaklanılmıştır. Ruhr Bölgesi sahip olduğu yoğun Türk göçmen nüfusu ve Türkiye'den Almanya'ya göç sürecinde oluşan "memleket adacıkları" ile ağız araştırması için adeta bir sit alanı oluşturmuştur. Projenin ilk üç aylık bölümünde Duisburg, Essen, Dortmund, Gelsenkirchen ve Bochum şehirlerinde özellikle birinci nesil ve ikinci nesil Türk göçmenlerin aidiyetlerinin yüksek olduğu dernek ve vakıflarla aracılığıyla katılımcılara ulaşmanın hedeflendiği bu saha çalışmasındaki gözlemler diaspora ortamında ağızların aktarımına dair önemli ipuçları vermiştir. Bu bildiri, diaspora ortamında Türkiye Türkçesi ağızlarının tespitine odaklanan uluslararası iş birlikleri projesinin hedefleri ile birlikte sahada geçen üç aylık süreç sonucunda saha deneyimleriyle desteklenmiş ilk bulgular aracılığıyla Türkçenin diaspora ortamındaki direnç gücünü, kimlik oluşturmadaki rolünü ve kültürel bellek etkisi ile ağız araştırmalarına sunduğu yeni imkânları tartışmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Türk diasporası, Anadolu ağızları, miras dil, Ruhr Bölgesi

5. Sınıf Öğrencilerinin Özür Dileme Stratejisi Kullanımlarının Bağlamsal Değişkenlere Göre İncelenmesi

Arş. Gör. Büşra Gociaoğlu Alpaslan
Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
busragociaoglu@kmu.edu.tr

Dili sosyal bağlama uygun biçimde kullanabilme becerisi dil edinimi sürecinde kritik bir gelişim alanıdır. Bu becerinin merkezinde yer alan sözeylem kullanımları, yalnızca dilsel araçların değil, aynı zamanda sosyal normların ve kültürel beklentilerin de öğrenilmesini gerektirmektedir. Sözeylem türlerinden biri olan özürler, sosyal norm ihlallerinin ardından sorumluluk üstlenmeyi zorunlu kıldığından özür dileyen tarafın yüzünü tehdit eden eylemler olarak tanımlanmaktadır (Goffman, 1971; Brown & Levinson, 1987). Bu yönüyle özürler bireylerde olumsuz tutumların gelişmesine neden olabilen, bu nedenle de çoğu zaman kaçınma ya da başarısızlıkla sonuçlanma riski taşıyan karmaşık iletişimsel görevler olarak değerlendirilmektedir. Özellikle çocukların erken dönemde hatalarını kabul etmeme ve sorumluluğu başkalarına yükleme eğilimlerinden kaynaklı özür sözeylemi kullanımlarının nispeten daha geç ortaya çıktığı görülmektedir (Darby & Schlenker, 1982; Ninio & Snow, 1996). Bu çalışmanın çıkış noktası sözeylem kullanımlarının hem gelişimsel hem de sosyokültürel açıdan iletişimsel yeterliliğin değerlendirilmesinde önemli bir gösterge olmasıdır. Dil ve iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik uygulamaların eğitim-öğretim ortamlarına planlı biçimde dâhil edilebilmesi için öğrencilerin kullanım örüntülerine dayalı verilere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu amaçla çalışmada, ana dili Türkçe olan tek dilli 5. sınıf öğrencilerinin sosyal mesafe, sosyal baskınlık ve niyet eksikliği değişkenlerine bağlı olarak yapılandırılmış durumlarda özür dileme stratejisi tercihlerindeki farklılıklar ve tanımlanan suçun şiddetine ilişkin algıları incelenmiştir. Araştırmaya Karaman il merkezinde devlet okulunda öğrenim gören 363 ortaokul 5. sınıf öğrencisi katılmıştır. Veriler konuşmacıda özür dileme yükümlülüğü doğuran on iki farklı durumu içeren Yazılı Söylem Tamamlama Testi ve suçu ciddi bulma düzeyini ölçen dereceli puanlama anahtarı aracılığıyla toplanmış, nicel yöntemlerle analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular, öğrencilerin özür dileme stratejilerinin bağlamsal değişkenlere duyarlı olduğunu ancak bu duyarlılığın her strateji için aynı düzeyde ortaya çıkmadığını göstermektedir. Tüm durumlara verilen yanıtlarda strateji kullanım sıklıkları incelendiğinde açık özürlerin en yaygın tercih olduğu; bunu sırasıyla açıklama/hesap verme, sorumluluk üstlenme, onarım/ telafi, vaatte bulunma ve pozitif incelik özürlerinin izlediği görülmüştür. Sonuçlar öğrencilerin strateji tercihlerinin; dinleyici ile sosyal baskınlık ve sosyal mesafe ilişkisine, suçun gerçekleşmesinde niyet eksikliğinin bulunup bulunmamasına ve suçun algılanan ciddiyetine göre çeşitlilik gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Sözcükler: Özür dileme stratejileri, sözeylem, iletişimsel yeterlilik

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yapay Zeka Uygulamalarıyla Yenilikçi Ders Tasarımları: Kültür

Prof. Dr. Tazegül Demir Atalay
Kafkas Üniversitesi
tazeguldemir@gmail.com

Bu araştırmada Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yapay zeka uygulamalarının desteği ile kültür aktarımına yönelik etkinlik temelli bir çalışma yapılmıştır. Yapay zekanın günümüzde ulaştığı noktanın ciddi boyutlarda olması, beraberinde eğitim öğretim süreçlerinin de bu kapsamda detaylı kullanımını getirmiştir. Özellikle bir dilin yabancı dil olarak öğrenimi ve öğretimi noktasında bazen hiçbir destek almaksızın bireylerin sadece yapay zeka uygulamalarının kullanımı ile bunu gerçekleştirebilme durumu, yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde de bu uygulamaların kullanımını zorunlu kılmıştır. Bir dilin yabancı dil olarak öğretimi kültürle birebir ilişkili ve iç içe bir öğretim süreciyle mümkündür. Dilin kültüre hem malzeme oluşturması hem kültürden beslenmesi, yabancı dil olarak öğretiminde kültürün bilinmesine duyulan ihtiyacı artırmaktadır. Bu anlamda Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde düzey bazında kültürden faydalanma ve kültürü barındırması kapsamında yapay zekanın ivedi ve yerinde tespit ve kullanımı yadsınamaz bir gerçektir. Tam da bu noktadan hareketle yapay zeka uygulamalarının özellikle görsel ve etkinlik boyutunda zengin bir kaynak ve materyal olma özelliğini kullanmak gerektiği fikri, bu çalışmanın çıkış noktasını oluşturmuştur. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi ve durum çalışması yöntemleri kullanılmıştır. Betimsel analizle verilerin ortaya konulduğu bu çalışmada Deepseek, Gemini, Copilot ve ayrıca etkisi tüm dünyayı saran ChatGPT yazılımlarından faydalanılmıştır. Avrupa Dil protfolyosunda yerini bulan kazanımlardan hareketle Türk kültür unsurlarının görsellerinin ve etkinlik oluşturularak öğretiminin taslak oluşumunun yer aldığı bu çalışmanın, alanda önemli bir yer tutacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Özür dileme stratejileri, sözeylem, iletişimsel yeterlilik

Almanya'da Türk Medyasının Söz Varlığı ve Türk Kültürel Unsurları Bağlamında İncelenmesi

Arş. Gör. Özgür Bastaban
Bayburt Üniversitesi
ozgurbastaban@bayburt.edu.tr

Göç, en genel anlamıyla birey veya toplulukların çeşitli sebeplerle yaşadıkları yeri terk edip başka coğrafyalara yönelmesi anlamına gelmektedir. Türklerin de 1960'lı yıllardan itibaren özellikle ekonomik sebeplerle Avrupa ülkelerine göç ettiği görülmektedir. Bu kitlesel göç hareketi kalıcı bir diaspora topluluğuna dönüşmüştür. Dışişleri Bakanlığı verilerine göre yurt dışında yaşayan 7,5 milyon Türk vatandaşının yaklaşık 6 milyonu Batı Avrupa ülkelerinde ikamet etmektedir. Bu ülkelerden Almanya, yaklaşık 3 milyon Türk vatandaşına ev sahipliği yaparak başı çekmektedir. Almanya'da yaşayan Türkler, göçün ilk günlerinden bu yana kimliklerini koruma, kültürel değerlerini gelecek kuşaklara aktarma, ana dilde iletişimi sürdürme, birbirlerinden haberdar olma ve sosyal ilişkiler kurma ihtiyacı hissetmişlerdir. Bu ihtiyaçları karşılamada en temel araçlardan biri ise medya olmuştur. Almanya'daki Türklerin erişebildiği Türkçe medya unsurları; Türkiye'deki medya organlarıyla kurulan uydu bağlantıları, Türk yayıncılar ve Türklerin yer aldığı sosyal medya platformları, Almanya'nın Türkler için düzenlediği Türkçe kaynaklar ve Almanya'da yaşayan Türkler tarafından kurulan medya araçlarını kapsamaktadır. Almanya'da yaşayan Türklerin, Türkçe medya kullanımında başlıca araç konumunda olan bu unsurların dil, söz varlığı, kültürel aktarım ve söylem boyutunda değerlendirilmesi, hem bireysel hem de toplumsal düzeyde Türkçenin yaşatılması ve kültürel kimliğin korunması ve medya söylemlerinin toplumsal algıyı nasıl şekillendirdiğinin anlaşılması bakımından önem taşımaktadır. Bu çalışma, Almanya'daki Türklerin medya unsurlarını kendi dil ve kültürel kodlarını korumak için nasıl kullandığını, bu organlardaki Türkçe söz varlığının durumunu ve bu metinlerdeki söylem şemasını incelemeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda yalnızca Türkler tarafından düzenlenen Almanya merkezli Türkçe yayın organları çalışmanın inceleme nesnesi olarak ele alınmıştır. Farklı medya türlerini bütüncül bir şekilde ele alması açısından Yeni Hayat, Post Aktüel, Almanya Bülteni ve Artı 49 olmak üzere dört farklı gazeteden; Metropol FM ve Radio Campus Plus olmak üzere iki farklı radyo kanalından ve COSMO Türkçe ismiyle yayınlanan podcast programından elde edilen verilerle çeşitlilik sağlanması hedeflenmiştir. Bu yayın organları Almanya'daki Türk toplumuna düzenli içerik sunmakta ve hem yazılı basın hem de işitsel ve dijital medya türlerini temsil etmektedir. Çalışmada her bir kaynaktan farklı zaman dilimlerinden rastgele seçilen ellişer metin söz varlığı açısından nicel metin madenciliği yöntemiyle incelenmiş ve sonrasında bu metinler arasından rastgele seçilen bir gazete metni, bir podcast yayını ve bir radyo yayını Van Dijk'ın eleştirel söylem analizine uygun biçimde makro ve mikro yapıları analiz edilerek incelenmiştir. Bu çalışma, Almanya'da yayın yapan Türk medya organlarının dil kullanımı üzerine katkı sağlamayı ve söz konusu unsurların söylem düzlemindeki konumlarını belirlemeyi hedeflemektedir.

Anahtar Sözcükler: Almanya'da Türk medyası, söz varlığı, kültürel unsurlar

Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Metin Uyarlama: Akıllı Evlat Masalı

Öğr. Gör. Dr. Derya Doğan Gök
Kastamonu Üniversitesi
ddogan@kastamonu.edu.tr

Dil öğretimi, bireye temel dil becerilerini uzman kullanıcı düzeyinde kazandırmayı hedefleyen uzun bir süreçtir. Dil bilgisi yapılarını öğrenmek ve temel dil becerilerini bu yapılara uygun kullanmak da bu sürecin amaçları arasında yer almaktadır. Dinleme, okuma, yazma ve konuşmadan oluşan dört temel dil becerisinden okuma becerisini kazanmaya yönelik öğretimde kullanılan araçların başında metinler gelmektedir. Bu hususta metin türünün, metin içerisindeki dil yapılarının ve kelime gruplarının dil seviyesine uygun seçilmesi gerekmektedir. Dil öğretiminde temel dil becerilerinin geliştirilmesinde pek çok materyalden faydalanılmaktadır. Okuma becerisine yönelik de çeşitli metin türleri kullanılmaktadır. Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde yapılan çalışmalar incelendiğinde farklı metin türlerinin, Türkçenin öğretiminde destekleyici materyal olarak kullanıldığı görülmekte ve bu metinlerin dil becerilerinin gelişimine olumlu anlamda katkı sunduğu belirtilmektedir. Geleneksel anlatı türlerinden olan masalların dil öğretiminde kullanılması hem okuma becerisini geliştirmeye yönelik katkı sağlamakta hem de kültürel unsurların aktarımına aracılık etmektedir. Masal metni üzerinden okuma becerisini geliştirmeye yönelik çalışmalar yapılırken hedef dilin kültürüne ilişkin tespitlerde de bulunulabilir. Dil ve kültür birbirini tamamlayan iki kavram olarak dil öğretiminin bel kemiğini oluşturmaktadır. Dolayısıyla dili kültürden, kültürü dilden bağımsız düşünemeyiz. Öyle ki kültür, hedef dilin kullanıcısı olan topluma ilişkin bilgi aktarımı olarak dil öğretim sürecinde yer almaktadır. Kültür aktarımı yazılı bir metin üzerinden yapılacaksa anlatı türlerine başvurmak doğru bir yol olacaktır. Çünkü anlatı türlerinden olan masallar, ait olduğu toplumun sosyo-kültürel yapısı hakkında bilgi vermektedir. Bu bağlamda yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde masalların kullanımı; uygun dil yapılarının, kelime gruplarının ve Türk kültürüne ait unsurların öğretilmesine katkı sağlayacağı gibi okuma becerisini de geliştirmeye yardımcı olacaktır. Ancak hedef dilin öğretiminde kullanılacak olan masal metninin dil seviyesine uygun uyarlanması gerekmektedir. Bu amaç doğrultusunda çalışmada doküman incelemesi yapılmış ve araştırmada kullanılan veri kaynağı olarak Naki Tezel'in Türk Masalları adlı kitabında yer alan "Akıllı Evlat" masalı belirlenmiştir. Doküman incelemesi gerçekleştirilen "Akıllı Evlat" isimli masalın metin uyarlama aşamalarına göre uyarlama çalışması gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular alan yazınına uygun bir şekilde değerlendirilerek sonuç bölümünde sunulacaktır.

Anahtar Sözcükler: Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi, metin uyarlama, Türk masalları, kültür

Yabancılara Türkçe Öğretiminde Görsel ve İşitsel Girdinin Dinleme Becerisine Etkisi: Görüntülü ve Yalnızca Sesli Dinleme Yöntemlerinin Karşılaştırmalı Bir İncelemesi

Öğr. Gör. Dr. Mehmet Er
Gazi Üniversitesi
mer@gazi.edu.tr

Bu çalışma, yabancılara Türkçe öğretiminde B1 düzeyi dinleme becerisinin geliştirilmesine yönelik iki farklı yöntemin etkinliğini karşılaştırmalı olarak incelemektedir. Çalışmanın temel amacı, içeriğin hem görsel hem de işitsel olarak sunulduğu görüntülü dinleme yönteminin, yalnızca ses girdisine dayanan sesli dinleme yöntemine kıyasla öğrenenlerin dinleme başarısı, sözcük edinimi ve genel anlam kurma süreçleri üzerindeki etkisini ortaya koymaktır. Bu kapsamda araştırma, dil öğrenme süreçlerinde çoklu ortam unsurlarının rolünü incelemektedir. Araştırma, 20 dil öğrenicisi üzerinde yürütülmüş deneysel bir desene sahiptir. Katılımcılar rastgele olarak iki gruba atanmıştır: Deney Grubu (n=10) ve Kontrol Grubu (n=10). Her iki gruba da dil düzeyi, süre ve içerik bakımından eşdeğer nitelikte özgün bir dinleme materyali sunulmuştur. Deney grubuna materyal, görsel bağlam ipuçlarını barındıran video formatında (görsel + işitsel) izletilmiş, kontrol grubu ise aynı içeriği yalnızca ses dosyası şeklinde dinlemiştir. Veri toplama sürecinde, dinleme sonrasında uygulanan çok bileşenli ve kapsamlı bir ölçme aracı kullanılmıştır. Bu araç, doğrudan okuma/anlama sorularının yanı sıra, sözcük bilgisi ve bağlamsal çıkarım gerektiren maddeleri de içermektedir. Elde edilen veriler, betimsel analiz yöntemine uygun olarak derinlemesine incelenmiş ve iki grup arasında anlamlı farklar bulunmuştur. Bulgular, görüntülü dinleme yapan grubun yalnızca sesli dinleme yapan gruba kıyasla özellikle bağlamsal anlam kurma, yeni sözcükleri tahmin etme ve genel anlama düzeyinde belirgin biçimde daha yüksek performans gösterdiğini ortaya koymuştur. Bu sonuçlar, görsel ipuçlarının (jestler, mimikler, mekânsal düzen, nesneler vb.) işitsel girdiyi destekleyerek anlam yapılandırma sürecine önemli katkı sağladığını ve öğrenicinin zihninde daha zengin bir bağlamsal çerçeve oluşturduğunu göstermektedir. Ulaşılan bu bulgular, dil öğretiminde çoklu duyusal öğretimin ve bütünleşik yaklaşımların önemini bir kez daha vurgulamaktadır. Ayrıca, dinleme etkinliklerinde görsel-işitsel bütünlüğün sağlanmasının, özellikle orta düzeydeki dil öğrenicileri için öğrenme verimliliğini ve motivasyonu artırabileceğine işaret etmektedir. Bu doğrultuda çalışma, dil öğretim sınıflarında multimedya araçlarının kullanımının önemine dair somut kanıtlar sunmaktadır.

Anahtar sözcükler: Yabancılara Türkçe öğretimi, B1 düzeyi dinleme becerisi, görüntülü dinleme, görsel bağlam.

Somut Olmayan Kültürel Miras Müzelerinin Kültürlerarası Etkileşimdeki Yeri ve Önemi

Arş. Gör. Veli Gök
Kastamonu Üniversitesi
veligok@kastamonu.edu.tr

Arş. Gör. Mert Bilen
Kastamonu Üniversitesi
mbilen@kastamonu.edu.tr

Somut olmayan kültürel miras, bireylerin ve toplumların geçmiş nesillerden beri ortaya koydukları bilgi, beceri, araç, gereç ve kültürel mekânları ifade etmektedir. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) somut olmayan kültürel mirasların (SOKÜM) yaşayan bir yapıda olduğunu belirtmektedir. Bu durum SOKÜM'ün her türlü eğitim ve öğretim süreçlerinde değinilmesi gereken disiplinlerarası bir konu olduğunu göstermektedir. SOKÜM, kültürel çeşitlilik ve kültürlerarası etkileşim için önemli bir unsurdur. SOKÜM müzeleri ise yaşayan ve geçmişten gelen mirasın korunduğu, sergilendiği ve gelecek nesillere aktarıldığı müzelerdir. SOKÜM'lerin müzelerde sergilenmesi ve insanların ziyaretlerine açılması kültürel etkileşim bakımından kıymetlidir. Bu etkileşimi sağlayacak olan unsur ise dildir. Somut olmayan kültürel miras, hem Türkçe hem de Sosyal Bilgiler öğretim süreçlerinde ve kültürlerarası etkileşimde yer alan önemli konulardan biridir. Tüm bunlara bağlı olarak araştırmanın amacı, somut olmayan kültürel miras müzelerinin, kültürler arasındaki etkileşimdeki yerini Türk kültürü bakımından incelemektir. Araştırmada SOKÜM müzelerinin kültürlerarası iletişimdeki yeri ve önemini Türk kültürü açısından değerlendirmek ve var olan durumu ortaya koyabilmek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması yapılmasına karar verilmiştir. Nitel veri toplama araçları arasında yer alan görüşme tekniği kullanılarak yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Veri toplama aracının geçerlik ve güvenirliğini sağlamak için formun geliştirilme aşamasında iki alan uzmanı ve bir dil uzmanına danışılmış ve geri bildirimler sonucunda forma son hâli verilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak Türkçe Eğitimi, Sosyal Bilgiler Eğitimi, Halk Bilimi, Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi ve Türkçenin İkinci Dil Olarak Öğretimi alanlarından olmak üzere toplam on uzmanla ve SOKÜM müzelerinde görev alan iki paydaşla görüşmeler gerçekleştirilmesi planlanmaktadır. Araştırmanın geçerlik ve güvenirliği analizci üçgenlemesi yapılarak ve kodlayıcılar arası uyum yüzdesi hesaplanarak sağlanacaktır. Araştırmanın sonuçları ile alan yazınında gerçekleştirilmiş çalışmalar arasında bağlantı kurularak SOKÜM müzelerinin Türkçenin öğretimine ve eğitime nasıl dâhil edilebileceğine dair yeni araştırma konularının ortaya çıkması alana katkı sunabilir. Araştırmada verilerin toplanması ve analiz süreçlerinin tamamlanarak sonuçların değerlendirilmesi için etik kurul süreçlerinin tamamlanması beklenmektedir.

Anahtar Sözcükler: Somut olmayan kültürel miras, müze, kültürlerarası etkileşim, Türkçe öğretimi, sosyal bilgiler eğitimi

Süreç-Tür Odaklı Yaklaşımla Metin Üretimi: Yapay Zekâ Araçları Çok Katmanlı Metin Yazma Sürecinde Nasıl Kullanılabilir?

Doktora Öğrencisi Göknur Günay
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
goknurgunay@gmail.com

Bu çalışmanın amacı ortaokul Türkçe derslerinde öğretmenler tarafından yazma becerisinin kazandırılması esnasında kullanılmak üzere çok katmanlı metin oluşturmaya yönelik bir eğitim içeriği tasarlamaktır. Çok katmanlı metinler, yalnızca yazıdan oluşmayan; yazı, görsel, ses, hareketli görüntü, müzik, renk, tipografi, grafik, hiperlink gibi birden fazla anlam oluşturucu unsurun bir arada kullanıldığı metin türüdür. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte günlük yaşamda pek çok alanda kullanımı artmıştır. Bu metinleri doğru bağlamlar için doğru bir şekilde üretebilmek; tüketim esnasında analiz etmek kadar önemlidir. Günümüzde bir metin oluştururken o metni farklı duyu organlarına da hitap edecek şekilde geliştirerek bir kompozisyon oluşturmak anlatıları katmanlı hale getirmekte ve zenginleştirmektedir. Bu bağlamda oluşturulması hedeflenen metinler için süreç-tür odaklı yazma yaklaşımının öngördüğü aşamalara göre her geçen gün daha da sık kullandığımız bir araç olan yapay zekâdan doğru şekilde destek alabilmeye uygun bir model tasarlanması amaçlanmaktadır. Süreç-tür odaklı yazma yaklaşımının altı aşaması olan “durum, amaç, yazının söylem alanı, biçimi ve stili üzerinde düşünme, planlama, taslak ve yayınlama” süreçlerine göre yapay zekâ araçlarından yararlanarak metinlerde katmanlı anlamlar oluşturulması ve yazma becerisinin bu yolla kazandırılabileceği fikrinden yola çıkılmıştır. Temel nitel araştırma deseninde gerçekleştirilen çalışmada veri toplama yöntemi olarak doküman analizi kullanılmaktadır. Öncelikle çok katmanlı metin oluşturma sürecine dair bilimsel çalışmalar taranarak bu hususta bir çerçeve sunulmaktadır. Çok katmanlı bir metnin oluşum safhaları süreç-tür odaklı yazmanın aşamalarına göre planlanmakta ve daha sonra uygun özelliklere göre saptanan yapay zekâ araçları taranarak tespit edilmektedir. Yapay zekâ araçlarının seçimi, kullanım özellikleri, erişim, komutların nasıl girildiğinde hangi sonuçları verdiği gibi seçimler için yapay zekâ araçları taranmakta ve çok katmanlı metin oluşturma basamaklarına göre uygun olanlar listelenmektedir. Elde edilen veriler içerik analizi tekniğiyle analiz edilmesi planlamaktadır. Böylece günümüzde çok kullanılan bu metinlerin yapay zekâyı doğru bir şekilde kullanmayı da içererek bir tekniğe oturtulması, yazma becerisinin çok katmanlı metinler bağlamında geliştirilebileceği bir bakış açısı sağlamak, yapay zekâdan etkin bir şekilde faydalanabilmek çalışmanın olası çıktılarını oluşturur.

Anahtar kelimeler: Çok katmanlı metinler, süreç-tür odaklı yazma, yapay zekâ

Almanya’da Türkçe Öğretimi: Son On Yılda Yapılan Akademik Çalışmaların İncelenmesi

Gizem Işkın
Bağımsız Araştırmacı
iskingizem@gmail.com

Türkiye ile Almanya arasındaki uzun yıllara dayanan ticari, sosyal, kültürel ve ekonomik ilişkiler, Almanya’yı Türk göç tarihini en belirgin biçimde yaşayan ülke konumuna getirmiştir. Bu yoğun göç ile Almanlar ve Türkler arasındaki ilişkiler derinleşmiştir ve Almanya’da Türkçe öğretimi bir ihtiyaç haline gelmiştir. Bu ihtiyaç, dilsel kimliklerini koruması gereken ikinci nesil Türklerin ve Türkçeye ilgi duyan Almanların Türkçe öğrenmeye başlaması ile somutlaşmıştır. Türkçe öğretmek amacıyla Almanya’da çeşitli kurumlar faaliyete geçmiştir ve Almanya’da Türkçe öğretimi konusunda akademik çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmanın amacı Almanya’da Türkçe öğretimi üzerine yapılan akademik çalışmaların incelenmesidir. Alandaki akademik çalışmaların incelenmesi gelecekteki yapılacak çalışmalara ışık tutması ve alanın şu anki durumunu somutlaştırması açısından önemlidir. Bu doğrultuda Almanya’da Türkçe öğretimi üzerine 2015-2025 yılları arasında yapılan akademik çalışmalar; yıl, tür, ülke, konu, yöntem, çalışma grubu/veri kaynağı, anahtar kelimeler, yazar sayısı, üniversite/kurumlara göre dağılım ve tezlerin derecelerine göre dağılımı açısından incelenmiştir. Çalışma nitel bir çalışmadır ve verilerin toplanmasında doküman analizi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma materyalini, YÖK Ulusal Tez Merkezi’nde erişilebilen 5 tez, Google Akademik, Dergi Park, Academia, Web of Science ve TR Dizin veri tabanlarında ulaşılan 21 makale, çeşitli bilimsel dergilerde yayımlanmış 7 bildiri ve 1 kitap bölümü olmak üzere toplam 34 akademik çalışma oluşturmuştur. Araştırmada elde edilen bulgulara göre Almanya’da Türkçe öğretimi üzerine en çok 2016 yılında akademik çalışmalar yapılmıştır. Üniversite dağılımında en fazla çalışmanın Gazi Üniversitesinde yapıldığı, konu dağılımında en fazla çalışmanın Türkçe dersleri ile ilgili olduğu, yönteme göre dağılımda en fazla nitel araştırma modeli ve bu çerçevede doküman analizi kullanıldığı, veri kaynağı/çalışma grubuna göre dağılımda ne fazla dokümanların kullanıldığı, tezlerin derecelere göre dağılımında en fazla yüksek lisans derecesinde çalışma yapıldığı, tür olarak dağılımında en fazla makale türünün yer aldığı, anahtar kelimelerin dağılımında ise en fazla “Almanya” kelimesinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Almanya’da Türkçe öğretimi, Almanya, iki dillilik, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dil ve Kültür Aktarımında Yapay Zekâ Araçlarının Kullanımı

Okutman Yusuf Karakahraman
Yunus Emre Enstitüsü
yusufkarakahraman@outlook.com

Dr. Öğr. Üyesi Eda Tekin
Yıldız Teknik Üniversitesi
edatkn@hotmail.com

Bu çalışma, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil ve kültür ögelerinin aktarımında yapay zekâ uygulamalarının kullanımını tanıtmayı ve öğretime entegrasyonunu amaçlamaktadır. Günümüz dünyasında son yıllarda hızla gelişen yapay zekâ uygulamaları hayatımızın her alanında kullanılmaktadır. Eğitim alanında gerçekleşen yenilikler ve öğretim metotlarının güncellenmesiyle, eğitim ve yapay zekâ entegrasyonu hız kazanmıştır. Bu bağlamda dil öğretimi alanında önce web 2.0 araçlarının kullanılmaya başlanması ardından da yapay zekâ araçlarının yaygınlaşması dil ve kültür öğretimini yeni bir boyuta taşımıştır. Eğitim içeriklerinin dijitalleştirilmesi, kültür ögelerinin somutlaştırılması, ders materyali hazırlanması gibi birçok konuda çeşitli araçlardan faydalanılabilir. Bu araştırma kapsamında çeşitli seviyelerde eğitim gören uluslararası öğrencilerin dil ve kültür öğrenimine katkı sağlamak amacıyla yapay zekâ araçları kullanılarak ders içerikleri tasarlanmıştır. Bu araştırmada, Notebooklm, DALL·E 2, Blooket, Google FX, Google Aİ Studio, Hedra, Suno Ai, ElevenLabs isimli yapay zekâ araçları kullanılarak, işitsel ve görsel kültür ögelerinin aktarımına yönelik eğitim içerikleri tasarlanmıştır. Tasarlanan eğitim içerikleri ve yapay zekâ araçlarının dil ve kültür aktarımında nasıl kullanıldığına yönelik yönergeler oluşturulmuştur. Bu çalışma, nitel araştırma yaklaşımıyla doküman analizi ve tasarım temelli araştırma yöntemleri kullanılarak desenlenmiş; yapay zekâ araçlarının dil ve kültür aktarımındaki kullanımına ilişkin literatür incelenmiş, ayrıca seçilen araçlarla örnek ders içerikleri tasarlanarak uygulama önerileri geliştirilmiştir. Aynı zamanda yapay zekâ araçlarının seçim kriterleri, kullanım özellikleri ve temel becerilere yönelik kullanımına dair uygulama önerileri sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi, Kültür Aktarımı, Tasarım Temelli Araştırma.

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Kitaplarında Dil Bilgisi Öğretimi Etkinliklerinin İncelenmesi

Doç. Dr. Ahmet Karabulut
Bayburt Üniversitesi
ahmetkarabulut@bayburt.edu.tr

Dil bilgisi öğretimi üzerine yapılan açıklamalar ve çalışmalar incelendiğinde, alanyazında işlevsel ve görev odaklı, bağlama önem veren bir yaklaşımın benimsendiği ifade edilmekte; öğrencilere soyut bilgiler vererek anlatımla ilgili önerilerde bulunma yerine metinlerden hareketle öğrencilerin dinleme, konuşma, okuma ve yazma alanlarında becerilerini geliştirmek için uygulamalı çalışmaların önemi üzerinde durulmaktadır. Etkili bir öğretim sürecinin tasarlanmasında en önemli unsurlardan birisi derslerde kullanılan materyallerdir. Diğer tüm alanlarda olduğu gibi Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi derslerinde kullanılan materyaller de öğretim sürecini doğrudan etkilemektedir. Bu doğrultuda yabancılara Türkçe öğretimi alanında günümüzde en yaygın kullanılan ders kitaplarından biri olan Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti, öğrenme sürecindeki işlevleri bakımından ele alınmıştır. Bu çalışmanın amacı söz konusu öğretim setinde yer alan dil bilgisi öğretimi etkinliklerini incelemek ve etkinliklerin hangi yaklaşım, yöntem ve teknikleri temel alarak yapılandırıldığını ortaya koymaktır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Bu amaçla şu aşamalar izlenmiştir. Dokümanlara ulaşma, dokümanların özgünlüğü kontrol etme, dokümanları anlama, elde edilen veriyi çözümleme ve verileri raporlaştırma. Çalışmanın inceleme nesnesini Yedi İklim Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Seti'nde yer alan C1 ve C2 düzeyine yönelik ders kitapları oluşturmaktadır. Çalışma sürecinde kitapların yapılarından sonra içeriğinin anlaşılmasına çalışılmış, bu amaçla içeriğin detaylı bir şekilde çözümlenmesi için içerik çözümlemesi yöntemine başvurulmuştur. Kitaplarda dil bilgisi konularının sunulma şekli, etkinlik türleri, öğrencinin etkinliklerdeki konumu, iletişimsel yaklaşım unsurları ve görsel destekler temel inceleme boyutları olarak belirlenmiştir. Ders kitabındaki dil bilgisi etkinliklerinin bilişsel düzeylere göre dağılımının; olgusal bilgi, kavramsal bilgi, işlemsel bilgi, üstbilişsel bilgi, kavramsal-işlemsel bilgilere ayrıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmanın verilerden hareketle tümevarım yöntemiyle desenlenen dil bilgisi etkinliklerinin sayısının arttırılması ve tümevarımla başlayıp tümdengelimle biten tümel etkinlik döngüsüne uygun çalışmalara sıklıkla yer verilerek farklı yöntem ve tekniklerle sınıf içi uygulamaların takviye edilmesinin önemli olduğu ifade edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, Yedi İklim Türkçe seti, dil bilgisi öğretimi, öğretim materyali

Türk mizah dünya görüşünde özgün metinlerin dil-kültür kavramları: Hoca Nasreddin fıkraları

Dr. Aynur Mahmud
Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi
aynuram@rambler.ru

İnsanlık tarihi hafızada yaşar ve bu hafıza dil aracılığıyla kültürde korunur. Dil, kültürün hem taşıyıcısı hem de aktarıcısı, aynı zamanda varoluş aracıdır. Burada dil, geniş anlamda, sözlü ve sözsüz dil de dahil olmak üzere bir işaretler sistemi olarak anlaşılır. Dil-kültür kavramları, dil ve kültür arasında aracıdır. Belirli bir kültüre ait her kavram, başlangıçtaki içeriğinden daha geniş ve derin anlamlar içerir. Başka bir dili ve kültürü öğrenmek, aslında o dil kültüründe var olan kavramları anlamakla mümkündür. İnsanların dilsel dünya görüşü özgün metinlerde daha belirgin şekilde görünür. Bir metnin özgünlüğü, onun diğer metinlerden farklı olmasını sağlayan, yeni fikirler içeren, yaratıcı ve özgün bir duruş sergilemesini ifade eder. Özgün metinler genellikle belirli bir amaca hizmet eder ve dilbilimsel açıdan tutarlı, bağdaşık, amaca uygun ve kabul edilebilir ölçütlere sahiptir. Özgün metin, belirli bir dilsel ve kültürel topluluk içinde yaygın olarak bilinen ve söylemde sürekli olarak atıfta bulunulan, alıntılanan veya atıfta bulunulan bir metindir. Birçok ana dili konuşan ve aynı kültürü taşıyan kişi tarafından bilinen özgün metinlere dayanan dilsel kavramlar, dilsel dünya görüşünü şekillendiren zihniyetin “dayanak noktaları”dır. Mizahî bir dünya görüşü bağlamında, mizah prizmasından geçerek klişeleri ve kültürel anlamları dönüştüren, kahkaha, ironi veya hiciv uyandıran unsurlar olarak işlev görürler. Temel kavramlar olarak tanımladığımız bu dilsel kavramlar, etnik zihniyetin bir birimi, dilsel ve kültürel dünya görüşünü tanımlayan bir “dayanak noktası”dır. Mizahî bir dünya görüşü, mizahi, hicivsel, ironik unsurların gerçekliği yorumlamada ve anlam yaratmada kilit rol oynadığı genel dilsel dünya görüşünün bir parçasıdır. Mizah dünya görüşünde farklı tarafları ile belirir. Burada tanınabilirlik ve anlamların dönüşümü önemli rol oynar. Örnek metinler (örneğin, ünlü şakalar, film alıntıları, halk atasözleri) mizahın “yapı taşları” olarak işlev görür. Tanınabilirlikleri, göndermelerin ve imaların yaratılmasına olanak tanır ve bilindik anlamların yeni, mizahi bir bağlamda dönüştürülmesi kahkahayı tetikler. Klişeleri yeniden düşünmek, yeniden değerlendirmek dil dünya görüşünde önem taşır. Örnek metinler, yerleşik klişeleri, toplumsal klişeleri ve kültürel normları alaya almak veya ironik bir şekilde kullanmak için kullanılabilir ve bu da onları komik yorumlamanın nesnesi haline getirir. Başka bir önemli mesele ortak anlamlar yaratmaktır. Mizah söyleminde örnek metinlere atıfta bulunmak, dil ve kültür topluluğu üyeleri için ortak bir "komik" dünya görüşü yaratır ve mizahı anlamak bu metinlerin bilgisine dayanır. Dolayısıyla, komik dünya görüşündeki özgün metinler, bilindik olay örgülerini tekrarlamakla kalmaz, aynı zamanda mizah, ironi ve hiciv yaratmanın bir aracı olarak hizmet eder ve kültürel ve dilsel gerçeklikleri kahkaha prizmasından yeniden düşünmemize ve dönüştürmemize olanak tanır. Bildiride türk mizah dünya görüşünde önemli yer tutan Hoca Nasreddin fıkralarının özgün metin olarak dil-kültür kavramları incelenecektir. Türk toplumunun yaşadığı bölgelerde farklı kültürlerle etkileşim halinde olan insanların türk mizah dünya görüşünün unsurlarının yorumlamasında ve anlam yaratmasında önemli yer almıştır.

Anahtar kelimeler: Kültürdilbilim, Özgün metinler, Mizah kültürü, Hoca Nasreddin fıkraları

Göçmen Topluluklarında İki Dilliliğin Sağlık Okuryazarlığı Üzerindeki Etkileri

Dr. Öğr. Üyesi Meryem Pelin
Sakarya Üniversitesi
meryemilmek@sakarya.edu.tr

Doç. Dr. Murat Topal
Sakarya Üniversitesi
mtopal@sakarya.edu.tr

Bireylerin sağlıkla ilgili bilgi ve hizmetleri bulma, anlama, değerlendirme ve kullanma yeteneği olarak tanımlanan sağlık okuryazarlığı hem bireysel sağlık sonuçları hem de halk sağlığı için kritik bir öneme sahiptir. Ancak bu yetkinlik toplumun tüm kesimlerinde eşit düzeyde değildir. Özellikle göçmenler ve mülteciler, ev sahibi ülkenin diline sınırlı hakimiyet gibi engeller nedeniyle, genellikle düşük sağlık okuryazarlığı açısından daha savunmasız bir grup olarak kabul edilmektedir. Batı ülkelerindeki Türk göçmen toplulukları, anadilini koruma oranlarının yüksek olmasıyla dikkat çekmekte ve bu da aileler ve bireyler için karmaşık bir iki dilli ortamın oluşmasına neden olmaktadır. Bu nedenle de bu çalışma, göçmen topluluklarında iki dilliliğin sağlık okuryazarlığı üzerindeki çok yönlü etkilerini incelemektedir. Literatür incelendiğinde; iki dilliliğin sağlık okuryazarlığı üzerinde "çift yönlü" bir etkiye sahip olduğunu görülmektedir. Ev sahibi ülke dilindeki sınırlı yeterlilik, sağlık hizmeti sunucularıyla etkili iletişimi engellemekte, sağlık materyallerini anlamayı zorlaştırarak önemli sorunlar ortaya çıkarmaktadır. Bu durum, dilin, sağlığın en temel sosyal belirleyicilerinden biri olduğunu açıkça göstermektedir. Öte yandan, anadilin güçlü bir şekilde korunması ve topluluk içindeki geniş sosyal ağlar destek mekanizmalarının gelişmesine katkıda bulunarak sağlık bilgisinin topluluk içinde aktarımını kolaylaştırmaktadır. Ancak bu topluluk içi dayanışma, sağlık sistemindeki kültürel ve yapısal engelleri aşamada her zaman yeterli olamamaktadır. Ülkede kalış süresi ve ev sahibi ülke dilindeki beceriler, ebeveynlerin ev sahibi ülkeye sosyal uyumu dil pratiklerini önemli ölçüde etkilemektedir. Evde ağırlıklı olarak anadilin konuşulması entegrasyonun düşük olmasına neden olmakta ve gelecek nesillerin de ev sahibi ülke dili üzerindeki yeterliliklerini ve dolaylı olarak uzun vadede sağlık okuryazarlığını olumsuz etkileyebilmektedir. Bununla birlikte sağlık hizmet sunucuları ile ikidillli bireylerin kendilerini ifade etme, sağlıkla ilgili algılarının ve anlatımlarının farklı olması, yani kültürel uyuşmazlıklar da bireylerin kendi ülkelerinde sağlık hizmeti arayışı gibi davranışlara yol açabilmektedir. Dolayısıyla ulusal politikaların bu noktadaki önemi göze çarpmaktadır. Bu noktada da kültürel farklılıkları dikkate alan politikalar, sosyal eşitsizliklerin azaltılmasına katkıda bulunarak iki dilli bireylerin sağlık okuryazarlığını destekleyen daha kapsayıcı ve sürdürülebilir modellerin geliştirilmesine olanak tanımaktadır. Sonuç olarak, göçmen topluluklarında iki dillilik ve sağlık okuryazarlığı arasındaki ilişki; sosyal entegrasyon düzeyi, sağlık sisteminin kültürel yetkinliği ve ulusal politikalar gibi çok boyutlu faktörler tarafından belirlenmektedir. Bu nedenle sağlık okuryazarlığını artırmaya yönelik müdahaleler, yalnızca dil öğretimine odaklanmakla sınırlı kalmamalı; bunun yerine, göçmenlerin sağlıkla ilgili bilgi ve becerilerini dil öğrenimi süreciyle bütünleştiren kültürel açıdan duyarlı ve yetkinlik temelli yaklaşımlar benimsemelidir. Böylelikle bir yandan bireylerin sağlık okuryazarlığını güçlendirirken, diğer yandan da sağlık sistemlerinin daha erişilebilir, kapsayıcı ve yanıt verebilir yapılar haline gelmesine katkı sunabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık okuryazarlığı, iki dillilik, dil politikası, sağlığın sosyal belirleyicileri, göçmen sağlığı

Kültürel Farkındalığın İşlevsel Dilbilgisi Öğretimine Etkisi

Öğr. Gör. Hatice Saat
Gazi Üniversitesi
haticesaat@gmail.com

Edinilen veya öğrenilen bir dilin mantığını anlamak; konuşurlarının yaşadığı ortam, sosyal yapı, kültürel özellikler gibi unsurlara hâkim olmakla doğru orantılı olarak ilerlemektedir. Nitekim yeni bir dil öğrenmek kültürlerarası iletişim tercihi anlamına gelmektedir. Bu durumda iletişim kurulacak kişi veya toplumun hayata, insanlara karşı yaklaşımını ve bakış açısını bilmek büyük önem taşımaktadır. Söz konusu bilgilere hakimiyet salt o dilin söz varlığında kendini gösteren bir durum değildir. Dil bir bütün olarak ele alındığından sosyokültürel yapının sözcüklerin yanı sıra dil kullanımını belirleyen dilbilgisi yapılarında da kendini gösterdiği görülmektedir. Öğrenicinin öğrendiğini anlamlandırmasının temel yolunun bilgi olduğu görüşünden yola çıkılarak okuma-anlama, dinleme, konuşma ve yazma becerilerinde olduğu gibi dilbilgisi öğretiminde de sosyal yapı ve kültürle ilgili bilginin dikkate alınması gereklidir. Nitekim dil kullanımında bilinçli tercihlerin yapılması iletişim becerilerini geliştirerek karşılıklı anlaşılırlığı arttırmaktadır. İşlevsel dilbilgisinde, öğretilmek istenen yapı bağlamla verildiğinden, özellikle üretim becerilerinin geliştirilmesinde önemli bir etkiye sahiptir. Ancak söz konusu tespitle ilgili literatürde yeterli araştırma olmadığı görülmektedir. Bu durum yabancılara Türkçe dilbilgisi öğretiminde geleneksel dilbilgisinin dışına yeterince çıkılamamasından kaynaklanmaktadır. Geleneksel dilbilgisi bütünden ziyade yapıya odaklandığından kültürel unsurlara yer verme açısından bilinçli ve sistemli bir çerçeve çizememektedir. Diğer taraftan işlevsel dilbilgisine yönelik materyaller metin, diyalog, işlevsel etkinlikler, tamamlayıcı görsel vb. barındırdığından öğretilen dille ilgili kültür unsurlarını da içerme potansiyeli taşımaktadır. Çalışmada yabancılara Türkçe öğretmek amacıyla hazırlanan işlevsel dilbilgisi kitaplarında metinsel ve görsel olarak kültürel ögelerden nasıl faydalanılacağı üzerinde durulmuştur. Bu yönüyle geleneksel dilbilgisi öğretimiyle karşılaştırıldığında ortaya çıkan farklılıklar da ele alınarak iki öğretim yönteminin kültürle mesafesi ortaya konulmuştur. Öncelikle yabancılara Türkçe öğretimi alanı, işlevsel dil bilgisi, dil öğretiminde kültür etkileşimi konuları açıklanmıştır. Çalışmanın inceleme ve yorum kısmında ise işlevsel dilbilgisi tasarımlarında hedef dilin kültürüne nerede, nasıl ve ne derece yer verileceği tartışılmıştır. CEFR'de belirtildiği üzere dil öğrenicilerinin hedef dilin konuşulduğu toplum ve kültürü üzerine bilgi sahibi olması önemlidir. Bu nedenle inceleme yapılırken CEFR'de bir toplum ve kültürün ayırt edici özelliklerinin yer aldığı günlük yaşam, yaşam koşulları, kişilerarası ilişkiler, değerler-inançlar-tutumlar, beden dili, sosyal kurallar ve ritüeller olarak yedi başlığın dilbilgisinin öğretimindeki varlığı sorgulanmıştır. Böylece kültürel farkındalığın dil öğretim becerilerine olduğu gibi dilbilgisi öğretimine de etkisi ve katkısı inceleme konusu edilmiştir.

Anahtar sözcükler: Dilbilgisi, işlevsellik, kültür, dil öğretimi

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Görev Alan Kişilerin Akademik Üretime İlişkin Görüşleri

Deniz Toğrul
Milli Eğitim Bakanlığı
denizmehmettogrul@gmail.com

Türkçe, son yıllarda birçok sebepten dolayı popülerleşmiş bir dildir. Özellikle göç olgusu ile dil öğrenme zorunluluğunun arttığı Türkiye'de Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde dünyadaki en önemli merkez konumuna gelmiştir. Türkiye'de yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sağlayan kurumların sayısında yaşanan artış bu kurumlarda çalışacak Türkçe öğreticilerine duyulan ihtiyacın da artmasına sebep olmuştur. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde görevli kişilerin genel olarak lisans ve üstü mezunu, alana hâkim ve bilgili kişiler olması beklenir. Bir dilin yabancı veya ikinci dil olarak öğretilmesi, hedef dilin evrensel bir şekilde adından söz ettirmesi, dünya çapında bir iletişim dili olması demektir. Bu sebeple yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin konu olduğu tüm araştırmalarda öğretim ortamı, materyaller gibi değişkenlerin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Eylemi direkt aktaran konumundaki öğreticilerin kendilerini akademik açıdan geliştirmeleri hakkındaki görüşlerini incelemeyi hedefleyen bu çalışmaya Türkiye'nin farklı dil kurumlarında çalışan toplam 22 öğretici katılmıştır. Genel olarak akademik gelişmelerinin mesleki anlamda katkı sağlayacağı, kurumların genellikle kendilerini desteklediğini belirtmişlerdir. Öğreticilerin daha çok akademik çalışma yapmaları için etik izinlerde tek ismin yeterli olması, lisansüstü eğitim verme kurumların ders programlarında esnek olmaları veya dersleri online yapmaları gibi öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, akademik çalışma, öğretim elemanları, bireysel üretim

Yabancılara Türkçe Öğretimi Alanında Görev Yapan Öğreticilerin Yapay Zekâ Farkındalıkları Üzerine Bir İnceleme

Hamide TETİK
Milli Eğitim Bakanlığı
hamidegokcu@gmail.com

Doç. Dr. Ahmet DEMİREL
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
ahmetdemirel38@hotmail.com

Son yıllarda teknolojide ve yapay zekâ (YZ) alanında yaşanan hızlı gelişimle birlikte YZ kullanımı hayatımızın birçok alanında olduğu gibi eğitim alanında da yaygınlaşmıştır. Dolayısıyla YZ kullanımı, eğitimin farklı alanlarında olduğu gibi Türkçe eğitiminde alanında da yaygınlaşmış, bu konuda yapılan çalışmalar hız kazanmıştır. Bu çalışmanın amacı, yabancılara Türkçe öğretimi alanında görev yapan öğreticilerin YZ farkındalık düzeylerinin belirlenmesi ve çeşitli değişkenler açısından incelenmesidir. Nicel araştırma yaklaşımı benimsenerek betimsel taramaya başvurulan bu çalışmanın örneklemini yabancılara Türkçe öğretimi alanında görev yapan 150 öğretici oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Ferikoğlu ve Akgün (2022) tarafından geliştirilen “Öğretmenler İçin Yapay Zekâ Farkındalık Düzeyi Ölçeği” ve araştırmacılar tarafından geliştirilmiş olan kişisel bilgiler formu kullanılmıştır.Elde edilen bulgular yabancılara Türkçe öğretimi alanında görev yapan katılımcıların YZ farkındalık düzeylerinin genel olarak iyi seviyede olduğuna işaret etmektedir. Bulgular, yabancılara Türkçe öğretimi alanında görev yapan öğreticilerin YZ ile ilgili teorik bilgi puanlarının, YZ ile ilgili pratik bilgi, YZ’ye yönelik inanç-tutum ve entegrasyon beceri puanlarından daha yüksek olduğunu ve aradaki farklılığın anlamlı olduğunu göstermektedir. Bulgulara göre katılımcıların YZ ile ilgili teorik bilgileri, pratik bilgileri, YZ’ye yönelik inanç-tutumları ve entegrasyon becerileri iyi düzeydedir. Bulgulara göre katılımcıların genel YZ farkındalık düzeyi puanları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Ancak katılımcıların genel YZ farkındalık düzeyi puanları, günlük ortalama teknoloji kullanım süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bulgulara göre günlük ortalama teknoloji kullanım süresi yüksek olan katılımcıların YZ farkındalık düzeyleri puanlarının daha yüksek olduğu ve aradaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olduğu söylenebilir. Sonuçlar, öğretmenlere yönelik kapsamlı mesleki gelişim programlarının, teknolojik altyapı iyileştirmelerinin ve YZ kullanımına ilişkin etik kılavuzların oluşturulmasının önemine işaret etmektedir. Bulgular yabancılara Türkçe öğretimi alanında görev yapan öğreticilere YZ ile ilgili, teorik bilgi kazandırmaya yönelik eğitimlerin yanı sıra uygulamaya ve entegrasyona yönelik eğitimlerin düzenlenmesinin gerekliliğine işaret etmektedir. Tüm bunlardan hareketle yabancılara Türkçe öğretimi alanında görev yapan öğreticilerin YZ farkındalıklarının daha üst seviyeye çıkarılması için çalışmaların yapılması ve onların teknolojiye erişimini artırmaya yönelik faaliyetlerin gerçekleştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, yabancılara Türkçe öğretimi, öğretici farkındalığı, teknoloji entegrasyonu

Dil Algısı ve Kültürel Algının Kesişimi: Yurtdışında Yaşayan Türkler Üzerine Kuramsal Bir İnceleme

Doç. Dr. Berfin Varışlı
Maltepe Üniversitesi
berfinvarisli@maltepe.edu.tr

Uzman İris Kurdoğlu
Maltepe Üniversitesi
221154101@st.maltepe.edu.tr

Bu çalışma, dil algısı ile kültürel algının kesişim noktasını sosyolojik bir mercekten tartışmaya açmayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda göçmen toplulukların kimlik inşa süreçlerinde bu iki alanın nasıl birbirine eklemlendiğini, dil ve kültür inşası etkileşimi temelinde incelemektedir. Dil, bireyler arasında yalnızca bir iletişim aracı olmanın ötesinde, toplumsal eykileşimin, konumlanışın, sınıflandırmaların, kimlik müzakerelerinin ve aidiyet ilişkilerinin başat bir belirleyeni olarak ele alınmaktadır. Kültürel algı ise toplumu oluşturan fertlerin kültürlerine odaklanarak çoğunluk toplumun "öteki"ni nasıl konumlandırdığı, dışlama ve dahil etme pratiklerini nasıl kurduğu kadar, göçmen kökenli toplulukların kendilerini ve kimliklerini nasıl tanımlayıp temsil ettikleriyle de ilgilidir. Bu bağlamda çalışma, yurtdışında yaşayan Türkleri örneklem olarak konumlandırmakta; kavramsal çerçeve temelli bir kuramsal bir tartışma yürütmektedir. Tartışma, sosyo-dilbilimsel yaklaşımlar ile kültürel temsil teorilerini bir araya getiren disiplinlerarası bir bakış açısına dayanmaktadır. Wodak'ın dil ve iktidar ilişkileri, Pavlenko ve Blackledge'in çokdillilik ve dilsel kimlik müzakereleri ve Hall'un kültürel temsil kuramı temel alınmaktadır. Bu kuramsal çerçevede, birinci kuşakta dilsel bariyerlerin toplumsal katılım üzerindeki sınırları, ikinci kuşakta çift dillilik üzerinden yürütülen kimlik müzakereleri ve üçüncü kuşakta küreselleşmenin etkisiyle ortaya çıkan melez, transnasyonel aidiyet biçimleri analiz edilmektedir. Dil, bu bağlamda yalnızca bir iletişim kodu değil, toplumsal aidiyetin, kimlik anlatılarının ve kültürel müzakerenin temel sahnesi olarak kavramsallaştırılmaktadır. Kültürel algı ise, dilin hem toplumsal kabullerde hem bireysel öz-anlatılarda oynadığı rolü çözümlemek açısından verimli bir kategori sunar. Dilsel tercihler, bireylerin kendilerini ifade etme biçimlerini, toplumsal konumlarını ve ait oldukları ya da ait hissettikleri çevrelerle kurdukları ilişkileri görünür kılar. Bununla birlikte, dildeki anlam katmanları ve kullanım biçimleri, farklı kültürel dünyalar arasında köprüler kurabilir veya bu dünyalar arasındaki sınırları daha belirgin hale getirebilir. Bu nedenle dilsel pratikler, iletişimin ötesinde, aidiyetin yeniden tanımlandığı ve kültürel deneyimlerin paylaşıldığı bir alan olarak değerlendirilebilir. Sonuç olarak, bu çalışma, dil-kültür-kimlik ilişkisini, küresel hareketlilik çağında yeniden düşünmek, yurt dışında yaşayan Türklerin kimlik üretim süreçlerini anlamak ve onların kültürel temsillerini tartışmak için teorik bir katkı sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Yurtdışında yaşayan Türkler, Dil algısı, Kültürel algı, Kimlik, Kesişimsellik, Göç

2020-2025 Yılları Arasında Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yeni Medya Araçları Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin İçerik Analizi

Doç. Dr. Nil Didem Şimşek
Bayburt Üniversitesi
nilsimsek@sdu.edu.tr

Bu çalışma, 2020-2025 yılları arasında yabancı dil olarak Türkçe alanında hazırlanmış lisansüstü tezlerde yeni medya araçlarının kullanım durumlarını incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma, dijitalleşmenin hız kazandığı Covid-19 sonrası dönemde, Türkçe öğretiminde medya araçlarının odaklandığı dil becerileri ve pedagojik hedefleri sistematik biçimde ortaya koymayı hedeflemektedir. Veriler, Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden erişilen tezlerden toplanmıştır. İlk aşamada yabancı dil olarak Türkçe/yabancılara Türkçe öğretimi anahtar ifadeleriyle ulaşılan 293 tez incelenmiş; ikinci aşamada başlık, özet ve içerik bölümlerinde yeni medya araçlarının kullanıldığı belirlenen 30 yüksek lisans tezi araştırma kapsamına alınmıştır. Bu tezlerden oluşan örneklemden elde edilen veriler, doküman incelemesi yoluyla toplanmış ve araştırmacı tarafından geliştirilen kod şeması doğrultusunda çözümlenmiştir. Bu şema, tezlerdeki yeni medya araçlarını yedi ana kategori altında sınıflandırmaktadır: sosyal medya, mobil uygulamalar, Web 2.0 araçları, artırılmış/sanal gerçeklik-oyunlaştırma, yapay zekâ, sanal sınıf/öğrenme yönetim sistemleri ve dijital kaynaklar (ör. E-kitap, dijital sözlük). Bulgular, incelenen tezlerin çoğunluğunun nitel yöntemlerle yürütüldüğünü; 2023 yılı itibarıyla karma desenli araştırmalarda artış gözlendiğini göstermektedir. Yeni medya araçları içinde en çok Web 2.0 araçları (Padlet, Wordwall, Quizizz, Lumi vb.) ile mobil uygulamaların tercih edildiği; 2024 sonrası ise yapay zekâ ve sanal sınıf sistemlerinin araştırmalara konu olmaya başladığı tespit edilmiştir. Tezlerin odaklandığı dil becerileri arasında sözcük öğretimi ve dinleme becerisi ön plana çıkmakta, buna karşılık bazı çalışmaların motivasyon, özerklik, değer aktarımı gibi dil becerileri dışındaki değişkenleri ele aldığı görülmektedir. Sonuç olarak, bu çalışma yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yeni medya araçlarının yalnızca öğretim materyali değil, aynı zamanda öğrenmeyi yapılandıran, etkileşimi ve motivasyonu güçlendiren bir pedagojik unsur olarak ele alındığını göstermektedir. Bu çalışma, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yeni medya araçlarının dönüşümünü görmek isteyen araştırmacılar için yönlendirici bir sınıflandırma çerçevesi olmakla birlikte bu alanın dijital eğilim haritası niteliğindedir.

Anahtar Sözcükler: Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, yeni medya araçları, içerik analizi, dijital eğilimler

Farklı Dillerdeki Yeni Medya Araçlarından Türk Kültürüne Bakış

Doç. Dr. Şeyda Yeşilyurt
Gazi Üniversitesi
syesilyurt@gazi.edu.tr

Yeni medya araçları, devletlerin kamu diplomasisi faaliyetlerinde önemli bir zemin oluşturmakta ve kültürel unsurların küresel ölçekte tanıtılmasına aracılık etmektedir. Türk kültürünün ve Türkçenin yeni medyada görünürlüğü, yalnızca bireysel kullanıcıların değil aynı zamanda ulusal ölçekte yürütülen kamu diplomasisi stratejilerinin de bir parçası olarak değerlendirilebilir. Bu noktadan hareketle bu çalışma, farklı dillerdeki (Almanca, Arapça, Çince, Fransızca, İngilizce, İspanyolca-Portekizce ve Rusça,) yeni medya araçlarında Türk kültürünün nasıl tanıtıldığını analiz etmeyi amaçlamaktadır. Nitel bir yöntem olarak doküman incelemesi kullanılan çalışmada, “Google” arama motorunda yedi farklı dilde ‘Türk kültürü (cultura Turca, Türkische Kultur…)” ifadesi sorgulanmış, ulaşılan ilk üç web sitesi çalışmaya dahil edilmiştir. Farklı dildeki kaynaklardan yapılan analiz, Türk kültürü hakkında en sık tekrar eden ve en çok vurgulanan temaları ortaya koymaktadır. Bu unsurlar, dil ve hedef kitleye göre farklılaşsa da Türkiye'nin uluslararası alandaki kültürel imajının temel taşlarını oluşturmaktadır. Türklerin sıcak, misafirperver ve yardımsever olduğu yönündeki genel kanı, incelenen kaynakların tamamında yer alan en belirgin pozitif özelliklerdir. Kedilere duyulan sevgi, yaşlılara gösterilen saygı ve el öpme ritüeli, çay içme alışkanlığı, her öğünde ekmek tüketilmesi, seksen katlı baklava dikkat çeken bulgular arasındadır. Görgü kuralı olarak toplu taşıma araçlarında, tiyatroda ve benzeri yerlerde, özellikle etrafta boş koltuklar varsa, bir erkeğin bir kadının yanına oturmamaya çalışması, kadınlar ve erkeklerin genellikle ayrı oturmaları; minnettarlık veya kibarca reddetmenin bir işareti olarak ellerini kalp üzerine koymaları; lezzetli yemekler veya tatlılar yaptıklarında, her zaman bir tabak da komşularına göndermeleri, tabağı alan komşunun da mutlaka tabağı dolu olarak iade etmesi gibi açıklamaların Türkiye’ye gitmek isteyenler için birer rehber niteliği şeklinde verildiği görülmektedir. “Türkler genellikle geç kalır, anlaştığı saate uymazlar.”, “Dul kadın, kocasının kardeşiyle evlenir.” gibi olumsuz tanıtım ifadelerinin de sitelerde yer aldığı görülmektedir. Sonuç olarak yeni medya araçları Türk kültürünün tanıtımında kuvvetli bir yumuşak güç işlevi görmekte, ancak yanlış veya önyargılı bilgilerin de dolaşıma girmesine yol açabilmektedir. Bu nedenle, Türk kültürünü, farklı dillerde doğru ve dengeli bir şekilde yansıtan içeriklerin üretilmesi, kültürel diplomasi ve Türkiye’nin uluslararası görünürlüğü açısından önem taşımaktadır. Bu noktada Türkiye’nin kendi iç siyasetini, sosyal hayatını, gelenek ve göreneklerini, turizm, eğitim ve sağlık imkanlarını farklı dillerde tanıtan, arama motorlarında üst sıralarda çıkan yedi medya araçlarını aktif olarak yönetmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türk kültürü, yeni medya, kamu diplomasisi, Türkçe, yumuşak güç.

To Love is to Live in Yunus Emre's Poetry

Assoc. Prof. Dr. Victoria Bilge Yılmaz
Ankara Hacı Bayram Veli University
victoria.yilmaz@hbv.edu.tr

Yunus Emre (1240-1320), Turkish poet and mystic, is regarded as the pioneer of Turkish poetic heritage and his language and stunning way of expressing his philosophy in his stanzas have mesmerized thousands of readers throughout centuries and countries. Even though he used Turkish, Persian and Arabic words in his poems, he is accepted as an important figure of his period who promoted Turkish as a literary language. Yunus Emre's poetry includes such general themes and topics like humanity, society, nature, belief systems, and love. This study will analyse the theme of love in Yunus Emre's poetry. Yunus Emre's poetry includes a huge reference to love and lovers. According to his poetry, the one who loves is the embodiment of the one who gives life and who promotes the survival of the others. Thus, hatred is regarded as the act of "othering", which can be identified as the act of murder. The aim of this study is to scrutinise the theme of love in terms of its signification of life. As Yunus Emre's love mainly refers to the love of the creator, the love he sings about in his poems is life itself. Yunus Emre's poetry is replete with reference to God as the main lover of all humanity; this God is the life-giver. Therefore, as Yunus Emre claims in his poetry, the fundamental cornerstone of humanity and of any society should be love so that that society and humanity in general can survive the harsh realities of life. This study will investigate the theme of love in terms of its reference to God and to the will to live and survive. In this regard, it can be claimed that Yunus Emre's concept of life is based on love, on the accurate understanding of love, and on the absolute submission to it. The study will refer to several important poems on love from Yunus Emre's oeuvre and focus on the ways through which the poet draws the analogy between love and life.

Keywords: Yunus Emre, love poetry, love for God, mysticism

Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretim Programı'nda 21.Yüzyıl Becerilerinin İncelenmesi

Prof. Dr. Sedat Maden
Bayburt Üniversitesi
sedatmaden@bayburt.edu.tr

Günümüz dünyasında bireylerden yalnızca bilgiye sahip olmaları değil, aynı zamanda bilginin etkili bir şekilde nasıl kullanılacağını da bilmeleri beklenmektedir. Bilginin tek başına varlığı yeterli olmamakta; bilgiyi yeni durumlara uyarlayabilme, yaratıcı çözümler üretebilme, eleştirel yorum yapabilme gibi becerilerin her geçen gün gelişen dünyamızda çok fazla uyaranla karşılaşan bireylerin algılarını açık tutabilmeleri ve bu uyaranlarla mücadele edebilmeleri için geliştirilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda eğitim anlayışının da çağın ihtiyaçlarına uygun şekilde yeniden biçimlenmesi ve öğrencilerin 21. yüzyıl becerileriyle donatılmasını hedeflemesi gerekmektedir. Yurt dışında yaşayan iki dilli Türk çocuklarına yönelik olarak geliştirilen Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretim Programı, bu noktada özel bir önem taşımaktadır. 1969'dan başlayarak günümüze kadar sekiz kere tasarlanan program, öğrencilerin hem ana dili becerilerini güçlendirmek hem de kültürel bağları sağlamlaştırmak gibi önemli bir amaca sahiptir. Bu durum, mevcut programın 21. yüzyıl becerilerini ne oranda içerdiği ve diaspora çocuklarının ihtiyaçlarına ne ölçüde yanıt verdiğini sorgulamayı gerekli kılmaktadır. Ayrıca dokuzuncusu tasarlanan programın 2024 yılında güncellenmiş olması da halihazırdaki öğretim durumunu değerlendirmek adına bir inceleme nesnesi olarak konumlandırılmasını gerekli kılmaktadır. Programın 2018'de hazırlanmış olan bir önceki versiyonuna göre hacminin yaklaşık iki kat arttığı, temaların değiştiği ve sekiz seviye boyunca ortak yapıda uygulanan temaların 1-4. seviye ve 5-8. seviye olarak ayrıldığı, kazanımların işlevsel dil bilgisi temelli olarak şekillendiği görülmektedir. Bu çalışmanın temel amacı, yurt dışında yaşayan iki dilli Türk çocukları için hazırlanan Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretim Programı'nı 21. yüzyıl becerileri açısından incelemek ve değerlendirmektir. Bu doğrultuda çalışma, nitel araştırma desenlerinden belge analizi yöntemiyle yürütülmüştür. Araştırmanın veri kaynağını Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretim Programı oluşturmaktadır. Programın temel anlayış ve özel amaçları, uygulama esasları, öğrenme çıktıları ve süreç bileşenleri 21. yüzyıl becerileri doğrultusunda oluşturulan bir tematik analiz çerçevesinde incelenmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretim Programı 21. yüzyıl becerilerini karşılayan içeriklere yer vermekle beraber dengeli bir dağılım sunma ve becerileri detaylandırma noktasında eksik kalmaktadır. Çalışmanın gelecekte hazırlanması planlanan programlara ve programlarda yapılacak güncellemelere katkı sağlaması hedeflenmektedir. Bu yönüyle çalışma, hem diaspora bağlamında Türkçe ve Türk kültürü öğretimini hem de iki dillilik temelinde yabancılara Türkçe öğretimiyle kesişen noktaları ele alması bakımından önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe ve Türk Kültürü dersi, 21. yüzyıl becerileri, iki dilli Türk çocukları, öğretim programı

Kültürel Diasporada Yunus Emre Enstitüsü'nün Faaliyetlerinin Çok Ölçütlü Değerlendirilmesi: Bulanık SIWEC ve Bulanık WSM Yaklaşımı

Dr. Öğr. Üyesi Ömer Atalay
Kafkas Üniversitesi
omeratalay36@gmail.com

Bu çalışma, Yunus Emre Enstitüsü'nün (YEE) kültürel diaspora topluluklarına yönelik dil, kültür ve sanat faaliyetlerini çok ölçütlü bir karar verme yaklaşımıyla değerlendirmeyi amaçlamıştır. YEE, Türkiye'nin yurt dışındaki kültürel temsili, Türkçenin öğretimi ve kamu diplomasisi alanlarında önemli bir misyon üstlenmiştir. Ancak faaliyetlerin sayısının ve çeşitliliğinin artması, sınırlı bütçe ve insan kaynağı koşullarında kaynakların daha verimli ve stratejik biçimde kullanılmasını zorunlu kılmıştır. Bu nedenle, faaliyetlerin yalnızca niteliksel gözlemlerle değil, ölçülebilir ve karşılaştırılabilir bir kurumsal karar modeliyle analiz edilmesi gerekmiştir. Çalışmada karar süreçlerinde birden fazla hedefi birlikte dikkate alan Çok Kriterli Karar Verme (ÇKKV – Multi-Criteria Decision-Making, MCDM) yaklaşımı benimsenmiştir. YEE'nin faaliyetleri Yüz Yüze Türkçe Kursları, Kültür-Sanat Atölyeleri, Akademik Faaliyetler, Çevrim İçi Faaliyetler, Kültürel Etkinlikler ve Yaz Okulları olmak üzere altı ana başlık altında incelenmiştir. Bu faaliyetlerin YEE'nin kurumsal hedeflerine katkı düzeyini ölçmek amacıyla altı temel kriter belirlenmiştir: Dil Kazanımı, Erişilebilirlik, Maliyet-Etkinlik, Operasyonel Yük, Kültürel Etki ve Sürdürme Gücü. Eğitimciler ve YEE çalışanlarından toplanan uzman görüşleri, öncelikle Bulanık Basit Ağırlık Hesaplama Yöntemi (Fuzzy Simple Weight Calculation – Fuzzy SIWEC) ile analiz edilerek kriter ağırlıkları elde edilmiştir. Bu yöntem, uzmanların farklı değerlendirmeleri arasındaki belirsizliği dikkate alarak kriterlerin göreli önem derecelerini basit, ancak güvenilir bir şekilde hesaplamaya olanak sağlamıştır. Ardından, faaliyetlerin genel başarı puanları Bulanık Ağırlıklı Toplam Modeli (Fuzzy Weighted Sum Model – Fuzzy WSM) kullanılarak hesaplanmış ve öncelik sıralaması oluşturulmuştur. Fuzzy WSM yöntemi, her faaliyetin bulanık ağırlıklar altında toplu performansını değerlendirerek, birden fazla ölçütün birlikte etkisini bütüncül biçimde ortaya koymuştur. Çalışma, YEE'nin faaliyetlerini sistematik biçimde değerlendirmeye olanak tanıyan, şeffaf ve tekrarlanabilir bir karar destek modeli ortaya koymuştur. Analiz sonucunda, faaliyetlerin farklı kriterler açısından göreli güçlü ve zayıf yönleri belirlenmiş; buna dayalı olarak yöneticilere, kaynak tahsisi, planlama ve stratejik önceliklendirme süreçlerinde nesnel, ölçülebilir ve kanıta dayalı bir rehber sunulmuştur. Böylece, YEE'nin kültürel diplomasi hedeflerini destekleyen sistematik, sürdürülebilir ve karar süreçlerine entegre edilebilir bir yönetim çerçevesi oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Türkçe ve Türk Kültürü dersi, 21. yüzyıl becerileri, iki dilli Türk çocukları, öğretim programı

Yunus Emre'nin Ölümünün 700. Yılı Münasebetiyle Rusçaya Tercüme Edilen Eserleri Üzerine

Prof. Dr. Çulpan Zaripova Çetin
Kafkas Üniversitesi
chulpancetin@gmail.com

Edebî çeviri, halklar arasındaki manevi ve kültürel bağların güçlenmesinde önemli rol oynar ve başka bir halkın zihniyetini, yaşam biçimini, değerlerini ve önceliklerini daha doğru anlamayı sağlar. Yunus Emre'nin Türkçe edebî eserleri Rusçaya doğrudan orijinal dilden 1820'li yıllardan itibaren çevrilmeye başlar. En güzel çeviriler, 20. yüzyılın başlarında yapılır. Sevgi, hoşgörü, kardeşlik, dostluk, birlik, barış, refah gibi evrensel ve ahlaki konuları ele alan ve yalnızca Müslüman medeniyeti ve şiirinin değil, aynı zamanda dünya kültürünün de bir parçası haline gelen Yunus Emre şiirlerinin Rusçaya çevrilmesi, Türkiye ve Rusya arasında kültürel etkileşimin mühim bir alanı olmuş ve olmaya devam etmektedir. Mevcut araştırmada 2021 yılında Yunus Emre'nin vefatının 700. yıldönümü dolayısıyla Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı tarafından Türk araştırmacı Dr. Mustafa Tatcı'nın kaleme aldığı Aşkın Dili Yunus Emre adlı monografisinin Rusçaya çevirisi «Язык любви. Юнус Эмре» (Ankara 2021, çev. Çulpan Zaripova Çetin) ile Türkiye Yunus Emre Enstitüsü tarafından yayınlanan «Юнус Эмре. Избранное («Книга наставлений» и «Диван») (Ankara 2022, çev. Apollinariya Avrutina) eserler incelenmekte olup her iki çeviri, büyük Türk şairin Rusya'da tanınmaya devam etmesine önemli katkıda bulunma açısından da değerlendirilecektir.

Anahtar kelimeler: Türk şiiri, Yunus Emre, çeviri, Rusça.

“Ne Türkçe Ne Almanca”: İki Dilli Gündelik Hayatta Melez Bir Kimlik

Arş. Gör. Dr. Banu Demirbaş
Samsun Üniversitesi
banu.demirbas@samsun.edu.tr

Almanya’daki Türk toplumu, göçün ikinci kuşağından itibaren iki dilliliğin yoğun biçimde deneyimlendiği en büyük göçmen topluluğudur. Bu bağlamda Batı Avrupa Türkleri için Türkçe, kimliğin başlıca taşıyıcısı konumundadır (Extra vd., 2004). Bu araştırma, Almanya’da yaşayan ikinci ve üçüncü kuşak Türklerin iki dilli gündelik hayatlarında ortaya çıkan dil karışımı pratiklerini kimlik inşası ve kültürel aidiyet bağlamında incelemektedir. Çalışmanın temel amacı, iki dilliliğin gündelik hayatta bireylerin kimlik ve aidiyet algılarını nasıl biçimlendirdiğini ortaya koymaktır. Araştırmanın kuramsal çerçevesi, iki dilliliği kültürel kimliğin ve aidiyetin yeniden üretildiği bir alan olarak ele alan yaklaşımlara dayanmaktadır. Gogolin’in (1994) geliştirdiği tek dilli habitus kavramı, Almanya’da iki dilliliğin tek dillilik normları içinde değerlendirildiğini açıklarken; García (2009)’nın kavramsallaştırdığı dillerarası geçişlilik yaklaşımı, iki dilli bireylerin farklı dil repertuarlarını - Türkçe ve Almanca bağlamında- anlam üretme süreçlerinde esnek, yaratıcı ve kimlik temelli biçimlerde kullanmalarını açıklamaktadır. Bu kuramsal çerçeve, çalışmada geliştirilen “kültürel kod örgüsü” kavramına da dayanak oluşturmaktadır. Bu bağlamda araştırma, nitel araştırma yöntemine dayalı olarak yürütülmüştür. Farklı sosyokültürel bağlamlarda yaşayan Türklerin iki dillilik deneyimlerini derinlemesine inceleyebilmek amacıyla örnek olay deseni kullanılmış; Hamburg ve Köln iki ayrı örnek olay olarak ele alınmıştır. Katılımcı grubunu Hamburg’dan 22, Köln’den 20 olmak üzere toplam 42 iki dilli katılımcı oluşturmaktadır. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmış; MAXQDA 24 yazılımı kullanılarak içerik analiziyle çözümlenmiştir. Bulgular, katılımcıların gündelik hayatlarında Türkçe ve Almanca kelimeleri birlikte kullanma eğiliminde olduklarını göstermektedir. Bazı katılımcılar bu durumu kültürel etkileşimin doğal bir sonucu olarak değerlendirirken, bazıları ise dilsel yetersizlik ya da ana dile yönelik bir tehdit olarak görmektedir. Elde edilen veriler, iki dilliliğin kültürel değerlerin, sembollerin ve ifade biçimlerinin iç içe örülmesiyle oluşan bir “kültürel kod örgüsü” yarattığını; böylece iki dilliliğin melez bir kimlik pratiğine dönüştüğünü ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: İki Dillilik, Dil Karışımı, Melez Kimlik, Kültürel Kod Örgüsü

Selçuklular Zamanında Dil ve Edebiyat

Arş. Gör. Dr. Zeynep Hilal Sekman
Marmara Üniversitesi
zhilal@marmara.edu.tr

Türkler VIII. yüzyıla değin sözlü edebiyata sahip olup bu tarihten sonra yazılı edebiyat ürünleri vermiştir. Edebiyatın ilk ürünleri göçebe kültürün etkisi altındaydı. Türklerin yerleşik hayatı benimsemeleri ve İslamiyet'i kabul etmeleriyle beraber kültür çevresi genişlemiş ve yeni bir edebiyat şekillenmiştir. XI. ve XIII. yüzyıllarda hakim olunan coğrafyanın etkisiyle Fars dili ve İslamiyet'in etkisi ile Arap dili Türkçe üzerinde etkili olmuş ve bu diller arasında kelime alışverişi yaşanmıştır. Oysaki Kaşgarlı Mahmud Türkçenin önemini vurgulamak amacıyla eserini kaleme almış ve milli bir bilinçle, dilin karışmamış ve fasih olmasının önemini vurgulamıştır. Türklerin İslamiyet'i kabul etmesinden sonra Arapça ve Farsçanın öne çıktığı edebi geleneğe Eski Türk Edebiyatı adı verilmiştir. Nitekim Arap, Fars ve Türklerin hayat şartları ile kültürleri birbirinden farklı olmasına rağmen aynı toprakları paylaşmaları vesilesiyle birbirine yakın olmuşlardır. Dili belirleyen unsur yönetilen halktır. İran topraklarında, etnik unsurun dilinin ön plana çıkması belki de yadırganamaz. Anadolu Selçukluları zamanında da Türkçe bir süre göçebelerin sözlü edebiyatıyla sınırlı kalmıştır. XIII. yüzyıl, Türk kültür tarihi için önemli bir dönemdir. Orta Asya edebi geleneğinin Anadolu edebiyatına etkisi vardır. Türkmenler, Orta Asya'dan bu yana sürdürdükleri destan geleneğini Anadolu'da da yaşatmışlardır. Fetih için mücadele edenlerin gösterdiği kahramanlıklar destanlara yansımıştır. Öte taraftan İslamiyet'i kabul eden Türkler arasında, sözlü edebiyatı yaşatan ozanların yerini, zamanla Ata ve Bab lakaplı dervişler almıştır. Anadolu'ya gelen ve Türkçe bilen bu kimseler halk için Türkçe eserler kaleme almıştır. Böylece Farsça ve Arapça karşısında Türkçe de tasavvufi eserlerle yazılı edebiyata giriş yapmıştır.

Anahtar Kelimeler: Selçuklu, Türkçe, Arap ve Fars Etkisi

Türk Kültüründe Bilim Mirasının İnşası: Fen Bilimleri Ders Kitaplarında Millî Bilim İnsanı İmgesine Yönelik Söylem ve Kültürlerarası Göstergebilimsel Analiz

Arş.Gör. İrem Selin Demirbaş
Amasya Üniversitesi
irem.demirbas@amasya.edu.tr

Dr. Öğr.Üyesi Ayşe Gül Özaşkın Arslan
Afyon Kocatepe Üniversitesi
aysegulozaskn@gmail.com

Prof.Dr. Murat Kurt
Amasya Üniversitesi
murat.kurt@amasya.edu.tr

Eğitim müfredatlarının ve bu müfredatların somut taşıyıcısı olan ders kitaplarının, eğitim sosyolojisinin temel kabullerine göre, yalnızca nesnel bilgi aktarım araçları olmadığı; aynı zamanda toplumsal değerlerin, kültürel kodların ve baskın fikirlerin yeniden üretildiği bilgi taşıyıcıları olduğu yaygın bir görüştür (Apple, 2004; Althusser, 1971). Fen bilimleri gibi "nesnel" kabul edilen alanlarda dahi bu işlevin, özellikle sınıf seviyeleri arasındaki stratejik dönüşüm açısından yeterince incelenmediği gözlemlenmektedir. Bu çalışma, Türkiye'deki ortaokul Fen Bilimleri ders kitaplarında (5-8. sınıflar) "millî bilim insanı" imgesinin, sınıf seviyeleri ilerledikçe hangi söylemsel ve görsel stratejilerle evrildiğini detaylı bir şekilde ortaya koymayı amaçlamaktadır. Nitel doküman incelemesi deseninin benimsendiği bu araştırmada, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan ve 2024-2025 eğitim-öğretim yılında kullanılan 5, 6, 7 ve 8. sınıf Fen Bilimleri ders kitaplarının ilgili bölümleri veri seti olarak kullanılmıştır. Analiz sürecinde, incelenen materyallerin hem metinsel hem de görsel içerik barındırması nedeniyle, Norman Fairclough'un Eleştirel Söylem Analizi (ESA) (Fairclough, 1995) ve Roland Barthes'ın Göstergebilimsel Analiz yaklaşımları (Barthes, 1972) temel alınmıştır. Araştırmanın bulguları, "millî bilim insanı" kimliğinin inşası stratejisinin dört aşamalı pedagojik bir evrim sergilediğini ortaya koymaktadır. Bu süreç, 5. sınıfta "kahramanlaştırma" ve "tarihsel mirası yüceltme" gibi bir yaklaşımla başlamaktadır. 6. sınıfta bu yaklaşım, Batı merkezci bilim anlatısına karşı rekabetçi bir "öncülük söylemine" dönüşmektedir. 7. sınıfta ise kimlik, güncel devlet projeleri (örn. Türkiye Uzay Ajansı), uluslararası onaylar (örn. NASA'nın Ali Kuşçu'ya atıfı) ve tarihsel süreklilik gibi çok yönlü kanıtlarla ifade edilmektedir. 8. sınıfta, bu başarıların "normalleştiği" ve bilginin otoritesinin bilim insanlarından resmî kurumlara (örn. TÜBİTAK) devredildiği bir aşamaya ulaşılmaktadır. Bu son aşama, bilginin kurumsallaşması ve bakış açısının "doğallaştığı" noktayı göstermektedir. Sonuç olarak bu çalışma, fen eğitiminin "nesnel" olduğu varsayımını sorgulayarak, bu alanın da belirli bir ulusal kimlik ve vatandaşlık bilincini şekillendiren, pedagojik olarak tasarlanmış bir kültürel ve politik mücadele sahası olduğunu kanıtlamaktadır. Bulgular, ders kitaplarının sadece bilgi aktarım aracı olmadığını, aynı zamanda toplumsal değerlerin ve kültürel kodların yeniden üretildiği birer bilgi taşıyıcısı olduğunu gösteren eğitim sosyolojisinin temel kabulleriyle tam bir uyum içindedir. Bu durum, eğitim politikalarında son yıllarda güçlenen "yerli ve millî" söyleminin müfredata yansıması olarak değerlendirilmektedir. Bu çalışmayla birlikte, ders kitaplarındaki örtük mesajlar ortaya koyulmuştur. Öğretmenlere, bu mesajları öğrencilerle tartışmak ve farklı kaynaklarla karşılaştırma yaparak öğrencilerin eleştirel medya okuryazarlığını geliştirmeleri önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Fen Eğitimi, Ders Kitabı İnceleme, Eleştirel Söylem Analizi, Göstergebilimsel Analiz, Millî Bilim İnsanı

Türkçenin Aynası Olarak Füruzan'ın Öyküleri

Dr. Burcu Uşaklı Sandal
Milli Eğitim Bakanlığı
b.usaklisandal@gmail.com

Türkçe öğretiminde ve Türk kültürünün tanıtılmasında edebî eserlerin özellikle de kısa metinler olmaları bağlamında öykülerin önemli bir rolü vardır; ancak bu metinlerin seçimi belli başlı dinamiklerin çerçevesinde yapılmalıdır. Söz gelimi dilin öğretiminde seçilecek metinler gerek sadelik gerekse söz varlığı noktasında hedef dili başarılı bir şekilde temsil eder nitelikte olmalıdır. Bu bağlamda seçilebilecek yazarlardan biri de Türk hikâyeciliğinin mihenk taşlarından olan Füruzan'dır. 1960'lı yıllardan itibaren öykü ve roman türünde pek çok eser kaleme almış olan Füruzan, Türkçeyi kullanmaktaki başarısı ve eserlerine konu olarak seçtiği temalarla geniş okur kitlelerine ulaşmıştır. Esasında yazarın güçlü kaleminin yankıları ülke sınırlarını aşarak kültürümüzden çok uzak mecralara kadar ulaşmıştır. Elbette bu durum Füruzan'ın bir süre Almanya'da bulunmuş olmasıyla da ilişkili olarak düşünülebilir. Füruzan, Almanya'da geçirdiği beş yıllık süreyi edebî çizgisinde bir kırılma noktası olarak eserine yansıtır ki bu dönemde göçün birey üzerindeki tesirlerini de oldukça gerçekçi bir çizgide ele almıştır. Bu noktada Füruzan'ın hem Almanya'daki Türk yaşantısını teneffüs etmiş bir yazar olarak hem de göçü daha ilk dönem eserlerinde dahi işlemiş bir öykücü olarak kültürlerarası etkileşimin somutlaştırılması bağlamında da önemli bir isim olduğu ileri sürülebilir. Füruzan 1960'lı yıllarda kaleme aldığı eserlerinde dahi kültürel etkileşimi son derece gerçekçi bir nazarla ele alır ki bu durum yazarın kendi üst soylarının da göçmen olmasıyla ilintilidir. Füruzan'ın öyküleri Türkçenin en duru örneklerini içeren bir dil anlayışıyla kaleme alınmıştır. Söz konusu öykülerde dilimizin zengin söz varlığını içeren pek çok cümleye rastlanmıştır. Yalnızca dil bağlamında değil, gündelik hayata dair bilgilerin aktarımı, kültürün tanıtılması hususunda da yazarın eserleri özellikle kısa ve akılda kalıcı metinler olmaları dolayısıyla öyküleri birer kaynak niteliğinde kullanılabilir. Edebiyatımızın yetkin kalemlerinden olan Füruzan'ın eserlerinin hem yurtdışında yaşayan Türklere hem de yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılabilecek metinler olduğu ileri sürülebilir. Bu sebeple bu çalışmada Füruzan'ın öykülerinin Türkçe öğretimindeki ve kültürlerarası etkileşimdeki yeri ve bu durumun sebepleri incelenmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türk Edebiyatı, Türkçe öğretimi, Türk Öykücülüğü, Füruzan, Kültürlerarası Etkileşim

Yapay Zekâ Destekli Türkçe Konuşma Sınavı Deneyimi: Uygulama ve Değerlendirme İzlenimleri

Doç. Dr. Kayhan İnan
Amasya Üniversitesi
kayhan.inan@amasya.edu.tr

Bu çalışma, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Moldovalı öğrencilerle gerçekleştirilen yapay zekâ destekli konuşma sınavı deneyimini ve sürece ilişkin gözlemleri ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırma, 2025 yılı haziran ayında Moldova Devlet Üniversitesindeki Türkçe kuşlarında Türkçe öğrenen A1–A2 düzeyinde Türkçe öğrenen 16 Moldovalı öğrencinin katılımı ile geçekleştirilmiştir. Konuşma sınavı, araştırmacı tarafından önceden yapılandırılan yönerge ve ölçütler doğrultusunda ChatGPT tarafından yürütülmüştür. Yapay zekâ, öğrencilerle sesli olarak etkileşime geçmiş, üç bölümden oluşan sınavı yönetmiş ve ardından öğrencilerin konuşma performanslarını, Cambridge Konşma Değerlendirme Ölçeği ile değerlendirmiştir. Uygulama öncesinde katılımcılara Yapay Zekâ Okuryazarlığı Ölçeği (Çelebi, Yılmaz Dene & Karakuş, 2023), Yapay Zekâ Kaygısı Ölçeği (Wang &Wang, 2022) ve Türkçe Konuşma Kaygısı Ölçeği (Horwitz, Horwitz & Cope, 1986) uygulanmıştır öğrencilerin sınav deneyimine, teknik sorunlara ve kaygı düzeylerine ilişkin görüşlerine ilişkin yarı yapılandırılmış görüşme soruları yöneltilmiştir. Süreçte internet bağlantısının kalitesi, yapay zekânın kimi zaman Türkçe sesli komutları anlayamaması, otomatik transkripsiyon hataları, sesletim sorunları, konuşma süresi, konuşma kaygısı ve yapay zekâ ortamına uyum güçlüğü gibi sınırlılıklar gözlemlenmiştir. Buna karşın öğrenciler, sınavın yenilikçi yapısını, tarafsız değerlendirme potansiyelini ve konuşma pratiği kazandıran yönünü olumlu bulmuştur. Bu açıdan çalışma yapay zekânın yabancı dil olarak Türkçe konuşma sınavlarında kullanılması açısından değerlendirici ve sınav yönlendiricisi olarak kullanılabilirliğine ilişkin öncül bir örnek oluşturmaktadır. Bulgular, Türkçe öğretiminde yapay zekâ tabanlı değerlendirme ortamlarının geliştirilmesi için teknik, pedagojik ve ölçme güvenirliği boyutlarında çıkarımlar sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, Türkçe konuşma sınavı, dereceli puanlama anahtarı, yapay zekâ kaygısı, konuşma kaygısı, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, ChatGPT

Geçmişten Günümüze Yabancılara Türkçe Öğretimi

Doç. Dr. Ahmet Adıgüzel
Iğdır Üniversitesi
aadiguzel@hotmail.com

Dil, bireylerin birbirleriyle iletişim kurup anlaşmalarını sağlayan en temel araçtır. İnsanlar, duygu ve düşüncelerini sözcüklere döker ve bu şekilde diğer bireylere ulaştırırlar. Dil, toplumları bir arada tutan, yaşam biçimlerini, gelenek ve görenekleri, inançları kuşaktan kuşağa aktaran ve milli birliği sağlayan en güçlü kurumsal yapıdır. Dil olmadan insanlar bir arada yaşayamaz, iletişim kuramaz ve bir toplum oluşturamazlar. Bundan dolayı dil, bir topluluğu topluma dönüştüren bir unsur olarak da önemlidir. Dil kültürü oluşturur; dolayısıyla dil ve kültür birbirinden ayrılmaz ve birbirini tamamlayan bir bütündür. Dil alanında ilerleme kaydedemeyen toplumların kültürleri de zayıflamaktadır. Dil yoluyla uzlaşı sağlayamayan toplulukların kültürlerinden söz edilemez. Bir cemiyetin tarihi, dini değerleri, coğrafyası, müziği, sanatı, halk kültürü, edebiyatı, dünya görüşü ve bilim anlayışı onu millet yapan tüm ortak değerleri, yüzyıllar boyunca inşa edilerek ve damıtılarak sözcüklere aktarılmıştır. Bu bağlamda dil, bir toplumun değerlerini ve kazanımlarını kesintiye uğratmadan aktaran bir köprü görevi görür, kültürel bağı, tüm manevi değerleri ve kazanımları güçlendirir. Edebi ve sanatsal eserler de dili canlı ve diri tutan en önemli unsurlardan biridir. Atalar, sözlü deyişler ve yazılı metinler aracılığıyla kazanım ve edinimlerini gelecek nesillere miras bırakır. Yeni nesiller ise bir terkipten oluşan kazanım ve eserler ile atalarının yaşam edinim ve kazanımlarına ulaşma ve onlardan yararlanma imkânı bulur. Dil öğretimi, belirli ve anlaşılır kuramsal ilkelere dayandırılarak yürütülmelidir. Yabancılara Türkçe öğretimi, Türk dilinin ve kültürünün uluslararası düzeyde tanıtımı açısından büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda, dil öğretimi sürecinde esas alınacak temel ilkelerin doğru ve anlaşılır bir biçimde belirlenmesi ve etkin olarak uygulanması gereklidir. Geçmişi Sümerlere dayanan ve dünyanın en eski dillerinden bir olan Türk dili, bin yılı aşkın bir süredir yabancılara öğretilmektedir. Yabancılara Türkçe öğretimiyle ilgili kaleme alınmış ilk eser, Kaşgarlı Mahmud'un 1070li yıllarda yazdığı Divânu Lügâti't-Türk adlı çalışmadır. Bu eserde Kaşgarlı Mahmud, yabancılara Türkçenin öğretimi konusunda oldukça başarılı ve sistemli bir yöntem izlemiştir. Sayısız devlet kurmuş ve dünyanın çok farklı coğrafyalarına hükmeden Türk milleti zengin ve köklü bir dünya diline sahiptir. Uluslararası Türkçenin öğretimi ve Türk kültürünün kültürlerarası iletişimdeki yerini alabilmesi ve doğru tanıtılması için geçmişten günümüze Türkçenin yabancılara öğretilmesinde edinilen kazanım ve deneyimler doğru ve ilkelere dayalı bir biçimde öğretilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Yabancılara Türkçe Öğretimi, dil öğretim teknikleri, ana dili, ikinci dil

Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kullanılan Aslı Hikâye Serisi'ndeki İkilemelerin İşlevsel ve Anlamsal Bağlamda Çözümlenmesi

Dr. Remziye Çölgeçen Kaya
Milli Eğitim Bakanlığı
remziyecolgecen@gmail.com

Doktora Öğrencisi Gökçe Kaçmaz
İnönü Üniversitesi
gokcekacmaz33@gmail.com

Doç. Dr. Salim Durukoğlu
İnönü Üniversitesi
sdurukoglu@gmail.com

İkilemeler, dilin söz varlığını zenginleştiren, anlatımı pekiştiren ve dile ritim kazandıran söz varlığı unsurlarıdır. İkilemeler konuşma ve yazı dilinde, anlamı güçlendirme, sözün etkisini arttırma, duygusal etki yaratma, anlatıma renk katma gibi işlevlerle dilin anlamsal ve işlevsel boyutuna katkı sağlar. Bu bağlamda ikilemeler; yabancılara Türkçe öğretiminde sözcük hazinesini arttırma, geliştirme, sözcüğün bağlam içerisinde öğrenilmesini kolaylaştırma ve dilin doğal yapısını sezdirme yöntemiyle öğretmesi açısından büyük bir öneme sahiptir. Bu araştırmanın amacı, yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan Aslı Hikâye Serisi'ndeki hikâyelerde geçen ikilemelerin anlamsal ve işlevsel özelliklerini incelemektir. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi ile yürütülmüş olup, araştırma materyalini Aslı Hikâye Serisi'ndeki hikâye kitapları oluşturmaktadır. Verilerin analizinde betimsel analiz ve içerik analizi teknikleri birlikte kullanılmıştır. Araştırma bulguları, metinlerde en sık rastlanan ikileme türünün aynı sözcüğün tekrarıyla oluşan ikilemeler olduğunu göstermektedir. Bunu sırasıyla yansıma kökenli ikilemeler ve karşıt anlamlı sözcüklerden kurulan ikilemeler izlemiştir. İkilemelerin bağlam içinde kullanımına bakıldığında; doğa, çevre betimlemeleri, eylem, hareket, duygu ve zıtlık yaratan ifadeler şeklinde kullanıldığı saptanmıştır. Anlamsal ve işlevsel açıdan incelendiğinde ikilemelerin vurgulama, pekiştirme, ritim oluşturma, anlamı zenginleştirme ve duygusal etki yaratma gibi çok yönlü dil işlevlerini üstlendiği görülmektedir. Aslı Hikâye Serisi metinlerinde geçen ikilemelerin Türkçenin söz varlığı zenginliğini, ses uyumunu ve dilin estetik yönünü yansıtan önemli söz varlığı ögeleri olarak kullanıldığı sonucuna varılmıştır. Bu yönüyle söz konusu hikâye serisi, yabancılara Türkçe öğretimi açısından hem sözcük öğretiminde hem de kültürel anlam aktarımı sağlamasında etkili bir öğretim materyalidir. Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitapları, hikâye setleri ve dijital içerikler hazırlanırken ikilemelerin anlam, yapı ve kullanım bağlamlarına yer verilmesi öğrencilerin hem söz varlığı hem de dil kullanımı becerilerini geliştirmesine katkı sunacaktır. İkilemeler, Türk kültürünü ve halk söyleyişini yansıtan güçlü söz varlığı unsurlarıdır. Bu nedenle kültürel aktarım etkinliklerinde (atasözleri, deyimler, hikâyeler, videolar vb.) ikileme örneklerine yer verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Aslı Hikâye Serisi, Dil öğretimi, ikilemeler, söz varlığı, Yabancılara Türkçe öğretimi

Almanya'da Yaşayan İki Dilli Türklerde Baskın Dil Görünümleri

Prof. Dr. İlker Aydın
Ordu Üniversitesi
ilkaydin67@hotmail.com

Doç. Dr. Hasan Hüseyin Mutlu
Ordu Üniversitesi
hasanhuseyinmutlu@hotmail.com

YL Öğrencisi Hilal Altaş
Ordu Üniversitesi
hilalkebelek@icloud.com

1960’lı yıllarda Türkiye ile Almanya arasında yapılan işgücü anlaşmaları, iki ülke arasında uzun soluklu bir göç sürecini başlatmıştır. Başta geçici çalışma amacıyla Almanya’ya giden Türk işçileri, zamanla ailelerini yanlarına alarak kalıcı bir yaşam kurmuştur (Aydın, 2021). Bu durum, özellikle eğitim ve dil alanlarında yeni uyum sorunlarını da beraberinde getirmiştir. Göçün en belirgin etkilerinden biri, bireylerin iki dili farklı bağlamlarda kullanmaları sonucu bir dilin diğerine göre daha baskın hâle gelmesidir. Baskın dil, bireyin hem dil yeterliliği hem de kullanım sıklığı açısından daha güçlü olduğu dili ifade etmektedir. Kişinin hâkim olduğu dillerden birinin sosyal çevrede daha çok kullanılması veya daha prestijli kabul edilmesi, bu dilin daha sık tercih edilmesine ve dolayısıyla bireydeki yetkinliğini artırmaktadır (Demir & Bican, 2018). Bu araştırmanın amacı, Almanya’da yaşayan iki dilli Türklerde baskın dili ölçmektir. Almanya’da yaşayan 15–20 yaş arası 50 genç bu çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır. Araştırmada karma yöntem yaklaşımlarından yakınsak paralel desen kullanılmıştır. Bu desen, nicel ve nitel verilerin aynı zaman dilimi içerisinde toplanarak bir araya getirilmesini ve sonuçların bütüncül biçimde yorumlanmasını sağlamaktadır (Creswell, 2020). Veriler çevrim içi ortamda birebir görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Görüşmelerin ilk aşamasında Baker ve Wright (2024) tarafından geliştirilen Dil Arka Plan Ölçeği uygulanmıştır. Araştırmanın nitel boyutunda veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla elde edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmelerde, önceden belirlenen sorular doğrultusunda bilgi toplanmış; bu yöntem sayesinde veriler benzerlikler ve farklılıklar açısından karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir (Karamustafaoğlu & Özmen, 2023). Ayrıca veri toplama araçlarından biri olarak İki Dilli Dil Profili – Bilingual Language Profile (BLP) (Birdsong, 2012) kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS programında analiz edilmiştir. Bulgular, çocukların büyük çoğunluğunun okulda ve arkadaş çevresinde Almanca, evde ise Türkçe ya da iki dili karma biçimde kullandıklarını ve baskın dillerinin Almanca olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, katılımcıların Türkçeyle bağlarını sürdürdükleri; Türkçe haber, dizi ve müzikleri takip ederek dili kültürel bir unsur olarak yaşattıkları belirlenmiştir. Sonuç olarak, okul ve kamusal alan odaklı kullanımın etkisiyle baskın dil Almanca yönünde şekillenmiş, Türkçe ise kültürel sürekliliği destekleyen tamamlayıcı bir dil konumunda varlığını korumuştur.

Anahtar kelimeler: İki dillilik, baskın dil, Almanya yaşayan Türkler

Yunus Emre Enstitüsü Tarafından Hazırlanan “Lezzetli Hikâyeler” Serisindeki Deyimlerin Saydamlık Derecesi Bağlamında İncelenmesi

YL Öğrencisi Zeynep Buse Eser
Ankara Üniversitesi
zeynepeser160@gmail.com

Yabancı dil öğrenimi yalnızca hedef dilin dil bilgisi kurallarını öğrenmenin ötesinde, o dilin iletişimde sıkça kullanılan ögelerini de öğrenmektir. Bununla birlikte hedef dili öğrenen birey, kendini o toplumda yabancı hissetmek ve dil kaygısı yaşamak yerine hedef dilde düşünme, dilin değişmeceli bölümünü keşfetme ve özgüven sahibi bir konuşur olma yolunda daha sağlam adımlarla ilerleme fırsatı bulmaktadır. Türkçede iletişim esnasında sıkça kullanılan deyimlerin öğrenimi ve anlamına uygun biçimde kullanımı da Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin dilde hâkimiyete sahip olması ve yabancılık çekme hissini en aza indirmesi gibi sebepler dolayısıyla son derece önemlidir. Söz varlığının önemli kollarından birisini oluşturan ve değişmeceli (figurative) dilin bir parçası olan deyimler, alanyazında saydamlık derecelerine göre saydam, yarı saydam ve opak deyimler olarak üç başlık altında değerlendirilmektedir. Saydam deyimlerde, deyimsel anlam gerçek anlamın bir uzantısı niteliğindeyken yarı saydam deyimlerdeki gerçek ve deyimsel anlam tutarlılığı düşük düzeydedir ancak en az bir ögede anlam uyuşması vardır. Opak deyimlerde ise gerçek anlam ve deyimsel anlam arasında hiçbir tutarlılık veya yakınlık bulunmaz. Opak deyimlerin anlamının bulundukları bağlamdan çıkarılamaması, saydam deyimleri opak deyimlere göre daha anlaşılır kılmaktadır. Bu çalışmada, Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan 7 kitaplık “Lezzetli Hikâyeler” serisindeki deyimlerin saydamlık derecelerinin incelenerek betimlenmesi amaçlanmıştır. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler için bir kaynak oluşturan bu kitapların Türkçede B1-B2 seviyesinde olan bireyler için olduğu kitapların arka kapaklarında belirtilmiştir. Hikâye kitaplarının veri toplama aracı olarak kullanılması sebebiyle çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden belge çözümlemesi (doküman incelemesi) kullanılmıştır. Veri toplamak için ilk olarak hikâyelerde yer alan deyimler saptanmıştır. Saptama sonucu elde edilen 143 deyimin gerçek anlamı ve deyimsel anlamı Türk Dil Kurumu sözlüklerinden belirlenmiştir. Sonrasında bu deyimlerin gerçek anlamları ve deyimsel anlamları çözümleme çizelgesine aktarılmış ve üç ayrı uzman tarafından deyimlerin saydamlık derecesi çözümlenmiştir. Verilerin analizinde ise Miles & Huberman Güvenirlik Formülü (Güvenirlik = Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) kullanılmıştır. Kodlayıcı uzmanlar arasındaki uyuşum yüzdesi %94,4 olarak hesaplanmış ve veri güvenirliği ispatlanmıştır. Elde edilen bulgulardan hareketle “Lezzetli Hikâyeler” serisinde 91 saydam, 31 yarı saydam ve 21 opak deyimin yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışma ve benzer çalışmaların sonraki adımlarında saydamlığı belirlenen deyimlerin tanınırlığının da Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireyler üzerinden belirlenerek alana katkı sunması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, Yunus Emre Enstitüsü, söz varlığı, deyimler, saydamlık derecesi.

İki Dilli Öğretmen Adaylarının Kişisel Deneyim Anlatılarında Konu Sürekliliği

YL Öğrencisi Ezgi Yapraklı
Hacettepe Üniversitesi
eyaprakli@hacettepe.edu.tr

Almanya’da 1960’lı yılların başından itibaren artan göçmen nüfusu ve göçün farklı türleriyle sosyal açıdan nesillere ayrılan Almanca-Türkçe iki dilli bireyler, dilbilgisel yapı tercihleri, iletişim süreçleri gibi temel dil işlevlerinde birçok açıdan tek dilli Türkçe konuşurlarından ayrılmaktadır. Bu ayrılığın sebebi, bilişsel mekanizmanın iki dillilik dolayısıyla farklı yapılanmasıdır. İki dillilik, farklı değişkenlere göre şekillenen ve kişinin birden fazla dili belirli düzeylerde kullanabiliyor olması durumu olup iletişimin her türlü aşamasında arka planda çalışmaktadır. Bu çalışmada Duisburg-Essen Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin kişisel deneyim anlatısı metni üretim süreçlerinde konu sürekliliğine yönelik oluşturdukları görünümlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Metin üretiminde iki dilli olmak, dilbilgisel yapı seçimlerinde alan yazınındaki birçok çalışmanın gösterdiği üzere farklılıklar yaratabilmektedir. Metin, iletişimsel bir dil birimi olup metin üretimi, metnin katmanları arasındaki ilişki ağlarının bağlaşık ve tutarlı bir şekilde kurulmasını gerektiren bir süreci içermektedir. Temel metinsellik ölçütlerinin yanı sıra metnin okur tarafından anlaşılabilmesi ve zihinde yapılandırılabilmesinin önemli etkenlerinden biri, metnin hakkında olduğu olay/durum/kişinin okur zihninde çeşitli gönderim seçimleriyle canlı tutulmasıdır. Metinde sağlanacak konu sürekliliği ve bu akışı sağlamada tercih edilen dilbilgisel yapılar, anlama sürecinde önemli rol oynamaktadır. Bu çalışmanın kuramsal temelini oluşturan Merkezleme Kuramı, metnin yerel yapısındaki dikkat durumunu gönderimler aracılığıyla incelemekte, tümceler arası düzeyde belirlenen merkezler ile bu merkezlerin değişimlerini geçiş türleriyle adlandırmakta ve metinlere dayalı bir çözümleme önerisi sunmaktadır. Gerçekleştirilen çalışmada da en yüksek anlatısallık değeri sunarak merkezleme geçişlerinin kolaylıkla izlenebilmesini sağlayan kişisel deneyim anlatılarında konu sürekliliğin nasıl sağlandığı, Almanca-Türkçe iki dilli bireylerin ürettikleri metinler çerçevesinde incelenmiştir. Çalışmada 2025-26 güz döneminde Almanya’da öğrenim gören üniversite öğrencilerinin metinlerinde konu sürekliliğini sağlamaya yönelik eğilimleri, Merkezleme Kuramı çerçevesinde betimlenerek analiz edilmiştir. Çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılarak üretilen metinler içerik analizi yöntemi ile değerlendirilmiştir. Çalışma, iki dilli öğretmen adaylarının metin üretiminde sağladığı metinsellik ölçütleri ve konu sürdürme örüntülerine dair bir veri ortaya koymayı, bu veri ile iki dilli öğrencilere sunulan eğitimin metinleştirme aşamasındaki etkisine dair bir çıkarıma ulaşmayı hedeflemektedir. Kişisel deneyim anlatısına dayalı metin üretme görevinde devam geçişinin yüksek oranda kullanılması beklenmektedir. Ayrıca öğrencilerin baskın dillerinin veya yazma becerisinde tercih ettikleri dilin, metin üretimlerinde bir ara dil oluşumuna sebep olması, gönderge kullanımlarının bu baskın dil durumu doğrultusunda şekillendiğini sezdirmektedir.

Anahtar Kelimeler: İki dillilik, metindilbilim, merkezleme kuramı

Türk Mutfağının İzleri: Osmanlı Dönemi Sözlüklerinden Kamus-ı Türki'de Geçen Aşçılık Terimleri ve Yemek Adları

Dr. Sevinç Ertek
Bağımsız Araştırmacı
sevincahundova@gmail.com

Türk mutfağı dünyada kendine has müstesna yeri olan özel bir mutfaktır. Türk mutfağı sadece bir mutfaktan ziyade bir şifa dünyasıdır da denilebilir. Türk mutfağı korunan ve yaşatılan bir kültür mirasıdır. Dünyada Türk Osmanlı adıyla anılan birçok yemek ve içecek çeşitleri bulunmaktadır. Türk mutfağı UNESCO tarafından tescillenmiş özel yemekleri olan bir mutfaktır. Eski Türkler döneminden beri günümüze kadar korunup gelen bazı leziz tatlar bu mutfakta adeta bir gelenek halini almıştır. Bu yemekler bazı yörelerde farklı tariflerde yapılsa da genel yapılış olarak ana tariften uzaklaşmamıştır. Türk mutfağı sadece bir yemek değil eskiden günümüze kadar gelen şifadır. Birçok yiyecek ve içecek şifa amaçlı yapılmış ve yemek kültürümüzün ayrılmaz parçası olmuştur. Bu yiyecek ve içeceklerin birçoğu günümüzde evlerde ve yöresel restoranlarda yapılmaya devam etmektedir. Özellikle kırsal bölgelerde ve köylerde el yapımı birçok ürünün tarihi çok eskilere dayanmaktadır. Türkçe geniş bir coğrafyada konuşulan bir dildir. Bu coğrafyalarda Türkçe birçok kültür değerleriyle birlikte sözlü kültürünü de yaşatmaktadır. Yemek kültürü de hem sözlü hem de yazılı kültürümüze yansımıştır. Türkçenin zengin söz hazinesini yaşatan sözlükler birçok alanla ilgili kelime hazinesini bünyesinde bulundurmaktadır. Sözlükler de bu kavramları yaşatma yönünde ön plana çıkmaktadır. Türkçenin Osmanlı dönemi sözlüklerinden olan Şemsettin Sami'nin Kamus-ı Türki isimli sözlüğü bu alanda başvurulacak önemli kaynaklardandır. Yemek kültürümüze ait birçok sözcükleri bünyesine almıştır. Türk mutfak kültürüne ait kelimeleri sınıflandırdığımızda karşımıza hem yemek adları hem de aşçılık terimleri olarak çıkmaktadır. Çalışmamızda bu konuda araştırma yapıp ilgili terimleri sınıflandırmaya tabi tutmak amaçlanmıştır. Bu vesileyle de Osmanlıca önemli bir kelime hazinesine sahip olan Kamus-ı Türki'deki Türk kültür mirasının bir parçası olan mutfak konusu ele alınmıştır. Bu çalışmada hala kullanılan veya arkaik (eski, kullanılmayan) kelimeler de gün ışığına çıkmış olacaktır. Böylece bu konuda araştırma yapacak araştırmacılara bu alanla ilgili kelime dağarcığı yönünde katkı sağlanmış olunacaktır.

Anahtar kelimeler: Türk Mutfağı, Aşçılık Terimleri, Yemek Adları, Kamus-ı Türki

Avrupada Yaşayan Türkler: Gagavuzların Dili ve Dini İnanç Sistemleri Üzerine Tespitler

YL Öğrencisi Mertkan Mert
Kocaeli Üniversitesi
mertkanmert16@gmail.com

Günümüzde dünyanın pek çok yerinde özellikle Orta Asya, Anadolu, Avrupa ve Arap coğrafyasında milyonlarca Türk yaşamaktadır. Bu geniş coğrafyaya yayılan Türkler içerisinde Avrupa'da yaşayan Gagavuzlar Türk kültürünü dil, din açısından temsil eden önemli topluluklardır. Ortadoks toplulukların aksine Türkçeyi etnik dil olarak kullanıyor olmaları ve genelde Müslüman olan Türk topluluklarının yanı sıra Hristiyan olmaları bu topluluğu bilimsel olarak incelenmesi açısından çekici kılmakta ve ayrı bir konuma sokmaktadır. Bunun yanında Gagavuzların dilinin sade Türkçe olması ve din bakımından da Eski Türk İnanç Sisteminden izler taşıyor olmaları fakat yazılı eserleri olmamalarına rağmen geleneksel kültür ve folklorlarının incelenmesi, dini hayatlarının Batı dini ve kültürlerinin etkilerinin bilimsel çerçevede incelenmesi Türk dünyasının kültür, edebiyat, folklor birliğine büyük katkılar sağlayacağına inanıyorum. Bu çalışma da Gagavuzların dili, Batı kültürünün etkisi, dini inanç sistemleri incelenerek Türk kültüründe olan konumları objektif olarak ortaya koyulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Gagavuzlar, Dilleri, İnanç Sistemleri, Geleneksel Hayat, Hristiyanlık

Hessen Eyaleti’nde Türkçe Derslerinin Konumu: Dil Politikası, Uygulama ve Öğretmen Görüşleri Üzerine Bir İnceleme

YL Öğrencisi Kübra Gülen
Philipps Universität Marburg
kbragulenn@icloud.com

Bu çalışma, Türkçe’nin Hessen Eyaleti’nde eğitim sistemi içindeki konumunu, dil politikası, kurumsal uygulamalar ve toplumsal gerçeklik arasındaki ilişki bağlamında incelemektedir. Çalışmanın çıkış noktası Türkçe’nin Hessen’de demografik olarak en yaygın konuşulan dillerden biri olmasına rağmen, hâlâ ne düzenli bir yabancı dil ne de tam anlamıyla tanınan bir eğitim dili olarak yer bulamamış olmasıdır. Ayrıca bu bildiri şu an yazım aşamasında bulunan bir yüksek lisans tezinin kısa bir özeti niteliğindedir. Araştırmada öncelikle Almanya’nın ve özellikle Hessen Eyaleti’nin eğitim ve dil politikalarına ilişkin yapısal koşullar analiz edilmekte, Türkçe derslerinin mevcut durumunun arka planı ortaya konulmaktadır. Bu çerçevede hem Türkçe köken dili dersleri hem de Türkçe’nin yabancı dil olarak öğretilmesine yönelik yeni girişimler ele alınmaktadır. Temel araştırma sorusu, bu uygulamaların çok dilli toplumsal yapıyla ve öğrencilerin dilsel gerçeklikleriyle ne ölçüde örtüştüğüdür. Yöntem olarak araştırma, yarı yapılandırılmış öğretmen görüşmeleriyle desteklenen nitel bir analiz üzerine kuruludur. Görüşmeler, Türkçe dersi öğretmenlerinin yanı sıra Hessen Kültür Bakanlığı ve Frankfurt Türk Başkonsolosluğu Eğitim Ataşeliği temsilcileriyle gerçekleştirilmiş, bu sayede uygulamadaki zorluklar, kurumsal yapılanma, tarihsel arka plan ve güncel durum hakkında derinlemesine bilgiler elde edilmiştir. Elde edilen bulgular, Hessen’de Türkçe derslerinin büyük oranda eyalet eğitim otoriteleri ile Türk Konsolosluğu iş birliği içinde yürütülen köken dili dersleri biçiminde organize edildiğini göstermektedir. Bu derslerin organizasyon şekli ve uygulama biçimi 2000 yılından itibaren olumsuz yönde bir değişim sürecine girmiştir. Çalışmada bu süreçle ilgili detaylı bilgiler yer almaktadır. Daha öncesinde Türkçe’nin yabancı dil olarak okutulmasına ilişkin girişimlerin ise hâlâ pilot uygulamalar düzeyinde kaldığı görülmektedir. Özellikle Arapça, Çince, Lehçe gibi dillerin, seçmeli yabancı dil olarak okutulması resmiyet kazanmışken Türkçe’nin yabancı dil eğitiminde kendine yer bulamamış olması dikkat çekici ve tartışılması gereken bir konudur. Görüşülen öğretmenler, Türkçe’nin eşdeğer bir eğitim dili olarak tanınmasının hem dilsel entegrasyon hem de eğitim sisteminin kültürlerarası açılımı açısından belirleyici olduğunu vurgulamaktadır. Genel olarak çalışma, Hessen’de Türkçe’nin eğitim politikalarına entegrasyonunun ve çok dilliliğe yaklaşımın kurumsal ve politik arka planını ortaya koymaktadır. Böylece araştırma, eğitimde fırsat eşitliği ve köken dillerinin toplumsal değeri üzerine yürütülen tartışmalara önemli bir katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe öğretimi, Hessen, köken dili, dil politikası, öğretmen görüşleri

Sinemada İkidilli Kimlik: Yeni Kuşak Türk-Alman Filmlerinde Dil Kullanımının (Türkçe/Almanca) Dramatik İşlevi ve Kültürlerarası Yeri

Dr. Murat Demir
Bağımsız Araştırmacı
im@muratdemir.co.uk

Türk-Alman sineması üzerine yapılan çalışmalar, göç ve kimlik temalarına yoğunlaşırken, bu temaların taşıyıcısı olan dil olgusunu genellikle sosyolojik bir bağlamda ele almış; ancak dilin kendisinin kültürel bir temsil ve sinematik bir unsur olarak işlevi, göreli olarak daha az incelenen bir alan olarak kalmıştır. Sempozyumun, Türkçeyi bir "kimlik, aidiyet ve kültürel etkileşim unsuru" olarak ele alan felsefesinden yola çıkan bu çalışma, yeni kuşak Türk-Alman sinemasında dil pratiklerinin, karakterlerin kimlik krizlerini, kültürel müzakerelerini ve sosyal hiyerarşilerini yansıtmada nasıl spesifik bir dramatik işlev gördüğünü analiz etmeyi amaçlamaktadır. Tebliğ, sempozyumun 'çok disiplinli' çağrısına yanıt olarak, dil kullanımını bir kültürel pratik olarak ele alan bir görsel-işitsel metin analizi sunacaktır. Çalışma, film analizinin biçimsel araçlarını (ses tasarımı, kurgu ritmi, altyazı stratejileri) kullanarak, dilin sinemada nasıl temsil edildiğine odaklanacaktır. Yöntem, bu dramatik işlevi üç farklı bağlamda inceleyen vaka analizleri üzerine kuruludur: 1) Almanya – Willkommen in Deutschland (2011) filmindeki kuşaklararası dilsel çatışmaların komedi ve dramdaki rolü; 2)Chiko (2008) gibi filmlerde 'Kiezdeutsch' olarak bilinen kentsel dil kullanımının bir alt kültür kodu ve kimlik beyanı olarak estetikleştirilmesi (Wiese, 2012); ve 3) Oray (2019) filminde tecrübe edilen üç dilli (Türkçe-Almanca-Arapça) aidiyet krizinin sinematik temsili. Bu çalışmanın temel katkısı, 'Kültürel Etkileşimde Medya ve Sanatsal Üretim' başlığı altında, dili sadece sosyolojik bir tema olarak değil, bizzat sinematik estetiğin ve dramatik yapının bir parçası olarak analiz etmektir. Çalışma, diasporadaki dil kullanımını statik bir bozulma veya zayıflık olarak değil, dilin organik ve yaşayan doğasına uygun dinamik bir 'kültürlerarası iletişim' pratiği olarak ele alacaktır. Bu pratikler, bir kayıp olarak değil, dilin yeni bağlamlara ve yeni kimliksel ihtiyaçlara cevap veren işlevsel adaptasyonları olarak okunacaktır.

Anahtar Kelimeler: Türk-Alman Sineması, Kültürel Çalışmalar, Kültürlerarası İletişim, Dil Temsili, Diaspora Çalışmaları

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Sınıf İçi Mizah Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Arş. Gör. F. Yağmur Yeğin
Medeniyet Üniversitesi
feyza.yegin@medeniyet.edu.tr

Yabancı dil öğrenme ya da ikinci dil edinme araştırmalarının önemli bir bölümü kaygı kavramına odaklanırken -bunun bir karşıtısayılabilecek- yabancı dil öğrenme keyfi ihmal edilmiştir. Eğitim öğretim sürecinde mizah, öğrencilerin dikkatini toplamak, motivasyonlarını artırmak ve öğrenmeyi kalıcı hâle getirmek açısından önemli bir araçtır. Bu çalışmanın temel amacı sınıf içi mizah kullanımına yönelik olarak öğretmenlerin görüşlerini ortaya koymaktır. Eğitim ortamlarında mizah, öğrencilerin derse olan ilgisini artıran öğrenme sürecini daha keyifli ve akılda kalıcı hâle getiren önemli bir unsur olarak görülmektedir. Bu bağlamda araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden temel yorumlayıcı desen kullanılarak tasarlanmıştır. Çalışma kapsamında 7 öğretmenin görüşleri yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla toplanmış, ses kayıtları alınmış ve elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırma bulgularına göre öğretmenlerin tamamı ders sürecinde çeşitli mizahi unsurlardan yararlanmaktadır. Kullanılan mizah türleri arasında ses taklitleri, abartılı roller üstlenme, öğrencilerin ilgisini çeken espriler, fıkralar, deyimlerden faydalanma, kültürel farklılıkları mizah konusu yapma ve hatalara gülme gibi unsurlar öne çıkmaktadır. Bununla birlikte öğretmenler mizah kullanırken bazı hususlara özellikle dikkat etmektedir. Bu konular arasında öğrencilerin duygusal hazır bulunuşluklarının gözetilmesi, tartışmaya yol açacak ya da kırıcı olabilecek sözlerden kaçınılması önemli görülmektedir. Ayrıca mizah söz konusu olduğunda hassas konulara girilmemesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin bedensel özellikler, ırkçı söylemler, değerlere zarar verebilecek ifadeler ve müstehcenlik içeren konulardan uzak durdukları tespit edilmiştir. Öğretmenlerden üçü sınıf içerisinde kullanmak üzere önceden hazırladıkları esprilere sahip olduklarını belirtirken diğer dört öğretmen herhangi bir hazır espriye sahip olmadıklarını ancak sınıf içerisindeki gelişmelere bağlı olarak kendiliğinden mizahi unsurlar ortaya çıkardıklarını ifade etmiştir. Öğrencilerin sınıf içindeki duygu durumlarına ilişkin görüşler sorulduğunda, öğretmenler genellikle öğrencilerin keyifli olduklarını ve mizahın bu durumun korunmasına katkı sağladığını dile getirmiştir. Yabancılara Türkçe öğretimi sürecinde öğrencilerin sıkıldıklarını hissettiklerinde ise öğretmenler durağan bir tutum sergilemek yerine devingen bir yaklaşım benimsediklerini, bazen derse kısa bir ara verip farklı konulara değindiklerini, kimi zaman oyunlar oynattıklarını ve sıklıkla mizahi unsurlara başvurduklarını belirtmişlerdir. Bu bulgular, mizahın öğretim sürecinde yalnızca eğlence aracı değil aynı zamanda motivasyon sağlayan ve öğrenmeyi destekleyen bir unsur olduğunu göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, mizah, öğretmen görüşü.

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültürlerarası Yeterlik

YL Öğrencisi Adalet Mintemur
Kocaeli Üniversitesi
adaletmintemur1995@gmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Hülya Çevirme
Kocaeli Üniversitesi
hulya.cevirme@kocaeli.edu.tr

Küreselleşme, dil öğreniminde yeni gelişmelere yol açmakta, iletişimsel yeterlilikte kültürel arka plan daha çok önemsenmektedir. Modern dillerin öğretilmesinde millî unsurlar önemsemekle birlikte farklı kültür ve değerlere duyarlı toplumların inşasına da katkı sağlamak hedeflenmekte, yabancı dil öğretiminde dilin kültürlerarası boyutu iletişimsel dil yetkinliklerinden toplum dilbilimsel yetkinlik ve uygunluk içerisinde, öğretim süreçlerine sistematik olarak yansıtılmaktadır. Kültürlerarası iletişim yeterliği, bireylerin bilgi, beceri ve tutumlarına dayanarak farklı kültürlerden kişilerle etkili ve uygun biçimde iletişim kurabilme yeteneği olarak tanımlanmakta; öğretme ve öğrenme süreçlerinde hedef dilin toplumsal ve kültürel kodlarını doğru biçimde yorumlayabilme, farklı kültürel perspektiflerle sağlıklı iletişim kurabilme ve kültürlerarası etkileşime bilinçli bir biçimde katılabilme açılarından temel bir bileşen olarak görülmektedir. Dil çalışmalarındaki bu gelişmeler Türkçe'nin yabancı dil öğretiminin uluslararası dil öğretimi standartlarına göre yapılandırılmasını gerekli kılmaktadır. Bu araştırma Türkçe'nin yabancı dil olarak öğretiminde kültürlerarası yeterlilik kavramının alanyazında nasıl ele alındığını incelemeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda, çalışmada kültürlerarası yeterlik kavramı kuramsal bir çerçevede incelenmekte ve yabancılara Türkçe öğretimi alanındaki güncel durum, mevcut yaklaşımlar ve ders materyallerine yansımaları değerlendirilmektedir. Bu değerlendirme, kültürlerarası yeterliğin yalnızca bilgi aktarımı düzeyinde kalmayıp, öğrencilerin kültürel farkındalıklarını, tutumlarını, karşılaştırma ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmeyi esas alan bütüncül bir yaklaşımla öğretim süreçlerine öğretim süreçlerine dâhil edilmesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır. Çalışmanın amacına uygun olarak, alanyazında yer alan teorik yaklaşımlar ve bulgular sentezlendiğinde, kültürlerarası yeterlik kavramının kuramsal olarak çok boyutlu ele alınmasına karşın, uygulamaya yönelik çalışmalarda ağırlıklı olarak kültürel durumlarda öğretmen ve öğrenci algıları/yeterlilikleri, kültürel ögelerin görsel ve metinsel aktarımı, ders kitaplarında kültürel ögelerin temsili, hedef kültürü dahil etme yaklaşımları ve çok azının da kültürlerarası etkileşim becerisi gibi temalara odaklanıldığı görülmektedir. Bu durum, kültürlerarası yeterliğin genellikle bilgi aktarımı düzeyinde ele alındığını; öğrencilerin/öğreticilerin kültürlerarası farkındalık, tutum geliştirme, karşılaştırma yapma ve eleştirel düşünme becerilerine katkısını destekleyecek çalışmaların yetersizliğini göstermektedir. Ayrıca, çalışmaların çoğunda hedef kültürün baskın olduğu, yerel veya öğrenci kültürünün temsiline sınırlı biçimde yer verildiği, kültürel ögelerin genellikle stereotipik biçimde sunulduğu ve öğretmenlerin/materyal geliştiricilerin kültür öğretimi konusunda sistematik ölçütler kullanmadığı tespit edilmiştir. Dil becerilerinin geliştirilmesinde kültürlerarası yeterliğin etkili biçimde kazandırılabilmesi için hedef, kaynak ve evrensel kültürler arasında denge kurulması; öğrenci merkezli ve etkileşimsel görevlerin artırılması, eleştirel kültürel farkındalığa duyarlı öğretim izlencelerinin geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Yabancılara Türkçe Öğretimi, Kültürlerarası Yeterlik, Kültür

Kültür ve Kimlik Üzerine Dilin Önemi

Doç. Dr. Osman Türk
Harran Üniversitesi
osmanturk@harran.edu.tr

Dil, bireylerin dünyayı algılama biçimlerini, düşünce yapılarını ve toplumsal ilişkilerini biçimlendiren temel bir kültürel araçtır. Kültür, bir toplumun değerler sistemini, yaşam biçimini ve tarihsel birikimini ifade ederken; kimlik, bireyin hem kendini tanımlama biçimini hem de bir gruba aidiyetini belirler. Bu bağlamda dil, kültür ile kimlik arasında aracılık eden, her iki olgunun da oluşumunda ve aktarımında merkezi bir rol oynayan bir unsurdur. Dilin kültürel işlevi, yalnızca iletişim sağlamakla sınırlı değildir; dil, aynı zamanda kültürel normların, geleneklerin, mitlerin ve toplumsal hafızanın taşıyıcısıdır. Sapir-Whorf hipotezine göre, dil düşünceyi biçimlendirir; dolayısıyla bireylerin dünyayı algılayış biçimi, kullandıkları dilin yapısal özellikleriyle yakından ilişkilidir. Bu durum, farklı dillerin farklı kültürel perspektifleri yansıtmasını açıklar. Örneğin, yerli dillerde doğaya, mevsimlere veya topluluk ilişkilerine dair kavramların çeşitliliği, o toplumların kültürel önceliklerini ve kimlik unsurlarını gözler önüne serer. Dil, aynı zamanda kimliğin sembolik bir göstergesi olarak da işlev görür. Bireyler, ana dilleri aracılığıyla kültürel kökleriyle bağ kurar, kendilerini toplumsal bir bütünün parçası olarak hissederler. Küreselleşme ve dijitalleşme süreçleri, diller arası etkileşimi artırmakla birlikte, bazı yerel dillerin ve kültürel kimliklerin tehdit altına girmesine de yol açmaktadır. Bu nedenle dilsel çeşitliliğin korunması, kültürel sürdürülebilirlik açısından büyük önem taşır. Bu çalışmanın amacı, Suriye'den göç eden insanların dil ve kültür öğeleri üzerinde durulacaktır. Çalışmada, dilin kültür ve kimlik oluşumundaki belirleyici rolünü incelemek ve dilsel çeşitliliğin kültürel sürdürülebilirlik açısından önemini ortaya koymaktır. Kültür, bir toplumun değerler sistemini, yaşam biçimini ve ortak anlam dünyasını yansıtırken; kimlik, bireylerin kendilerini tanımlama ve bir topluluğa ait hissetme biçimlerini belirler. Bu bağlamda dil, kültür ve kimlik arasındaki etkileşimin en önemli aracıdır. Dil ve kültür taşıyıcısı, kimliğin kurucu öğesi ve toplumsal bütünleşmenin temel aracıdır. Dilin korunması ve geliştirilmesi, yalnızca iletişimsel bir gereklilik değil; aynı zamanda kültürel mirasın ve kimlik çeşitliliğinin devamlılığı için stratejik bir zorunluluktur. Özellikle bu çalışmada dil ile çok sıkı bir ilişki içinde olan hatta birbirinden ayrılmaz parçalar olan dilin kimlik, kültür ve tarih açısından önemi ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Toplum, Dil, Kültür, Kimlik, Tarih.

Salih Hikâye Serisi: Hikâye Anlatımı ve Karakter Gelişimi İle Yabancılara Türkçe Öğretimine Katkılar

YL Öğrencisi Bahar Toğuç
İnönü Üniversitesi
togucbahar@gmail.com

Bu araştırma, Salih Hikâye Serisi'ndeki hikâye anlatım teknikleri ve karakter gelişimi öğelerinin, yabancılara Türkçe öğretimi bağlamındaki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Salih Hikâye Serisi, Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) kapsamında hazırlanmış olup, Türkçe öğrenicilerinin dilsel becerilerini geliştirmek amacıyla yardımcı okuma kitapları sunmaktadır. Bu kitaplar, özellikle yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretmenler ve öğrenciler için uygun bir araç olarak tasarlanmış olup, aynı zamanda Türk kültürünü tanıtmayı da hedeflemektedir. Araştırma, nitel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiş olup, veri toplama aracı olarak doküman analizi tercih edilmiştir. Bu minvalde, Salih Hikâye Serisi'nin dört kitabı incelenmiştir: "Salih Okula Başlıyor", "Salih Evde", "Salih Köyde" ve "Salih'in Seyahat Günlüğü". Yapılan analizler, serinin kitaplarının, dil öğrenicilerine dilsel ve kültürel anlamda önemli katkılar sunduğunu ortaya koymuştur. Hikâye anlatım teknikleri, serideki kitaplar için önemli bir yer tutmaktadır. Kitaplar, basit dil yapıları, diyaloglar, tekrarlamalar ve anlatıcı bakış açıları gibi öğeleri kullanarak, öğrencilerin dil bilgisi temellerini sağlamlaştırmalarına yardımcı olmaktadır. Diyaloglar, öğrencilerin aktif katılımını teşvik ederken, tekrarlar ve günlük yaşamla ilişkili ifadeler, dil öğrenicilerinin Türkçeyi doğal bir bağlamda öğrenmelerini sağlamaktadır. Bu anlatım teknikleri, öğrencilerin dilsel becerilerini geliştirmelerinin yanı sıra, Türkçeyi daha etkili ve pratik bir biçimde öğrenmelerine olanak tanır. Karakter gelişimi açısından ise kitaplar, karakterlerin sosyal etkileşimlerini ve empatiyi teşvik etmektedir. Salih'in arkadaşlarıyla olan ilişkileri ve ailesiyle geçirdiği günlük aktiviteler, sosyal sorumluluk ve iletişim becerilerinin öğrenilmesini sağlamaktadır. Bu karakter etkileşimleri, öğrencilerin duygusal zekâlarını geliştirmelerine ve toplumsal ilişkilerde daha etkili olmalarına katkı sağlamaktadır. Empati ve sosyal sorumluluk gibi temalar, dil öğrenme sürecinin yalnızca dil bilgisiyle sınırlı kalmadığını, aynı zamanda sosyal becerilerin de gelişmesine olanak tanıdığını göstermektedir. Sonuç olarak, Salih Hikâye Serisi, sadece dil bilgisi öğretmekle kalmamış, aynı zamanda kültürel farkındalık, empati ve sosyal etkileşim gibi sosyal becerilerin gelişmesine de katkı sağlamaktadır. Bu çalışma, Salih Hikâye Serisi'nin Türkçe öğretiminde etkili bir araç olduğunu ve dil öğrenme sürecine önemli katkılar sunduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, serinin yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler için değerli bir kaynak olduğu ve Türkçe öğretiminde kültürel boyutun ne denli önemli olduğunu bir kez daha gözler önüne sermektedir.

Anahtar Kelimeler: Yabancılara Türkçe Öğretimi, Hikâye Anlatım Teknikleri, Karakter Gelişimi, Dilsel ve Kültürel Katkılar

Kültürlerarası Etkileşim Bağlamında Bir Anadolu Masalı Olarak Nardaniye Hanım

Dr. Öğr. Üyesi Serdar Gürçay
İstanbul Kültür Üniversitesi
s.gurcay@iku.edu.tr

Halk edebiyatının en eski ve yaygın türlerinden olan masallar, sözlü kültür ürünleri olarak önem taşımaktadırlar. Gerçeküstü olaylar, olağanüstü varlıklar ve evrensel temalar etrafında teşekkül eden bu anlatılar, toplumların ortak hafızasını, değerlerini ve dünya görüşünü yansıtır. Kahramanları genellikle iyilik, doğruluk gibi olumlu erdemleri temsil ederken zıt karakterler ise kötülüğü, hırsı ve bencilliği simgeler.

Masallar, kültürler arası etkileşimin belirgin olarak gözlemlenebildiği anlatı alanlarındandır. Sözlü gelenekte yayılan masallar, değişik toplumlar arasında dolaşıma girdiği esnada yeni motifleri de bünyelerine katarak yeniden şekillenir ve ortama uyum sağlar. Bu etkileşim sadece motifler bağlamında gerçekleşmez, masalın üslubu da bu dönüşüme mührünü vurur. Dolayısıyla masallar, sadece bir anlatı türü değil, hem estetik hem toplumsal anlamda bir köprü olarak geçmişin kadim bilgeliğini, geleceğe aktarırlar. Bu vesileyle farklı kültürler de ortak bir anlatı dili üzerinden empati kurmaya devam ederler. Buradan hareketle denilebilir ki Anadolu halk masalları, yalnızca halkın ortak değerlerini, yaşam biçimlerini yansıtan sözlü anlatılar olarak değil; aynı zamanda bu çalışma kapsamında ele alındığı gibi farklı kültürlerin etkileşime girdiği önemli bir iletişim alanı olarak da göze çarpmaktadırlar.

P. N. Boratav'ın Kars'tan derlemiş olduğu Nardaniye Hanım Masalı, bahse konu kültürlerarası etkileşimin en açık şekilde gözlemlenebildiği anlatılardandır. Bu çalışmada, daha önce farklı yöntemlerle incelenmiş olan Nardaniye Hanım Masalı, Doğu ve Batı anlatı geleneklerine ait motiflerin bir arada bulunması bakımından ele alınarak masalın çok katmanlı kültürel yapısı ortaya konulmaya çalışılacaktır. Bu çalışma, nitel bir araştırma yaklaşımı çerçevesinde, metin çözümleme yöntemine dayanmaktadır. Masalın çözümlemesinde karşılaştırmalı halkbilimi yöntemi esas alınmış; Doğu ve Batı anlatı geleneklerine ait motifler, semboller ve temalar karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Masalın temelinde yer alan “iyi-kötü mücadelesi” teması, hem Türk halk anlatılarının özünü hem de evrensel insanlık değerlerini yansıtması bakımından önemlidir. Nardaniye’nin çektiği sıkıntıların ardından erginlenmesi, yeniden dirilişi, umut, inanç ve sabır kavramlarını pekiştirir. Ayrıca Nardaniye Hanım’ın karakterinden hareketle, masalda kadının kültürel temsilinin evrensel bir biçimde nasıl işlendiği de ortaya konulacaktır. Masala, Doğu anlatı geleneğinden gelen “kırk haramiler”, “kuş” ve “nar” sembolleri ile Batı masallarıyla benzerlik gösteren “hain üvey anne”, “güzellik rekabeti”, “zehirli meyve” ve “şehzadenin kurtarışı” gibi ögeler bu etkileşimi gözler önüne serer. Bunun yanı sıra masalda tespit edilen İslamî unsurlar ile eski Türk inanç sistemine ait doğa merkezli sembollerin de iç içe olduğu tespit edilmiştir. Bu sentetik yapı, Anadolu’nun, tarihsel olarak farklı inanç ve kültürlerin kesişim noktası oluşunun da edebî bir yansıması olarak gösterilebilir. Nihai olarak denilebilir ki Nardaniye Hanım Masalı, sıradan bir anlatı olmaktan ziyade; kültürler, inançlar ve anlatı gelenekleri arasında kurulan sürekli bir iletişimin ürünü olarak örnek bir anlatıdır.

Anahtar Kelimeler: Nardaniye Hanım, halk edebiyatı, masal, kültürel etkileşim, sözlü kültür

Yumuşak Güç Unsuru Olarak Kültürel Diplomasi ve Türkiye'nin Dış Politikasında Yunus Emre Enstitüsü

Prof. Dr. Müzeyyen Altunbay
Giresun Üniversitesi
altun.bay@hotmail.com

21. yüzyılda ülkelerin ve toplumların uluslararası alandaki görünürlüğünü ve etkisini belirleyen en önemli unsurlardan biri hâline gelen diplomasi çalışmaları, kültürün ve iletişimin dönüştürücü gücünü merkeze alan yeni bir anlayışla, "kültürel diplomasi" kavramı etrafında yeniden tanımlanmaktadır. Bu bağlamda "kültürel diplomasi", devletlerin yalnızca siyasi değil, aynı zamanda kültürel araçlar yoluyla da yumuşak güç inşa etme süreçlerini tanımlayan stratejik bir kavram olarak öne çıkmaktadır. Bilindiği gibi siyasette "yumuşak güç (soft power)", bir ülkenin diğer ülkeleri baskı aracı kullanmadan, kültürel değerleri, idealleri, dili, eğitimi ve imajı aracılığıyla ikna edip etkileme kapasitesidir. Yumuşak güç kullanımının merkezinde yer alan konuların başında ise kültür çalışmaları ve dil öğretim politikaları gelmektedir. Dil öğretimi kültürel anlamda etkilemenin en etkili kanallarından biri olarak uluslararası etkileşimi kalıcı hâle getirmektedir. Türkiye'de kültürel diplomasinin öncül aktörlerinden birisi Yunus Emre Enstitüsü'dür. 2009 yılında kurulan Yunus Emre Enstitüsü, günümüzde 60'tan fazla ülkede faaliyet göstermekte, açtığı dil kursları, yürüttüğü Türkçe öğretimi çalışmaları ve kültürel etkinliklerle Türkiye'nin yumuşak gücünün önemli bir temsilcisi konumundadır. Bu çalışmada, Türkiye'nin kültürel diplomasi aktörlerinden biri olan Yunus Emre Enstitüsü'nün (YEE) dil öğretimi faaliyetlerinin rolünün ve bu faaliyetlerin Türkiye'nin uluslararası imajı üzerindeki etkilerinin analiz edilmesi amaçlanmıştır. Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi ile hazırlanmış, veriler içerik analizi ile analiz edilmiştir. Çalışmanın temel dokümanlarını Yunus Emre Enstitüsünün faaliyet gösterdiği ülkelerde Türkçenin eğitimi ve öğretimi ile Yunus Emre Enstitüsünün faaliyetlerinin yansıdığı haberler, raporlar ve diğer basılı materyaller oluşturmaktadır. Elde edilen verilerden hareketle YEE'nin dil öğretimi alanında gösterdiği çabanın Türkiye'nin kültürel kimliğini olumlu biçimde yansıttığı, farklı toplumlarla karşılıklı anlayış ve kültürel yakınlaşma süreçlerini güçlendirdiği, Türkiye'nin dış politikasına katkı sağladığı, Türkçe konuşanların sayısını artırdığı ve dış politikada yumuş gücün etki alanını güçlendirdiği ifade edilebilir. Bu sonuçlar Yunus Emre Enstitüsü'nün faaliyetlerinin yalnızca dil eğitimini kapsamadığını, aynı zamanda kültür, kimlik ve diplomatik etkileşimde rolü olduğunu; bununla birlikte Türkiye'nin uluslararası ilişkilerde etkisini artıracak kültürel çalışmaları artırmasının, dış politikadaki etkisini de artıracağını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Kültürel Diplomasi, Yumuşak Güç (Soft Power), Yunus Emre Enstitüsü, Türkçe Öğretimi.

Göçmen Türk Çocuklarına Türkçe Öğretiminde Kültürel Süreklilik Stratejileri

Prof. Dr. Mehmet Kara
Gazi Üniversitesi
mehkara@gazi.edu.tr

Dr. Tuğba Emirhan
Milli Eğitim Bakanlığı
tubaemirhan@hotmail.com

Küreselleşme, savaşlar ve ekonomik nedenlerle artan göç hareketleri, milyonlarca insanın yaşamını yeniden şekillendirmektedir. Bu süreçte göçmen Türk çocukları, hem yeni bir kültüre uyum sağlama hem de kendi kültürel kimliklerini koruma ikilemiyle karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu noktada, Türk kültürüne ait değerlerin, sembollerin ve anlatıların eğitim sürecine dâhil edildiği kültürel süreklilik stratejilerinden yararlanılabilir. Böylece göçmen Türk çocuklarının, hem kimliklerini korumaları hem de yaşadıkları toplumla uyum içinde gelişmeleri desteklenebilir. Sözü edilen kültürel süreklilik stratejileri; kültürel içerikli materyallerin kullanımını, aile katılımını ve topluluk bağlarını güçlendiren etkinliklerin düzenlenmesini, halk kültürü ile edebî mirasın dil öğretiminde araç olarak kullanılmasını ve iki dilliliği destekleyen öğrenme ortamlarının oluşturulmasını kapsamaktadır. Bu çalışmanın amacı, göçmen Türk çocuklarına yönelik Türkçe öğretiminde kültürel süreklilik stratejilerini tanımlamak, bu stratejilerin öğrenme süreçlerine etkilerini tartışmak ve uygulanabilir öneriler sunmaktır. Bu çalışma, betimsel nitel araştırma yaklaşımına dayanmaktadır. Alan yazın taraması, göçmen Türk çocuklarına yönelik Türkçe öğretimi üzerine yapılmış güncel araştırmalar, MEB ve Yunus Emre Enstitüsü tarafından yürütülen programlar incelenmiştir. Veriler, Avrupa'daki Türkçe ve Türk Kültürü ders programları, "Türkçe Öğretimi Kılavuzu" (YEE, 2022) ve PISA verilerinde yer alan göçmen öğrenci performans raporları üzerinden değerlendirilmiştir. Göçmen Türk çocuklarına Türkçe öğretimi, yalnızca dil yeterliklerini geliştirme süreci değil; kültürel kimliğin korunması ve aktarılması açısından da stratejik bir öneme sahiptir. Araştırma sonuçları, kültürel sürekliliği gözeten öğretim yaklaşımlarının öğrencilerin motivasyon, öz güven ve kimlik bilincini güçlendirdiğini göstermektedir. Bu bulgular doğrultusunda, Türkçe öğretim programlarının kültürel süreklilik ilkesini açık bir hedef olarak içermesi; ders materyallerinde Türk kültürüne ait değerlerin çağdaş bağlamlarla ilişkilendirilmesi, öğretmen eğitim programlarının kültürel duyarlılık ve iki dillilik pedagojisi konularını kapsaması gerekmektedir. Ayrıca göçmen çocuklara yönelik çevrim içi Türkçe öğretiminde, kültürel içeriklerin dijital araçlarla etkileşimli biçimde sunulması da önem taşımaktadır. Sonuç olarak, göçmen Türk çocuklarına Türkçe öğretiminde dil ve kültür birbirinden ayrılmaz iki boyuttur. Kültürel süreklilik stratejileri, öğrencilerin "iki dünyaya da ait olma" hissini güçlendirerek kimlik bütünlüğünü koruyan bütüncül bir eğitim anlayışının temelini oluşturur.

Anahtar Kelimeler: Türkçe öğretimi, göçmen çocuklar, kültürel süreklilik, kimlik, kültür aktarımı.

Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenen Bosna Hersek'teki Türk Dili ve Edebiyatı Öğrencilerinin Türkçe, Türk Edebiyatı ve Türkiye Kavramlarına İlişkin Görüşleri

Dr. Öğr. Üyesi Demet Gülçiçek
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
dmtgulcicek@gmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Sevilay Bulut
Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi
sevilay.bulut@jsga.edu.tr

Bireylerin bir topluma ve onun değerlerine ilişkin algılarında; kültürel kimlik, dil ve edebiyat arasındaki etkileşim belirleyici bir rol oynamaktadır. Metaforlar, bireylerin soyut kavramlara yükledikleri anlamları ortaya koymada önemli bir araçtır. Metaforik algılar, yalnızca dilsel bir ifade biçimi olmanın ötesinde, bireylerin bilişsel ve duyuşsal dünyalarına ışık tutmaktadır. Bu bağlamda bu çalışmada, Bosna Hersek'teki Türk Dili ve Edebiyatı bölümü öğrencilerinin Türk dili, Türk edebiyatı ve Türkiye kavramlarına ilişkin düşüncelerini incelemek amaçlanmaktadır. Araştırmanın temel amacı, bu öğrencilerin Türk dili ve kültürü hakkındaki görüşlerini, akademik kimliklerini nasıl oluşturduklarını ve Türkiye'ye ilişkin düşüncelerini incelemektir. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması (case study) yöntemiyle yürütülmüştür. Katılımcılar, Bosna Hersek'teki Sarajevo ve Zenica Üniversitelerindeki Türk Dili ve Edebiyatı Bölümlerinde öğrenim gören 74 öğrenciden oluşmaktadır. Çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan yapılandırılmış "Türkçe/Türkiye/Türk Edebiyatı … gibidir çünkü …" biçiminde 3 soru ve Türk Dili ve Edebiyatı bölümünü tercih ettim çünkü….. biçiminde 1 sorudan oluşan görüş belirtme metafor formu kullanılmıştır. Toplanan veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiş, her kavrama ilişkin metaforlar benzer özelliklerine göre kodlanmış ve temalar altında kategorize edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda, Türkçe ile ilgili 12 temaya ulaşılmıştır. Bunlar arasında özellikle dilin öğrenilme sürecinin kolay ya da zor olmasına ilişkin değerlendirmeler; Türkçenin melodik bir yapıya sahip olması, diğer dillerle benzeşen ve ayrışan yönleri gibi temalar öne çıkmaktadır. Türk edebiyatına ilişkin de 12 tema belirlenmiştir. Bu temalarda, edebiyatın değeri bağlamında oluşan algılar; Türk edebiyatının diğer milletlerin edebiyatlarıyla karşılaştırılması, Boşnak edebiyatıyla benzer yanlarının vurgulanması ve anlaşılmasının kimi zaman güç olduğu yönündeki görüşler dikkat çekmektedir. Türkiye'ye ilişkin 10 temaya ulaşılmıştır. Bu temalar incelendiğinde, katılımcıların Türkiye'yi ikinci bir vatan olarak gördükleri, ülkeler arasında Türkiye'yi bir "anne" figürüyle özdeşleştirdikleri anlaşılmaktadır. Bu yakınlık algısının yanı sıra Türkiye'nin doğal güzelliklerine de "cennet" metaforuyla sıklıkla vurgu yapılmıştır. Türk dili ve edebiyatı bölümünü seçme gerekçelerine ilişkin 7 tema belirlenmiştir. Bu temalara göre katılımcılar, Türkçeyi ve Türk kültürünü sevdiklerini, küçük yaşlardan itibaren Türk kültürüne karşı bir yakınlık hissettiklerini dile getirmişlerdir. Ayrıca bu tercihler, ortak bir kültür bilinciyle hareket ettiklerini de göstermektedir. Sonuç olarak Bosna Hersek'teki Türkoloji öğrencilerinin Türkçe, Türkiye ve Türk edebiyatı kavramlarına ilişkin metaforik algılarının Türk dili, edebiyatı ve kültürüne yönelik güçlü bir aidiyet duygusunu, Türkiye'ye karşı gelişmiş bir kültürel yakınlığı ve Türkçeyi hem duygusal hem bilişsel düzeyde anlamlı bir değer alanı olarak görme eğilimini yansıtmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe öğretimi, göçmen çocuklar, kültürel süreklilik, kimlik, kültür aktarımı.

Örtük Anlamın Zihinsel ve Kültürel Haritası: “Kızım Sana Söylüyorum Gelinim Sen Anla” Deyimi Üzerine Bir İnceleme

Prof. Dr. Murat Demirkan
Marmara Üniversitesi
demirkan2002@gmail.com

Arş. Gör. Dr. Naci Serhat Başkan
Marmara Üniversitesi
serhat.baskan@marmara.edu.tr

Arş. Gör. Dr. Mustafa Büker
Marmara Üniversitesi
mustafa.buker@marmara.edu.tr

Atasözleri ve deyimler, toplumların kültürel belleğinden süzülerek nesiller boyunca aktarılan, kültürlenme sürecine ve söz varlığına katkıda bulunan önemli anlatı biçimleridir. Bu çalışma, Türk kültürünün kadim söz varlığına ait “Kızım sana söylüyorum, gelinim sen anla” atasözünü yalnızca folklorik bir söylem örneği olarak değil, anlamın, doğrudan ifadeden çok sezdirim ve ima yoluyla kurulduğu yüksek bağlamlı medeniyetlerin epistemik mantığını görünür kılan bir iletişim göstergesi olarak ele almaktadır. Söz konusu atasözü, yüksek bağlamlı kültürlerde anlamın örtük söylem, telmih ve sezdirim gibi anlatım biçimleriyle üretildiğini çarpıcı biçimde ortaya koymaktadır. Çalışmanın kuramsal temeli Hall’ın bağlam kuramı (1959), Goffman’ın yüz yönetimi yaklaşımı (1959; 1980) ve Brown ve Levinson’ın nezaket stratejileri teorisi (1978) üzerine kurulmuştur. Ayrıca Habermas’ın şeffaflık ilkesi (1962), örtük söyleme yönelik eleştirel bir karşıt duruşu temsil etmektedir. Bu bağlamda çalışma, sezdirime dayalı geribildirimin kültürel bağlam, güç dinamikleri ve öğretim süreçleri üzerindeki etkisini aşağıdaki dört araştırma sorusu çerçevesinde incelemektedir: (1)Bağlam düzeyi yükseldikçe örtük söylem, anlamı zenginleştiren bir derinlik mi kazandırır, yoksa yorum yükünü artırarak iletişimsel netliği gölgeleyen bir belirsizlik perdesine mi dönüşür? (2)Güç mesafesinin yüksek olduğu toplumsal yapılarda ima, yüzün korunmasını sağlayan incelikli bir iletişim estetiği midir; yoksa sorumluluktan kaçınan pasif-agresif bir strateji olarak mı işlev görür? (3)Fransız öğretmen ile Türk öğrenci arasındaki kültürlerarası etkileşimde, hata düzeltme süreçlerinde nezaketin koruyucu tonu ile öğrenmenin bilişsel açıklığı arasındaki pedagojik denge nasıl kurulabilir? (4)Dini, diplomatik ve kurumsal söylemlerde örtük anlatımın ahlaki sınırı nerede çizilir; hangi eşiğin aşılması, zarafeti stratejik manipülasyona dönüştürür? Çalışma, sezdirime dayalı anlatımın mutlak bir iletişim erdemi ya da kusuru olarak görülemeyeceğini ileri sürmektedir. Örtük söylem, kültürel bağlama dayalı olarak hem yüzü koruyan zarif bir iletişim biçimi hem de anlamı muğlaklaştıran stratejik bir perde olabilir. En etkili öğretim yaklaşımı, bu ikili yapıyı dengeleyen bağlama duyarlı hibrit stratejidir. Bu strateji, nezaketi bir gizleme aracı olmaktan çıkararak öğrenmenin, adaletin ve kurumsal güvenin taşıyıcısı haline getirmektedir.

Anahtar sözcükler: Yüksek ve düşük bağlam kültürü, iletişim sosyolojisi, yüz yüze etkileşim, diplomatik söylem, nezaket teorisi, sezdirim, örtük anlatım

Kültürlerarası Bir Köprü Olarak Müzik: Universal Culture Connection e.V. Örneği

Aynur Cronauer
Bağımsız Araştırmacı
aynurca@hotmail.de

Kültürlerarası iletişim ve etkileşim günümüzde göç başta olmak üzere, medyanın etkisi ve gün geçtikçe değişen yaşam tarzlarının bir sonucu olarak farklı kaynaklardan beslenerek ortaya çıkmaktadır. Farklı kültürlerle iletişim halinde olan insanlar ise özellikle göç süreçlerinin hemen ardından içinde bulundukları yeni sürece uyum sağlayabilmenin yollarını aramaktadırlar. Bu kapsamda Avrupa'nın, özelde Almanya'nın yaşam tarzının bir parçası olan sivil toplum kuruluşlarına pek çok görev düşmektedir. Hem resmi makamlarla iletişimin sürdürülmesi ve vatandaşlarla buluşmaları sağlanması hem de bir arada yaşam pratiklerini geliştirmeye dönük stratejilerin ortaya konulabilmesi söz konusu sivil toplum kuruluşlarının işlevlerindendir. Bu bağlamda Almanya'da pek çok amaçla sivil toplum kuruluşunun kurulduğu görülebilir. Resmi kaynakların verilerinden hareketle siyasetten kültüre, dinden yardım sağlayan gruplara kadar hemen her kesimin bir sivil toplum kuruluşu etrafında kümelendiği görülmektedir. Nitekim sivil toplum kuruluşları insanları bir arada tuttuğu gibi çeşitliliğin sesinin devlet nezdinde tüzel bir kişilik olarak duyulabilmesini sağlamakta, farklı kültürlere dair unsurların yaşatılmasına katkıda bulunmaktadır. Bu çalışmada örnek olarak yer alan Universal Culture Connection Derneği, kurulduğu günden bugüne yapmış olduğu çalışmalarla Alman ve Türk toplumunun sıklıkla bir araya geldiği pek çok projeye imza atmış, çatısı altındaki korolarla kültürlerarası etkileşim ve iletişimi müzik aracılığıyla sağlamıştır. Ayrıca bu çalışmada kültürlerarası iletişim ve etkileşimde köprü olarak müziğin hangi kapsamda ve hangi kültürel diplomasi unsurları açısından ele alındığı açıklanmaya çalışılmıştır. Çalışmanın benzer şekilde gerçekleştirilecek diğer çalışmalar için önemli bir örnek teşkil ettiği düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Kültürlerarası iletişim, müzik, sivil toplum kuruluşları

Multilingualism and Bilingualism in Azerbaijani Society

Dr. Aytan Allahverdiyeva
Azerbaijan National Academy
dr.aytanallahverdiyeva@gmail.com

This article examines the processes of multilingualism and bilingualism in modern Azerbaijani society from sociolinguistic, cultural, and political perspectives. It analyzes the interaction between language policy and multicultural values in the context of globalization and identifies the scientific and practical foundations of Azerbaijan's unique multilingual model. The study emphasizes that multilingualism and bilingualism in Azerbaijan are not only communicative needs but also essential elements for preserving national identity, ensuring tolerance, and strengthening social integration. Azerbaijan has been a multiethnic and multiconfessional country, providing a favorable environment for the coexistence and mutual enrichment of different languages. Azerbaijan provides a unique and instructive example in this context. Historically located at the crossroads of civilizations, Azerbaijan has been home to Turkic, Persian, Caucasian, and Semitic peoples whose interactions over centuries have shaped a distinctive cultural and linguistic mosaic. The coexistence of different ethnic and linguistic groups has not only enriched the country's cultural heritage but also contributed to the formation of a tolerant and inclusive national consciousness. This natural multilingualism has evolved into a stable sociolinguistic phenomenon supported by deliberate and consistent state language policy. The language policy established by the National Leader Heydar Aliyev and successfully continued by President Ilham Aliyev has institutionalized this process at the state level. The research highlights the protection, teaching, and state support of minority languages as integral components of the Azerbaijani model. The article underlines that language functions not only as a means of communication but also as a carrier of national and cultural identity. Multilingualism in Azerbaijan is presented as a factor that strengthens social stability, promotes cultural dialogue, and fosters unity within society. The study compares the dynamics of language interaction and development in Azerbaijan with international multicultural models. As a result, the Azerbaijani model is characterized as a successful example that harmonizes multilingualism and bilingualism within the framework of a single state ideology — the principle of Azerbaijanism. This model turns linguistic diversity into an indicator of national solidarity, inclusive development, and cultural richness, while also contributing significantly to the advancement of intercultural dialogue on a global scale.

Key words: Bilingualism, Multilingualism, Multiculturalism, Language policy, Azerbaijani model.

Yabancılara Türkçe Öğretiminde Dede Korkut Hikayelerinin Karakter ve Karakter Geliştirme Yolları Bağlamında Değerlendirilmesi

Prof.Dr.Esma Dumanlı Kadızade
Mersin Üniversitesi
esmakadizade@mersin.edu.tr

YL Öğrencisi Sinem Güven
Mersin Üniversitesi
sinemguvenegitim@gmail.com

Dede Korkut Hikâyeleri, Türk edebiyatının önemli sözlü kültür ürünlerinden biri olup destan geleneğinden halk hikâyeciliğine geçişte köprü görevi üstlenmiştir. 9. yüzyıldan itibaren şekillenen bu öyküler, 15. yüzyılda bilinmeyen bir şahıs tarafından yazıya geçirilerek Türk dilinin, kültürünün ve düşünce yapısının yazılı kaydı haline gelmiştir. Hikâyelerde Oğuz Türklerinin yaşam biçimi, aile yapısı, inançları ve değer dünyası işlenmiştir. Aynı zamanda hikayeler tarih boyunca Türk halkının toplumsal hafızasını, kimlik bilincini ve ortak değerlerini kuşaktan kuşağa taşımıştır. Dede Korkut karakteri ise hikayelerde yalnızca bir anlatıcı değil, aynı zamanda bilgelik ve kültürel aktarımın simgesi olmuştur. Günümüzde, Dede Korkut Hikayeleri, modern uyarlamalarla yeniden yorumlanarak edebiyat, eğitim ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanlarında önemli bir işlev kazanmıştır. Çalışma, Yunus Emre Enstitüsü'nün yayımladığı Dede Korkut Hikâyeleri, çocuk edebiyatının temel ögelerinden olan karakter ve karakter geliştirme yolları bakımından incelenmiştir. Karakter geliştirme yolları ise karakteri davranış ve eylemler yoluyla geliştirme, iç konuşma yoluyla geliştirme, başka karakterin yorumuyla geliştirme ve yazarın yorumuyla geliştirme"dir. Yöntem olarak doküman analizi yöntemi benimsenmiş; Dirse Han Oğlu Boğaç Han, Uşun Koca Oğlu Seğrek, Dış Oğuz Beylerinin Kazan Han'a İsyanı ve Basat'ın Tepegöz'ü Öldürmesi adlı hikâyeler bu yöntemle incelenmiştir. İncelenen eserlerde en çok kullanılan karakter geliştirme yolu, karakterlerin davranış ve eylemleriyle geliştirilmesidir. Dirse Han Oğlu Boğaç Han'da f:(8) frekans değeriyle, Uşun Koca Oğlu Seğrek'te f :(4) frekans değeriyle, Dış Oğuz Beylerinin Kazan Han'a İsyanı'nda f:(3) frekans değeriyle, Basat'ın Tepegöz'ü Öldürmesi hikayesinde f:(3) frekans değeriyle eserlerde yer aldığı tespit edilmiştir. Karakterlerin davranış ve eylemler yoluyla geliştirilmesinin en yüksek frekans değerine sahip olmasının sebebi Dede Korkut Hikayelerin kahramanlık merkezli ve eyleme dayalı bir yapıya sahip olmasından kaynaklanmaktadır Karakter geliştirme yollarından olan yazarın yorumuyla karakterin geliştirilmesine ise öykülerde rastlanmamıştır. Sonuç olarak, Dede Korkut hikâyeleri, çocuk edebiyatının temel ögelerinden karakter ve karakter geliştirme yolları açısından değerlendirildiğinde, Oğuzların yaşam biçimi, savaşları, aile ilişkileri konularıyla kültürel farkındalığını ortaya koyan karakterlerin toplumsal dayanışma, yardım severlik, aile bağı temalarıyla örüntülendiği görülür.

Anahtar Kelimeler: Dede Korkut Hikâyeleri, Karakter, Karakter Geliştirme Yolları

Yunus Emre'nin İzinde Sözün Diriliği; Niyazi Mısri'de Yunus Emre Etkisi Üzerine Bir Değerlendirme

Ahmet Kutluay
Bağımsız Araştırmacı
esmakadizade@mersin.edu.tr

Dede Korkut Hikâyeleri, Türk edebiyatının önemli sözlü kültür ürünlerinden biri olup destan geleneğinden halk hikâyeciliğine geçişte köprü görevi üstlenmiştir. 9. yüzyıldan itibaren şekillenen bu öyküler, 15. yüzyılda bilinmeyen bir şahıs tarafından yazıya geçirilerek Türk dilinin, kültürünün ve düşünce yapısının yazılı kaydı haline gelmiştir. Hikâyelerde Oğuz Türklerinin yaşam biçimi, aile yapısı, inançları ve değer dünyası işlenmiştir. Aynı zamanda hikayeler tarih boyunca Türk halkının toplumsal hafızasını, kimlik bilincini ve ortak değerlerini kuşaktan kuşağa taşımıştır. Dede Korkut karakteri ise hikayelerde yalnızca bir anlatıcı değil, aynı zamanda bilgelik ve kültürel aktarımın simgesi olmuştur. Günümüzde, Dede Korkut Hikayeleri, modern uyarlamalarla yeniden yorumlanarak edebiyat, eğitim ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanlarında önemli bir işlev kazanmıştır. Çalışma, Yunus Emre Enstitüsü'nün yayımladığı Dede Korkut Hikâyeleri, çocuk edebiyatının temel ögelerinden olan karakter ve karakter geliştirme yolları bakımından incelenmiştir. Karakter geliştirme yolları ise karakteri davranış ve eylemler yoluyla geliştirme, iç konuşma yoluyla geliştirme, başka karakterin yorumuyla geliştirme ve yazarın yorumuyla geliştirme"dir. Yöntem olarak doküman analizi yöntemi benimsenmiş; Dirse Han Oğlu Boğaç Han, Uşun Koca Oğlu Seğrek, Dış Oğuz Beylerinin Kazan Han'a İsyanı ve Basat'ın Tepegöz'ü Öldürmesi adlı hikâyeler bu yöntemle incelenmiştir. İncelenen eserlerde en çok kullanılan karakter geliştirme yolu, karakterlerin davranış ve eylemleriyle geliştirilmesidir. Dirse Han Oğlu Boğaç Han'da f:(8) frekans değeriyle, Uşun Koca Oğlu Seğrek'te f :(4) frekans değeriyle, Dış Oğuz Beylerinin Kazan Han'a İsyanı'nda f:(3) frekans değeriyle, Basat'ın Tepegöz'ü Öldürmesi hikayesinde f:(3) frekans değeriyle eserlerde yer aldığı tespit edilmiştir. Karakterlerin davranış ve eylemler yoluyla geliştirilmesinin en yüksek frekans değerine sahip olmasının sebebi Dede Korkut Hikayelerin kahramanlık merkezli ve eyleme dayalı bir yapıya sahip olmasından kaynaklanmaktadır Karakter geliştirme yollarından olan yazarın yorumuyla karakterin geliştirilmesine ise öykülerde rastlanmamıştır. Sonuç olarak, Dede Korkut hikâyeleri, çocuk edebiyatının temel ögelerinden karakter ve karakter geliştirme yolları açısından değerlendirildiğinde, Oğuzların yaşam biçimi, savaşları, aile ilişkileri konularıyla kültürel farkındalığını ortaya koyan karakterlerin toplumsal dayanışma, yardım severlik, aile bağı temalarıyla örüntülendiği görülür.

Anahtar Kelimeler: Dede Korkut Hikâyeleri, Karakter, Karakter Geliştirme Yolları

Dijital Ortamda Türkçe Öğreniminin Kültürel ve Etkileşimsel Boyutları

Doç. Dr. Elif Emine Balta
Düzce Üniversitesi
elifeminebalta@duzce.edu.tr

Dijitalleşme, günümüzde dil öğretimi ve kültürel aktarım alanlarında köklü bir dönüşüm yaratmış olup bu sürecin etkileri her geçen gün artmaktadır. Geleneksel sınıf temelli öğretim anlayışının yerini artık etkileşime dayalı, öğrenenin aktif katılımını merkeze alan çevrim içi öğrenme modelleri almaktadır. Türkçe öğretimi de bu değişimden doğrudan etkilenmiş, Yunus Emre Enstitüsü'nün çevrim içi platformları ve YouTube içerikleri aracılığıyla uluslararası düzeyde daha geniş bir öğrenci kitlesine ulaşmıştır. Bu yeni öğretim biçiminde öğrenciler, bilgiyi yalnızca pasif biçimde alan kişiler olmaktan çıkıp kültürel üretim sürecine katılan aktif bireyler hâline gelmişlerdir. Böylece Türkçenin dijitalleşme süreci, teknik bir yenilik olmanın ötesinde dilin kültürel boyutunu da dönüştüren katılıma dayalı bir etkileşim alanı ortaya çıkarmıştır. Bu çalışmada, Henry Jenkins'in "katılımcı kültür" ve "yakınsama kültürü" kavramlarından hareketle Türkçenin dijital ortamlarda yeniden üretim sürecinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Jenkins'e göre (2024) dijital çağda bireyler, yalnızca bilgi tüketicisi değil; aynı zamanda içerik üreten, paylaşan ve kültürel anlam inşasına katkıda bulunan aktif katılımcılardır. Katılımcı kültür kullanıcıların medya içerikleri üzerinde söz sahibi olup birbirleriyle fikir alışverişinde bulundukları ve ortak üretim süreçlerine dâhil oldukları bir ortamı ifade eder. Yakınsama kültürü ise farklı medya türlerinin (metin, ses, görsel, video) birleşerek çok yönlü bir iletişim ağı oluşturmasını vurgular. Bu yaklaşımlar, dil öğretimi ve kültürel aktarım süreçlerinde öğrenicilerin edilgen konumdan çıkıp etkileşim ve üretim odaklı roller üstlendiğini göstermektedir. Araştırmada nitel bir yöntem olarak doküman analizi kullanılacaktır. Yunus Emre Enstitüsü'nün dijital materyalleri, çevrim içi öğretim içerikleri ve sosyal medya paylaşımları bu kapsamda değerlendirilecek; Türkçe öğretiminin dijital çağdaki kültürel ve etkileşimsel boyutları ortaya konulacaktır. İnceleme kapsamına Yunus Emre Enstitüsü'nün web sitesi, Yedi İklim Türkçe isimli dijital materyalleri ve Türkçe öğretimine yönelik mobil uygulamalar dâhil edilecektir. Veriler Jenkins'in kuramından geliştirilmiş temalar altında analiz edilecektir. Böylece Türkçenin dijitalleşme sürecinin dil öğretimi ve kültürel aktarım açısından ne tür imkânlar sunduğu belirlenmeye çalışılacaktır. Elde edilecek sonuçların dijital ortamda Türkçe öğretimiyle kültürel etkileşimi güçlendirecek yeni yaklaşımların geliştirilmesine fikir sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkçenin dijitalleşmesi, katılımcı kültür, doküman analizi, Henry Jenkins.

Yabancılara Türkçe Öğretiminde Non-Formal Öğrenme:Uluslararası Öğrenci Akademisi Örneği

YL Öğrencisi Asma Alahoum
Kocaeli Üniversitesi
asma100499@gmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Hülya Çevirme
Kocaeli Üniversitesi
hulya.cevirme@kocaeli.edu.tr

Yabancı dil öğrenme süreci, yalnızca sınıf içi öğretimle sınırlı kalmayıp, bireyin içinde bulunduğu toplumsal ve kültürel çevreyle olan etkileşimiyle de şekillenmektedir. Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni (CEFR), 2. bölümde öğrenicinin bir “sosyal aktör” olduğunu vurgulamakta; dilin yalnızca sınıf ortamında değil, toplumsal görevler ve günlük yaşam bağlamında da öğrenilmesi gerektiğini belirtmektedir. Bu durumda ise sınıf dışındaki dil öğrenme ortamları akla gelmekte ve dil öğrenme ortamları, bireyin hedef dili edindiği veya kullandığı bağlama göre farklı biçimlerde sınıflandırılmaktadır. Literatürde kabul gören ayrım, öğrenme süreçlerini üç temel kategoriye ayırmaktadır: formal, non-formal ve informal öğrenme ortamlarıdır. Non-formal öğrenme, formal sistemin dışında kalan, ancak yine de belli bir plan, hedef ve düzen çerçevesinde gerçekleşen öğrenmelerdir. Seminerler, kulüpler, atölye çalışmaları ve toplumsal destek programları bu kapsamda değerlendirilir. Bu çerçevede, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı tarafından düzenlenen Uluslararası Öğrenci Akademisi, yapılandırılmış içeriğe sahip, gönüllü katılım esaslı ve sertifika ile tamamlanan bir etkinlik olarak non-formal öğrenme ortamı örneği olarak değerlendirilebilir. Bu araştırmada, bir non-formal öğrenme ortamı örneği olarak Uluslararası Öğrenci Akademisi programının, yabancı öğrencilerin Türkçe öğrenme süreçlerine olan katkısı incelenmiştir. Araştırma, betimsel tarama modeli çerçevesinde nicel araştırma yöntemine dayalı olarak tasarlanmıştır. Çalışma grubu, Kocaeli ilinde yükseköğrenim görmekte olan ve Uluslararası Öğrenci Akademisi'ne katılmış toplam 50 uluslararası öğrenciden oluşmaktadır. Veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen ve alan yazın taraması ile uzman görüşleri doğrultusunda son hali verilen yarı yapılandırılmış anket formu aracılığıyla toplanmıştır. Anket formu,demografik bilgi soruları, Likert tipi kapalı uçlu sorular ve açık uçlu ifade alanlarından oluşmaktadır. Araştırma bulguları, kültürel etkinliklerin dil gelişimini desteklediğini ve özellikle sözlü iletişim becerilerinde belirgin gelişmeler yarattığını ortaya koymaktadır. Araştırma bulguları, Uluslararası Öğrenci Akademisi'nin özellikle konuşma ve dinleme gibi sözlü beceriler üzerinde olumlu etkiler yarattığını, aynı zamanda kültürel etkileşim yoluyla dil öğrenimini desteklediğini göstermektedir. Katılımcıların %68'i daha fazla Türkçe konuşma fırsatı bulduğunu, %56'sı dinleme becerilerinin geliştiğini, %72'si ise kültürel bağlamda önemli kazanımlar elde ettiğini belirtmiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğu, Akademi'nin Türkçeyi günlük yaşamda kullanma cesareti kazandırdığını, sosyal ortamlarda Türkçe kullanım sıklığını artırdığını ve kültürel bağlamda dili daha iyi anlamalarına katkı sağladığını ifade etmiştir. Ancak yazma ve okuma gibi becerilerde katkı algısı görece daha düşük düzeyde kalmıştır. Sonuç olarak, Uluslararası Öğrenci Akademisi programı, yabancı öğrencilerin Türkçe öğrenme süreçlerine non-formal öğrenme ortamları aracılığıyla önemli katkılar sağlayan etkili bir örnek olarak değerlendirilebilir.

Anahtar Sözcükler: Uluslararası Öğrenciler, Uluslararası Öğrenci Akademisi, Türkçe Öğretimi, Kültürel Etkileşim, Yabancı Dil Öğrenimi

Türkiye’nin Yumuşak Güç Ekosistemi: Kültürel Diplomasi ve Kurumsal Koordinasyon Perspektifi

Doç. Dr. Tarık Demir
Gazi Üniversitesi
tarikdemir@gazi.edu.tr

21. yüzyılda güç kavramının, askeri kapasiteden ziyade kültür, sanat, eğitim ve değerler üzerinden şekillenen bir dönüşüme girdiği söylenebilir. Bu dönüşüm, kültürel diplomasiyi devletlerin uluslararası alanda meşruiyet ve etki kazanmasında temel bir araç hâline getirmiştir. Türkiye, son yıllarda-özellikle son yirmi yılda- Yunus Emre Enstitüsü (YEE), Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA), Türk Maarif Vakfı (TMV) ve Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT) başta olmak üzere, dijital diplomasi araçlarını da kullanarak çok aktörlü bir yapıyla yumuşak gücünü kurumsal düzeyde inşa etmektedir. Bu çok aktörlü yapı bir ekosistem oluşturmakta; bu ekosistemin uyumlu biçimde işletilmesi için kurumsal koordinasyonun önemi her geçen gün artmaktadır. Bu çalışma, Türkiye’nin kültürel diplomasi ekosistemini kurumsal koordinasyon perspektifinden incelemektedir. Bulgular, yumuşak gücün yalnızca kültürel mirasla değil, aynı zamanda kurumlar arası etkileşim, stratejik planlama ve dijital dönüşümle güçlendiğini göstermektedir. Dijital diplomasi uygulamaları — örneğin Yunus Emre Enstitüsü’nün çevrimiçi Türkçe öğretim platformları ve TRT’nin dijital içerikleri — Türkiye’nin küresel görünürlüğünü artırmaktadır. Ancak kurumlar arası eşgüdüm eksiklikleri, bu etkinin kapsamını sınırlayabilmektedir. Sonuç olarak, Türkiye’nin kültürel diplomasi kapasitesinin sürdürülebilir biçimde gelişebilmesi için kurumsal koordinasyonun güçlendirilmesi, etki ölçüm mekanizmalarının geliştirilmesi ve dijital diplomasi altyapısının bütünleştirilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kültürel Diplomasi, Yumuşak Güç, Kamu Diplomasisi, Türkiye, Koordinasyo**n.**

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde -yor+ken, -Ar+ken ve -mIş+ken Yapılarının Öğretimi: Karşılaşılan Problemler ve Çözüm Önerileri

Dr. Öğr. Üyesi Kübra Özçetin
Marmara Üniversitesi
kubra.ozcetin@marmara.edu.tr

Bu çalışma, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde zaman ve kip eklerinin eşzamanlı kullanımıyla oluşan -yor+ken, -Ar+ken ve -mIş+ken yapılarının öğretiminde karşılaşılan güçlükleri ve bu güçlüklerin giderilmesine yönelik çözüm önerilerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırma, doküman analizi yöntemi ile yürütülmüştür. Bu kapsamda, Türkiye'de yaygın olarak kullanılan yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarında söz konusu yapıların nasıl ele alındığı incelenmiştir. İnceleme sonucunda, bu yapıların genellikle yüzeysel biçimde işlendiği, bağlam içinde yeterince çeşitlendirilmediği ve anlam farklarının açık biçimde gösterilmediği görülmüştür. Araştırmacının verdiği eğitimlerden elde ettiği deneyimlerine dayalı gözlemler öğrencilerin bu konuyu anlamakta zorlandıklarını göstermektedir. Özellikle -mIş+ken yapısının öğretiminde öğrencilerin, "Kadıköy'e gitmişken bana da bir balık al." örneğinde olduğu gibi, -mIş ekinin etkisiyle yapıyı geçmiş zaman anlamında algıladıkları belirlenmiştir. Benzer biçimde, "1. Ben çalışırken çok para biriktirmedim." ve "II. Ben çalışıyorken çok para biriktirmedim." cümlelerinde de öğrenciler hangi bağlamda hangi biçimin tercih edilmesi gerektiğini kavramakta zorlanmaktadır. Bu durumun, Türkçede -yor ve -Ar eklerinin anlam bakımından yakınlığı ve sıklıkla birbirlerinin yerine kullanılmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu nedenle öğretim sırasında art arda örneklerin sıralanması ve çeşitli durumlara uymayan örneklerin belirlenmesi, bu örneklerin gerçek hayatta kullanımlarına uygun diyaloglar hâlinde sunulması öğrencilerin aradaki anlam ayrımını daha kolay fark etmelerini sağlayacaktır. Örneğin; "Sen uyurken o kitap okuyordu." cümlesi doğruyken "Sen uyanıyorken o kitap okuyordu." cümlesi tercih edilmez. Bu örnek, fiilin süresinin kullanım tercihi üzerindeki etkiyi göstermektedir. "Türkiye'de yaşarken her zaman kahvaltı yapardım." ve "Türkiye'de yaşıyorken her zaman kahvaltı yapardım." cümlelerini ayırt etmek Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrenciler için oldukça güçtür. Bu nedenle yalnızca bu tipte örneklerin verilmesi öğrencilerin hangi durumda hangi kullanımı tercih edeceklerini belirleme noktasında belirsizlik yaşamaları ve bu durumdan endişe duymalarına neden olabilir. Bu durumu engellemek için özellikle zıt örneklerin (uymayan) örneklerin sunularak aradaki ayrımın açıklanması öğrencilerin konuyu zihinlerinde yapılandırmaları açısından önemlidir. Ayrıca, -yor+ken, -Ar+ken ve -mIş+ken yapılarını karşılaştırmalı biçimde sunan öğretim materyallerinin geliştirilmesi ve anlam-işlev temelli etkinliklerin artırılması önerilmektedir. Bu sayede öğrencilerin hem biçimsel farkları hem de bağlama bağlı anlam inceliklerini daha iyi kavrayabilecekleri düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, zaman ekleri, fiilde görünüş, -yor+ken, -Ar+ken, -mIş+ken, dil öğretiminde karşılaşılan güçlükler

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğreticilerinin Diller Arası Geçişlilik Uygulamalarına İlişkin Görüşleri

Öğr. Gör. Aydın Bayat
İnönü Üniversitesi
aydin.bayat@inonu.edu.tr

Öğr. Gör. Dr. Gülşah Gençer
İnönü Üniversitesi
gulsah.gencer@inonu.edu.tr

Küreselleşme, artan göç hareketleri ve kültürler arası etkileşimin hız kazanmasıyla birlikte bireylerin yabancı dil öğrenme anlayışı, tek dillilikten çok dillilik ve çok kültürlülüğe yönelmeye başlamıştır. Bir dil sınıfında farklı ana dillerine sahip bireylerin bulunması, dil öğretiminde yöntem ve tekniklere ilişkin yeni anlayışlar benimsenmesini gerekli kılmıştır. Bu bağlamda diller arası geçişlilik kavramı (translanguaging), öğrencilerin bildikleri tüm dilsel kaynakları öğrenme sürecine taşımaları ve bu kaynaklardan yararlanmalarını teşvik eden güncel bir yaklaşım olarak alan yazında dikkat çekmeye başlamıştır. Bununla beraber, yabancı dil öğretimi sınıflarında hedef dilin tek başına kullanılmasını ve sınıf içinde başka dillerin aracılığından kaçınılmasını savunan yaklaşımlar da yaygındır. Diller arası geçişlilik ise bu geleneksel yaklaşıma karşıt bir model değil, aksine anlam kurmayı ve iletişimi destekleyen tamamlayıcı bir pedagojik unsur olarak değerlendirilmektedir. Bu anlayış, özellikle çok dilli sınıflarda etkileşimi destekleyen bir uygulama alanı bulmaktadır. Bu çalışma ile yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin diller arası geçişlilik kavramına ilişkin düşüncelerini, sınıf içi uygulamalara dair deneyimlerini ve bu yaklaşımın Türkçe öğretim sürecine yansımalarına yönelik görüşlerini belirlemek amaçlanmaktadır. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden olgubilim (fenomenoloji) yöntemiyle yürütülmüştür. Çalışmanın katılımcılarını, yurt içi ve yurt dışında görev yapan 10 Türkçe öğreticisi oluşturmaktadır. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak çevrim içi ortamda gerçekleştirilen görüşmeler vasıtasıyla toplanmıştır. Toplanan veriler, temalar halinde sınıflandırılarak içerik analizi yoluyla çözümlenmiştir. Çalışma ile elde edilen bulgular, öğreticilerin büyük bir bölümünün diller arası geçişlilik kavramına ilişkin kısmen bilgi sahibi olduklarını ve bu uygulamaları derslerinde kullandıklarını göstermektedir. Katılımcılar, diller arası geçişliliğin öğrenci motivasyonunu artırdığını, sınıf içi etkileşimi güçlendirdiğini ve öğrenme kaygısını azalttığını ifade etmiştir. Bununla beraber öğreticiler, bu uygulamaların öğrencilerde “hazıra alışma” eğilimine yol açabileceğini ve hedef dile yoğun biçimde odaklanma fırsatını sınırlayabileceğini belirtmiştir. Katılımcıların çoğu, söz konusu uygulamaların dengeli ve amaca uygun biçimde kullanılmasının dil öğretiminde verimliliği artıracağını düşünmektedir. Ayrıca öğreticiler, diller arası geçişlilik uygulamalarının gelecekte çok dilli sınıflarda daha yaygın biçimde kullanılacağı öngörüsünü paylaşmıştır. Sonuç olarak, bu çalışma, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sınıflarında farklı dilsel kaynaklardan dengeli ve amaca uygun şekilde yararlanılmasının öğretim sürecine katkı sağlayabileceğini göstermektedir. Bununla beraber, Türkçe öğretiminde eğitsel esneklik ve kültürlerarası duyarlılığı arttırabileceğine işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, diller arası geçişlilik, çok dillilik, translanguaging, öğretici görüşleri

Yabancılara Türkçe Öğretimi Okuma Metinlerinin Metinsellik Ölçütleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi

YL Öğrencisi Elif İlsu Taş
Kocaeli Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Esra Aydın
Kocaeli Üniversitesi
esra.aydin@kocaeli.edu.tr

Metin, anlamsal bir bütünlüğü bulunan ve iletişimsel değeri olan bir üründür. Dilsel iletişimin temel birimi olan metinler, dil öğretimi sürecinde de önemli bir rol oynamaktadır. Metinleştirme sürecinin sonucunda anlamsal ve dilbilgisel bir bütünlük sağlayan metin ortaya çıkar. Metinleştirme, iletide aktarılacak unsurların önce içerik düzeyinde anlamlı ve tutarlı hâle getirilmesi, ardından bu unsurların dil aracılığıyla biçimsel olarak düzenlenip bir bütünlük içinde sunulması sürecidir. Hem anadil ediniminde hem de yabancı dil öğretiminde, bireylere dört temel dil beceriyi kazandırmak amacıyla metinlerden sıklıkla yararlanılır. Özellikle yabancı dil öğretiminde, öğrenicilere sunulan metinlerin nitelikli, işlevsel ve hedef kitlenin özelliklerine uygun olması büyük önem taşır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de okuma metinleri sıklıkla yararlanılan materyallerden biridir. Bu bağlamda, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılacak metinlerin seçiminde dikkatli olunmalı; metinlerin hem dilsel hem de içerik açısından öğrenicilerin seviyesine ve ihtiyaçlarına uygun olması sağlanmalıdır. Etkili bir dil öğretimi için kullanılan metinlerin, metin olma özelliklerini taşıması, öğrenicinin ilgisini çekmesi ve öğrenme sürecine katkı sağlaması beklenir. Bu sayede dil öğrenimi süreci daha verimli hale gelmektedir. Beaugrande ve Dressler (1981), metnin metinsellik ölçütlerini taşıyabilmesi için iki temel ölçüt çerçevesinde yedi ölçüt bulundurması gerektiğini aksi durumda metnin işlevsel bir değeri olmayacağını savunmaktadır. Söz konusu iki temel ölçüt metin merkezli ve kullanıcı merkezli ölçütlerdir. Bu ölçütlerin bulunması durumunda da metin, metin olma özelliği göstermekte ve iletişim değerini karşılamaktadır. Bu çerçevede çalışma, yabancılara Türkçe öğretiminde sıklıkla kullanılan C1 düzeyindeki Yeni İstanbul ders kitabında yer alan okuma metinlerinin söz konusu metinsellik ölçütlerine uygunluğunu değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın evrenini yabancılara Türkçe öğretimi dil setlerindeki okuma metinleri oluşturmaktadır. Amaçlı örneklem çerçevesinde oluşturan veri tabanını 18 okuma metni oluşturmaktadır. Veriler belge tarama modeli ile elde edilmiş olup nitel bir araştırma yapılmıştır. Veri analizinde her bir metindeki metinsellik ölçütleri tek tek ele alınmış ve 7 ölçüt çerçevesinde her biri çözümlenerek değerlendirilmiştir. Bu sayede, metinlerin metinsellik ölçütlerini ne derece sağladığı bilimsel bir temelde incelenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Metinsellik ölçütleri, Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, Okuma metinleri, Metin analizi

İki dilli sınıflarda translanguaging stratejileri ile yabancı dil olarak Türkçe öğretimi

YL Öğrencisi Dilara Aynur
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
dilara.aynr@gmail.com,

Doç. Dr. Mehtap Özden
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
mehtapgunes@comu.edu.tr,

Uluslararası literatürde "Translanguaging" olarak geçen Diller Arası Geçişlilik Kavramı, öğrencilerin sahip oldukları tüm dilsel kaynakları — ana dili, hedef dil ve bildikleri diğer dilleri — öğrenme, anlama ve kendini ifade etme süreçlerinde bütüncül biçimde kullanmalarına dayalı çağdaş bir yaklaşımdır. Bu anlayış, öğrencilerin dilsel repertuarlarını keskin sınırlarla birbirinden ayırmak yerine, diller arasındaki doğal geçişleri pedagojik bir avantaja dönüştürmeyi amaçlamaktadır. Dolayısıyla translanguaging, tek dilli öğretim anlayışının ötesine geçerek çok dilli bireylerin sahip oldukları dilsel ve kültürel birikimi öğrenme ortamına aktif biçimde dâhil etmeyi hedefler. Bu çalışma, iki dilli sınıflarda yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde translanguaging stratejilerinin öğretim süreçlerindeki işlevini ve bu stratejilerin anlam oluşturma sürecine katkısını incelemektedir. Özellikle çok dilli sınıf ortamlarında öğrencilerin dilsel kimliklerinin ve önceki dil öğrenme deneyimlerinin öğretim sürecine nasıl yansıtılabileceği ve bu stratejilerin öğrencilerin öğrenme sürecine olan etkisi temel araştırma odağını oluşturmaktadır. Çalışma, translanguaging pedagojisi, Ortak Dilsel Temel Kuramı ve Anlaşılabilir Girdi Yaklaşımı üzerine inşa edilmiştir. Çalışma nitel desenlerden durum çalışmasına göre yürütülmektedir. Veriler doküman analizi yöntemiyle toplanmaktadır. Kuramsal çerçeve doğrultusunda, ilgili akademik kaynaklar doküman analizi yöntemiyle incelenmiştir. Ayrıca, Avrupa'daki bazı Türkçe kurslarına ait açık erişimli ders planlarında yer alan etkinliklerin, öğretmen yönergelerinin ve materyal çeşitliliğinin translanguaging stratejileri açısından potansiyel kullanımı değerlendirilmiştir. Bulgular, translanguaging pedagojisinin Türkçe öğretimi bağlamında nasıl işlerlik kazanabileceğine dair somut örnekler sunmayı ve uygulamada kullanılabilecek pedagojik modelleri görünür kılmayı amaçlamaktadır. Ayrıca, iki dilli sınıflarda uygulanan translanguaging stratejilerinin öğretmenlerin çok dillilik konusundaki farkındalıklarını nasıl etkilediği de tartışma konuları arasındadır. Analiz süreçlerinde dil repertuarlarının öğrenme sürecine dâhil edilmesi, kod değişimi (code-switching), kavram köprüleri kurulması (concept bridging), iki dilli materyal kullanımı ve kültürlerarası farkındalık unsurları temel inceleme ölçütleri olarak belirlenmiştir. Öğrenci bağlamında ise translanguaging stratejilerinin öğrenme süreçleri üzerindeki etkileri ele alınmıştır. Çok dilli sınıflarda translanguaging stratejilerinin öğrencilerin dil öğrenme süreçlerini etkileyen kaygı, motivasyon, özgüven gibi duyuşsal etmenlere (affective filters) olan etkileri tartışılmıştır. Sonuç olarak, elde edilen bulgular translanguaging pedagojisinin yabancı dil öğretimi alanında çok dilli bireylerin dil öğrenme süreçlerini destekleyen bir yaklaşım olarak önemli bir potansiyele sahip olduğunu göstermektedir. Türkçe öğretimi literatüründe translanguaging kavramının henüz sistematik biçimde ele alınmamış olması, bu çalışmayı özgün kılmaktadır. Çalışma, Türkçenin çok dilli bağlamlarda öğretimine ilişkin pedagojik yaklaşımlara katkı sunmayı, öğretmenlerin translanguaging farkındalığını artırmayı ve YADOT alanında çok dillilik perspektifinin güçlenmesine katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Anahtar Sözcükler: Translanguaging, iki dillilik, kavram köprüsü, Türkçe öğretimi, pedagojik stratejiler

The Position of Turkish in the Digital World and Its Reflections on Turkish Language Teaching

Melek Kılıç
Milli Eğitim Bakanlığı
melek.kilic@meb.gov.tr

Sinem Sönmez
Milli Eğitim Bakanlığı
sinem.sonmez@meb.gov.tr

Elif Kaplan
Milli Eğitim Bakanlığı
elif.kaplan102@meb.gov.tr

With technological advancements and the widespread use of the internet, the transition from traditional to new media in Turkey has accelerated, and online journalism has become a primary source of information (Bendaş, 2022). At the same time, the fact that new generations grow up surrounded by digital technologies makes the use of digital tools and environments increasingly important in Turkish language teaching (Özdemir, 2017). This study aims to reveal the reflections of digital tools and new media environments on the visibility of Turkish, teaching methods, and the functional structure of the language. The research was conducted through a case study design based on a qualitative research approach. Qualitative research is “a process that aims to present perceptions and events in their natural settings realistically and holistically, using qualitative data collection methods such as observation, interview, and document analysis” (Yıldırım & Şimşek, 2008: 39). The study group consisted of 22 Turkish language teachers working in Artvin during the 2025–2026 academic year. Data were collected through a semi-structured interview form and analyzed using content analysis. As a result of the analysis, nine themes emerged. The theme of digital tool use showed that teachers actively use digital platforms; however, technical infrastructure and content limitations restrict the process. The impact of digitalization on Turkish teaching revealed that digital tools increase motivation and interactive learning but may lead to a superficial use of language. The language of social media indicated that students use Turkish quickly but incorrectly, weakening spelling and stylistic norms. While artificial intelligence and digital applications support teaching, uncontrolled use may limit language skills. Opportunities and threats highlighted that digitalization increases the visibility of Turkish but that foreign languages and abbreviation culture pose threats to its vocabulary. Digital material use showed that videos and game-based applications support learning but require attention to language accuracy. Students’ digital Turkish use facilitates fast communication but causes regression in writing and expression skills. Teacher competencies emphasized the need for training in digital pedagogy and media literacy, while digital ethics and language awareness underlined the importance of using Turkish accurately and consciously. The study concludes that digitalization offers both opportunities and risks for Turkish language teaching and emphasizes the importance of strengthening language awareness. Teacher training programs should be developed to promote the conscious and effective use of digital tools in Turkish teaching.

Keywords: Digitalization of Turkish, new media tools, Turkish language teaching, digital language awareness

Öğrenici, Öğretici ve Akademisyen Görüşlerine Göre İkinci Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dinleme ve Okuma Becerisi Sorunları

YL Öğrencisi Hatice Kübra Aygün
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
hatice.kubra116@gmail.com

Doç. Dr. Efecan Karagöl
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
efecankaragol@beun.edu.tr

Dinleme ve okuma becerileri, dilin alımlama yönünü oluşturmakta ve öğrenicilerin dili anlamlandırma, yorumlama ve iletişim kurma yeterliklerinin temelini oluşturmaktadır. Anlama becerileri kapsamında değerlendirilen dinleme ve okuma, dil girdisinin edinilmesini sağlayan temel becerilerdir. Bu becerilerde karşılaşılan güçlükler, öğrenicinin iletişimsel yeterliğini olumsuz yönde etkileyebilmekte, dil öğrenme sürecini yavaşlatmakta ve motivasyonunu azaltabilmektedir. İkinci dil olarak Türkçe öğretimi sürecinde öğrenicilerin dil becerilerini etkili bir şekilde geliştirebilmeleri için dinleme ve okuma becerilerinde karşılaştıkları sorunların belirlenmesi ve bu sorunlara yönelik çözüm yollarının ortaya konulması büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda araştırmanın amacı, ikinci dil olarak Türkçe öğrenenlerin dinleme ve okuma becerilerinde karşılaştıkları sorunları; öğrenici, öğretici ve akademisyen görüşleri doğrultusunda çok boyutlu biçimde ortaya koymaktır. Elde edilecek bulguların, ikinci dil olarak Türkçe öğretimi alanında dinleme ve okuma becerilerinin geliştirilmesine yönelik uygulamaların güçlendirilmesine, öğretim materyallerinin ve içeriklerinin zenginleştirilmesine, ayrıca öğretici eğitimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırma nitel araştırma yöntemine dayalı olarak yürütülmektedir. Veriler, Türkiye'deki üniversitelerin Türkçe öğretim merkezlerinde (TÖMER) eğitim görmekte olan B1, B2 ve C1 düzeyindeki öğreniciler, bu merkezlerde görev yapmakta olan öğreticiler ve bu alanda akademik çalışmalar yürüten akademisyenlerle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Verilerin analiz süreci devam etmektedir. Analiz sürecinde, dinleme becerisi kapsamında öğrenicilerin konuşma hızı, telaffuz, ses farklılıkları, kelime bilgisi ve günlük dil kullanımına dayalı materyalleri anlamada yaşadıkları güçlüklerin yanı sıra öğreticilerin materyal çeşitliliği ve ders içi uygulamalarda karşılaştıkları sorunlar ele alınacaktır. Akademisyenlerin, dinleme becerisinin öğretiminde kullanılan içeriklerin ve uygulamaların mevcut durumuna ilişkin görüşleri ve önerileri değerlendirilecektir. Okuma becerisi bağlamında öğrenicilerin metin uzunluğu, kültürel ögeler, sözcük dağarcığı ve anlam çıkarımı konularında yaşadıkları güçlükler analiz edilecektir. Öğreticilerin düzeye uygun metin seçimi ve etkinlik geliştirme konularında karşılaştıkları zorluklar ele alınacaktır. Akademisyenlerin, öğretim materyallerinin dilsel ve kültürel açıdan yeniden yapılandırılmasına ilişkin görüşleri de irdelenecektir. Araştırma tamamlandığında, ikinci dil olarak Türkçe öğretiminde dinleme ve okuma becerilerinin geliştirilmesi sürecinde yaşanan güçlüklerin öğretim materyalleri, yöntemsel yaklaşımlar ve ölçme-değerlendirme süreçleriyle ilişkisi ortaya konacaktır.

Anahtar Sözcükler: Dinleme becerisi, okuma becerisi, ikinci dil olarak Türkçe öğretimi, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi

Almanya’daki Türk Gençlerinin Rap Dili: Kod Aktarımı, Kod Karışımı ve Dilsel Melezlik

Dr. Öğr. Üyesi Bahtiyar Bahşi
İnönü Üniversitesi
bahtiyar.bahsi@inonu.edu.tr

Doç. Dr. Niymet Bahşi
Milli Eğitim Bakanlığı
niymetbahsi@gmail.com

Küreselleşme ve göç süreçleri, dili bir iletişim aracı olmanın ötesine taşıyarak bireyin kimliğini, kökenini, aidiyetini ve kültürel yönelimini belirleyen çok katmanlı bir unsur hâline getirmiştir. Farklı kültürlerin bir arada yaşadığı toplumlarda dil, bireylerin kimlik inşasında ve sosyal aidiyetlerini tanımlama süreçlerinde belirleyici bir rol oynamaktadır.Bu bağlamda, Almanya’da yetişen Türk gençlerinin ortaya koyduğu iki dilli müzikal üretimler, iki dillilik olgusunun kültürel boyuttaki en belirgin yansımalarından biri olarak değerlendirilmektedir. Bu üretimler, iki kültür arasında konumlanan gençlerin Türkçe ve Almanca ifadeleri bir arada kullanarak kendilerine özgü bir anlatım biçimi inşa etmelerine olanak sağlamaktadır. Böylece dil, göçmen bireyler açısından yalnızca bir iletişim aracı olmanın ötesine geçerek kimliğin, aidiyetin ve kültürel farklılığın sembolik bir göstergesi hâline gelmektedir. Bu çalışmada Almanya’da yaşayan Türk gençlerinin dinlediği şarkılarda yer alan dilsel yapıların özellikle kod aktarımı (code-switching) ve kod karışımı (code-mixing) aracılığıyla melez bir dilsel formun nasıl oluştuğu incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini, Almanya’da yaşayan Türk gençlerinin dinlediği on şarkı oluşturmaktadır. Veriler, doküman incelemesi yöntemiyle toplanmış ve elde edilen veriler içerik analizi tekniğiyle çözümlenmiştir. İçerik analizi, verilerde yer alan dilsel unsurları sistematik biçimde inceleyerek anlamlı kategoriler hâline getirmeyi amaçlayan bir nitel çözümleme yöntemidir. Bu doğrultuda, araştırmada Almanya’daki Türk gençlerinin dinlediği şarkılarda görülen kod aktarımı ve kod karışımı örnekleri belirlenmiş; şarkı sözlerinde yer alan iki dilli ifadeler, Poplack’ın (1980) kod aktarımı türleri ile Muysken’in (2000) kod karışımı sınıflandırması esas alınarak değerlendirilmiştir. Böylece veriler, iki dilliliğin dilsel ve kültürel yansımalarını ortaya koyacak biçimde temalara ayrılmış ve yorumlanmıştır. Elde edilen bulgular, şarkılarda görülen kod aktarımı ve kod karışımı örneklerinin dilsel melezliğin oluşumunda belirleyici bir rol oynadığını göstermiştir. Çalışma sonucunda, Almanya’da yaşayan Türk gençlerinin dinlediği şarkılarda görülen kod aktarımı ve karışımı örneklerinin, iki dilliliğin doğal bir yansıması olarak melez bir dil yapısı oluşturduğu; bu yapının ise göçmen gençlerin kimlik ve kültürel aidiyetlerini ifade etmede işlevsel bir araç hâline geldiği saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türk- Alman rap müziği, iki dillilik, kod aktarımı, kod karışımı, dilsel melezlik

Suriyeli Ortaokul Öğrencilerinin Akademik Başarılarına Engel Olan Etmenler

Doç. Dr. Kübra Şengül
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
kubraturkersengul@gmail.com

Fatih Kılıçarslan
Milli Eğitim Bakanlığı
fkilicaslan1@gmail.com

Türkiye Ortadoğu, Kafkas ve Balkan coğrafyasında oluşan uluslararası olaylar neticesinde tarihinin farklı dönemlerinde göçmen akını ile karşı karşıya kalmıştır ancak hiçbiri Suriye Savaşı neticesinde gelen sığınmacı sayısı kadar fazla olmamıştır. Ekim 2024 itibariyle toplam 3.087.966 kayıtlı Suriyeli, Türkiye'de yaşamaktadır. Bu göçmenlerin 1.124.353'ü zorunlu eğitim çağındaki çocuklardan oluşmaktadır. Özellikle 18 yaş altında bulunan sığınmacıların oranının yüksek olması mültecilerin eğitim ihtiyaçlarının da ciddiyetle gündeme alınmasını gerekli kılmıştır. Krizin Akut dönemi olarak adlandırılan 2011-2013 yılları arasında ülke geneli uygulamaları kapsayan bir yol haritası yerine gönüllü kuruluşlar, STK'lar ve belediyelerin yerel imkânları ölçütünde çözüm üretilmeye başlandığı görülmektedir. Geçiş dönemi olarak adlandırılan 2014-2015 yıllarında ise MEB, GEM'ler üzerinden eğitim olanağı sağlayarak uzun vadeli bir yol haritası için hazırlıklara başlamıştır. 2016 yılından itibaren Türkiye, uygulamış olduğu eğitim politikalarında bir takım değişikliklere giderek Suriyeli çocukların hemen hemen her kademede devlet okullarında eğitim alarak entegrasyonunun yürütülmesi yönünde bir politikaya evrilmiştir. Daha önceki uygulamayla temel seviyede Türkçe öğrenen Suriyeli çocuklar yeni uygulanan politika ile devlet okullarında kaynaşık bir biçimde eğitimlerine devam etmişlerdir. Uygulanan bu politikada neticesinde Türkiye Suriyeli sığınmacı çocuklara Türk çocuklarıyla aynı haklarda ve aynı standartta eğitim hizmetleri sağlama noktasında eşit davranmıştır. 2020 yılına gelindiğinde GEM'ler kapatılmış ve öğrencilerin hepsi devlet okullarına nakledilmiştir. Bu politika değişikliğinin neticesinde izole bir biçimde GEM'de ağırlıklı olarak Arapça kısmen de Türkçe eğitim gören Suriyeli çocuklar toplumla daha kolay uyum sağlanması açısından devlet okullarında Türk öğrencilerle aynı sınıfta uyum sınıfları adı altında eğitim almaya başlamıştır. Türkiye kapsayıcı eğitim anlayışıyla hareket ederek Suriyeli öğrencilerin devlet okullarında kaynaşık eğitim görmesinin olumlu neticelerini alsa da öğrencilerin okul başarılarının önündeki engellerin derinlemesine araştırılması gerekmektedir. Suriyeli ortaokul öğrencilerinin akademik başarısızlıklarına neden olan etmenlerin derinlemesine incelenmesi amacıyla yapılan olan bu araştırmada nitel araştırma yöntemi; nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, Kayseri ilinde Suriyeli öğrencilerin yoğun olarak yaşadığı ve farklı gelir düzeylerine sahip ailelerin bulunduğu Kocasinan ve Melikgazi ilçelerindeki 8 ortaokul ve Şanlıurfa ili Harran ilçesinde 7 farklı okulda derse giren farklı branşlardan 71 öğretmen ve idarecidir. Araştırmaya katılan öğretmenler; amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemlerine göre belirlenmiştir. Derinlemesine veriler elde etmek adına araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırma sürecinde toplanan veriler içerik analizi yaklaşımı kullanılarak çözümlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Akademik başarı, İki dillilik, sosyal uyum

Rol Kartları Kullanımının Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerin Konuşma Becerisi ve Kaygılarına Etkisi

YL Öğrencisi Hilal Gül
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
hilalgul2323@gmail.com

Doç. Dr. Kübra Şengül
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
kubraturkersengul@gmail.com

Dil öğretimi alanında artık yalnızca dil bilgisi değil, iletişimsel yeterliğin kazandırılması da öğrenme sürecinin temel amacı olarak görülmektedir. Yabancı dil öğretiminde temel amaç ise öğreniciyi salt dil bilgisi yapılarıyla donatmak değil öğrenicinin hedef dili etkili ve doğru bir biçimde kullanan bireyler yetiştirmektir. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireylerin konuşma becerilerini geliştirmeleri, yalnızca dil bilgisel değil iletişim sırasında düşük kaygı düzeyine de bağlıdır. Ancak konuşma becerisi yabancı dil öğrenicilerini en çok zorlayan beceridir ve bu sebeple kaygı düzeyinin yüksek olduğu bir alandır. Özellikle bireyin özgüven seviyesi, akıcı konuşma kaygısı, kendini ifade etme becerisi ve hata yapma korkusu gibi etkenler dil öğrenme sürecini olumsuz yönde etkiler. Bu noktada öğreniciyi hem dilsel hem bilişsel yönden sürece katacak ve motive edecek eğlenceli öğretim yöntemlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Rol kartları bu ihtiyaca cevap verecek nitelikte bir yöntemdir. Rol kartları öğrenicinin farklı iletişim durumlarında farklı rollere girerek dili doğal bir şekilde kullanmasını ve yaratıcı iletişim kurmasını sağlar. Bu araştırmada, rol kartları kullanımının öğrencilerin konuşma becerisi ve konuşma kaygısı üzerindeki etkisi incelenmiştir. Çalışma, ön test–son test kontrol gruplu yarı deneysel desenle yürütülmüş; katılımcılarını Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen 15 öğrenci oluşturmuştur. . Deney grubuna sekiz oturumluk (dört hafta, haftada iki oturum) rol kartı temelli konuşma etkinlikleri uygulanmış; kontrol grubunda ise benzer içerikler geleneksel yöntemlerle ele alınmıştır. Veriler konuşma becerisi değerlendirme formu ve konuşma kaygısı ölçeği ile toplanmış olup analiz süreci devam etmektedir. Bu araştırmada rol kartlarının yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin konuşma becerisi ve kaygılarına etkisi incelenmiştir. Öğrenicilerin rol kartlarıyla birlikte aktif aynı zamanda eğlenceli ders katılımı ve işbirlikli öğrenme gibi durumları gözlemlenmiştir. Araştırmanın, rol kartı uygulamalarının konuşma becerisini geliştirmede ve konuşma kaygısını azaltmada etkili bir araç olabileceğini ortaya koyması beklenmektedir. Bu çalışma, iletişim temelli dil öğrenme yöntemlerinin uygulamada ne kadar etkili olduğunu göstermesi bakımından değerlidir.

Anahtar Sözcükler: Yabancılara Türkçe eğitimi, kaygı, tutum, rol kartları, konuşma becerisi

Habib Bektaş’ın Yorgun Ölü Kitabındaki Öykülerde Göç, Kimlik ve Aidiyet

Dr. Salih Dizdar
Millî Eğitim Bakanlığı
salihdizdar89@hotmail.com

Sosyolojik, ekonomik, politik ya da kişisel nedenlerle bir yerden başka bir yere yapılan göç, yalnızca mekânsal bir hareketlilik değil; kültür, dil, kimlik ve aidiyet gibi birçok unsurun yeniden biçimlenmesine yol açan çok katmanlı bir olgudur. Türkiye’den Almanya’ya çeşitli nedenlerle gerçekleşen göç hareketlilikleri Türk edebiyatında sıklıkla işlenen bir konudur. Bu bağlamda Almanya’ya göç ve beraberinde getirdiği kültürel, toplumsal ve bireysel meseleler üzerine yapılan değerlendirmeler ayrı bir önem taşır. 1972 yılında işçi göçüne katılarak Türkiye’den Almanya’ya giden Habib Bektaş, göç deneyimini bizzat yaşamış bir yazar olarak, bu süreci eserlerinde derinlemesine işlemiştir. Habib Bektaş’ın 1989’da yayımlanan Yorgun Ölü adlı kitabında yer alan öyküler, Almanya’ya göç eden Türk toplumunun meselelerini çok yönlü biçimde irdeler. Bu öykülerde göç, göçmenlik, ölüm, yalnızlık ve kültürel ikilem gibi meseleler; insanın kendisiyle, kültürüyle ve yaşadığı mekânla kurduğu ilişkinin derin bir sorgulamasına dönüşür. Yazar, sade fakat yoğun bir anlatım diliyle göç olgusunun ardındaki kimliksel ve kültürel dönüşüm süreçlerini ele alır. Bu çalışmada, Yorgun Ölü’de yer alan öyküler kimlik ve aidiyet kavramlarının edebî temsilleri bağlamında incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Habib Bektaş, Yorgun Ölü, göç, kimlik, aidiyet.

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğreten Öğretmenlerin Yeterliliklerinin Belirlenmesi

Arş. Gör. Gözde Tekin
Trakya Üniversitesi
gozdetekin@trakya.edu.tr

Türkçenin eğitimi ve öğretimi, günümüzde yalnızca ana dili olarak Türkçe öğretimiyle sınırlı kalmayıp farklı bağlam ve öğrenen profillerine göre çeşitlenen bir yapıya kavuşmuştur. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, ikinci dil olarak Türkçe öğretimi, iki dillilere Türkçe öğretimi, Türk soylulara Türkçe öğretimi ve özel amaçlı Türkçe öğretimi gibi alt alanların giderek belirginleşmesi, öğretmen yeterliliklerinin her bir bağlamda yeniden tanımlanmasını gerekli kılmaktadır. Bu çeşitlilik, öğretmenlerin yalnızca Türkçe dil bilgisi, Türk kültürü ve dil öğretim yöntemleri konusundaki donanımlarını değil aynı zamanda kültürlerarası farkındalık ve duyarlılık, kültürel zekâ, öğrenen ihtiyaçlarını analiz edebilme ve etkili iletişim kurma gibi çok yönlü yeterliklerini de ön plana çıkarmıştır. Her alanda olduğu gibi yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de “öğretmen” sürecin en önemli aktörlerinden biridir. Öğretmenin yabancı dil olarak Türkçe öğretebilmesi için belli yeterliliklere sahip olması beklenmektedir. Bu araştırma, yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretmenlerin sahip olması gereken yeterlilikleri belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, temel nitel araştırma deseninde gerçekleştirilmiş olup çalışma grubunu farklı kurumlarda görev yapan altı Türkçe öğretmeni; inceleme nesnesini yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sertifika programlarının içerikleri, lisans ve lisansüstü programların program yeterlikleri oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ve doküman incelemesi kullanılmış; görüşmeler ses kaydıyla kaydedilip yazılı metne dönüştürülmüştür. Elde edilen veriler içerik analiziyle çözümlenmiş ve kodlamalar sonucunda tema ve alt temalar oluşturulmuştur. Analiz sonucunda öğretmen görüşleri “Yeterlikler” ana teması altında altı alt tema şeklinde sınıflandırılmıştır. Bunlar: (1) Alan bilgisine yönelik yeterlilikler, (2) Öğretmenlik mesleğine yönelik yeterlilikler, (3) Türkçe öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin yeterlilikler, (4) Program ve içerik bilgisine yönelik yeterlilikler, (5) Ölçme ve değerlendirme yeterlilikleri ve (6) Farklı kültürlerden gelen öğrencilerle etkili iletişim kurma yeterlilikleridir. Bulgular, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğretmen niteliğinin çok boyutlu bir yapıya sahip olduğunu ve kültürlerarası duyarlılığın belirleyici bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sertifika programlarına, lisans, yüksek lisans ve doktora programlarına yönelik önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, yeterlilik, nitelik, öğretmen yeterlilikleri

YouTube Otomatik Türkçe Altyazılarında Şapka ve Ekleşme Hatalarının İncelenmesi

Öğr. Gör. Dilek Eylem Taşdemir
Beykent Üniversitesi
eylemtasdemir@beykent.edu.tr

Bu çalışma, dijital medya ortamlarında giderek yaygınlaşan otomatik altyazı sistemlerinin Türkçe dil yapısını ne ölçüde doğru yansıttığını incelemeyi amaçlamaktadır. Günümüzde YouTube başta olmak üzere birçok çevrim içi platform, konuşma tanıma teknolojileri aracılığıyla otomatik altyazı üretmekte; bu altyazılar hem içerik erişilebilirliği hem de yabancı dil olarak Türkçe öğrenimi açısından önemli bir işlev üstlenmektedir. Ancak bu sistemlerin Türkçe'nin biçimbilimsel ve yazımsal özelliklerine tam olarak uyum sağlayamaması, dilin özgün yapısının bozulmasına yol açabilmektedir. Araştırmada odaklanılan temel sorun, Türkçe'nin eklemeli yapısının ve ses–yazı uyumunun otomatik sistemler tarafından yeterince çözümlenememesiyle ortaya çıkan yazım ve biçim hatalarıdır. Özellikle şapkalı harflerin (â, î, û) sistematik biçimde göz ardı edilmesi, kelime anlamlarında belirsizliklere neden olmakta; eklerin yanlış ayrılması ya da birleşmesi ("gel di", "yap mış" gibi) dilin doğal akışını bozmaktadır. Bu durum, otomatik altyazıların hem Türkçe öğretiminde hem de dil teknolojisi uygulamalarında güvenilirliğini sorgulatmaktadır. Çalışma, otomatik altyazı sistemlerinin yalnızca teknolojik bir kolaylık değil, aynı zamanda dilin biçimsel kimliğini etkileyen kültürel bir arayüz olduğunu vurgulamaktadır. Bulgular, Türkçe için geliştirilecek altyazı ve konuşma tanıma sistemlerinde biçimbilimsel çözümleme, yazım sonrası denetim ve diakritik farkındalığına dayalı düzeltme katmanlarının zorunlu olduğunu göstermektedir. Bu yönüyle araştırma, Türkçe'nin dijital ortamlarda doğru, estetik ve sürdürülebilir biçimde temsil edilmesine katkı sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe, otomatik altyazı, biçimbilim, yazım hataları, dil teknolojileri

Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kültürel Bellek Temelli Müziksel Öğrenme Modeli: Türk Halk Müziği Üzerine Kuramsal Bir Yaklaşım

Dr. Öğr. Üyesi Bilgehan Aycan
Malatya Turgut Özal Üniversitesi
bilgehan.aycan@ozal.edu.tr

Kültürel bellek bir toplumun dünü, bugünü ve yarını arasındaki bağın canlı tutulması ve bir süreklilik oluşturması hususunda önemli bir yere sahiptir. Bu sebeple müzik, toplumların duygusal hafızasının taşıyıcılığı boyutunda önemli bir yere sahiptir. Kuşaktan kuşağa aktarılan sözlü gelenek içerisinde yer alan Türk halk müziği bu açıdan Türk toplumunun geçmişini ve kimliğini ezgiler aracılığı ile aktarmada bir köprü görevi görmektedir. Türk müziği, özellikle de Türk halk müziği çağlar boyunca kollektif hafızanın sesi olmuş, Türk toplumunun geçmişini ezgiler aracılığı ile günümüze taşımıştır. Ele alınan bu çalışma yabancılara Türkçe öğretiminde Türk müziğini kültürel belleğin işitsel taşıyıcısı olarak ele almayı ve müzik aracılığı ile Türkçe'nin kültürel, duygusal ve kimlik bağlamında anlamlandırılarak kavranabilmesi boyutunu müzikolojik bir bakış açısısıyla incelemeyi hedeflemektedir. Araştırmanın amacı, bir yabancı dil olarak öğrenilmesi planlanan Türkçe'nin sadece bilişsel boyutta değil aynı zamanda duygusal ve kültürel boyutta da kavratabilmeye olanak tanıyacak bir yaklaşım sunmaktır. Duygusal ve kültürel bağlamda Türk müziği aracılığı ile Türkçe'nin ritmi, ses yapısı ve tınısı ile dil öğrenimi gören bireylerin duygusal bir temas kurması sağlanmaktadır. Öğretilmesi hedeflenen kelimeler müzik aracılığı ile anlam kazanmakta aynı zamanda sesler duygu ile bütünleşmekte ve dil öğreniminde müzik aracılığı ile kültür dilin içine yerleşmektedir. Bu sayede müzik dil öğreniminde yalnızca bir dinleme etkinliği olarak kalmamakta, kültürel farkındalık da yaratan estetik bir öğrenme ortamına dönüşmektedir. Ele alınan bu çalışma nitel araştırma deseni içerisinde kuramsal ve model geliştirici bir araştırma niteliğindedir. Aynı zamanda kültürel bellek, müzik ve yabancılara Türkçe öğretimi konusunda liretatür taranıp, tematik olarak incelenerek doküman analizi ve içerik çözümlemesi deseni kullanılmıştır. Bu doğrultuda 'Kültürel Bellek Destekli Müziksel Öğrenme Modeli' önerilmekte, bu model ile Türkçe öğretiminde kültürel belleğin, müzik aracılığı ile duygulara, duyguların dile, dilin ise anlam üretimine dönüşen yapısı açıklanmaktadır. Önerilen bu öğrenme modeli ile müziği öğrenme sürecinin merkezine yerleştirerek işitsel farkındalık, duygusal rezonans, kültürel kodlama, bellek pekiştirme ve dil öğreniminde anlamsal üretim sağlanacaktır. Sonuç olarak dil öğreniminde müziğin yalnızca işitsel bir araç değil aynı zamanda öğrenmeyi kolaylaştıran ve hem duygusal hem de kültürel olarak içselleştirebilmesine olanak sağlayan önemli bir unsur olduğu söylenebilir. Türkçe'nin ses örgüsü, ritmik yapısı, vurgusu ve kültürel tonlarının sezgiel bir biçimde hissettirebilen Türk müziğinin doğal bir öğretim aracı olduğu düşünülmektedir. Bu sayede Türkçe öğretimi bilişsel bir süreç olmaktan çıkıp kültürel belleğin estetik bir paylaşımına dönüşmektedir. Çalışma aynı zamanda yabancılara Türkçe öğretiminde müziğin kültürel öğrenme modeli olarak kullanılabilirliğini de ortaya koyacaktır.

Anahtar Kelimeler: Türk Halk Müziği, Kültürel Hafıza, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi, Kültürel Aktarım

Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kültürel Bellek Temelli Müziksel Öğrenme Modeli: Türk Halk Müziği Üzerine Kuramsal Bir Yaklaşım

Öğr. Gör. Dr. Berrin Ar Pamuk
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
berrinar@ogu.edu.tr

Yabancı dil öğretimi, yalnızca sözcüklerin, dilbilgisel yapıların aktarımından ibaret olmayan, kültürel değerlerin ve toplumsal kimliğin öğreniciye kazandırılmasını da amaçlayan çok yönlü bir süreçtir. Bu nedenle yabancılara Türkçe öğretiminde dil ile kültür arasındaki ilişki, öğretim sürecinin merkezinde yer almalıdır. Dil, bir milletin düşünme biçimini, inanç sistemini, toplumsal alışkanlıklarını, değerler dünyasını yansıtan en önemli araçtır. Bu bağlamda, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde edebiyat metinlerinden yararlanmak, hem dil becerilerinin geliştirilmesi hem de Türk kültürünün doğal biçimde aktarılması açısından son derece işlevseldir. Edebiyat, kültürel mirasın taşıyıcısı olarak bireyin duygu, düşünce ve değer dünyasını şekillendirir. Halk edebiyatına ait masallar, destanlar, efsaneler, fıkralar, atasözleri ve türküler gibi türler; Türk toplumunun tarihsel belleğini, yaşam tarzını ve kültürel kodlarını yansıtan otantik materyaller olarak dil öğretiminde önemli bir yere sahiptir. Bu tür metinler, öğrenicinin yalnızca Türkçeyi öğrenmesine değil, Türk kültürünü tanımasına ve anlamlandırmasına da katkı sunar. Dilin ait olduğu kültürle birlikte öğretilmesi, öğrenicinin dili daha doğru, anlamlı ve doğal biçimde kullanabilmesini sağlar. Tarihsel olarak Türkçenin öğretimi, kültür aktarımıyla iç içe yürütülmüştür. Divanü Lügati't-Türk'ten itibaren Türk dili öğretimi yalnızca sözcük öğretimi değil, aynı zamanda kültürel bilincin kazandırılması amacını taşımıştır. Günümüzde ise yabancı dil olarak Türkçe öğretimi materyallerinde edebî metinlerin yeterince yer bulamaması, kültürel aktarım sürecini sınırlamaktadır. Oysa edebiyat metinlerinin öğretim sürecine etkin biçimde dahil edilmesi, öğrenicinin okuma, dinleme, yazma ve konuşma becerilerini bütüncül biçimde geliştirmekte; aynı zamanda kültürlerarası anlayış ve empati yeteneğini artırmaktadır. Sonuç olarak, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde edebiyatın işlevi yalnızca dil öğretimi ni desteklemek değil, kültürler arası iletişimi ve anlayışı da güçlendirmektir. Bunun için öğretim materyalleri hazırlanırken, öğrenici düzeyine uygun özgün edebî metinlerin seçilmesi, metinlerin kültürel unsurlarla ilişkilendirilmesi önerilmektedir. Böylelikle Türkçe öğretimi, yalnızca dilsel değil, kültürel bir kazanım sürecine dönüşecektir. Bu çalışmamızda edebi metinlerin öğretim materyali olarak kullanılmasının sunduğu olanaklar ele alınmış; bu metinlerin dil öğretimini nasıl işlevsel hale getirilebileceği, öğrencilere kazandırdığı dilsel ve kültürel yeterlilikler üzerinden değerlendirilmiştir. Ayrıca, edebiyat temelli öğretim yaklaşımının özellikle okuma, yazma, konuşma ve dinleme becerileri üzerindeki etkileri incelenmiş; bu öğretimin dil öğrenme sürecine sağladığı katkılar analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Dil olarak Türkçe Öğretimi, Edebiyat, Kültür Aktarımı, Edebî Metinler, Halk Edebiyatı, Dil ve Kültür İlişkisi.

Metinden ekrana kültürel dönüşüm: Hababam Sınıfı film serisinin geçmişten günümüze dil, kültürel değerler ve eğitim açısından karşılaştırılması

YL Öğrencisi Şule Gürtürk
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
kahramansule96@gmail.com

Kültür, medya ve edebiyat kavramları birçok alanda birbiriyle bağlantılı olarak sunulan unsurlardır. Edebî eserlerin geçmişte kültür aktarımı konusunda güçlü bir yerinin olduğu fakat günümüzde medya unsurlarının gelişmesiyle kültür aktarımının daha çok filmler, diziler, sosyal ağlar gibi ögeler üzerinden daha hızlı ve kolay gerçekleştiği, toplumlar tarafından daha hızlı özümsendiği yadsınamaz bir gerçektir. Dil toplumun benliğini oluşturan, değerlerini ve fikirlerini nesilden nesile aktarabileceği en nitelikli ve en güçlü araçtır. Film ve diziler; dilin doğru kullanım ölçütleri, sıkça kullanılan kalıplar, yabancı dillerden dilimize yerleşen kelimelerin oldukça hızlı benimsendiği, güldürü ögelerinin argo bir dille ortaya konulduğu gibi konularda gözlem yapabilmek için güçlü bir göstergedir. Eğitim ise bahsi geçen bu kavramların tamamını barındıran bir çatı görevi görmektedir. Kültür daimi bir dönüşüm içerisinde olarak dil, eğitim, değerler, toplum, birey gibi unsurları da beraberinde dönüşüme uğratmaktadır. Bu toplumsal ve kültürel dönüşümün geçmişe ve günümüze ayna tutan sinemaya bakıldığında ne denli kaçınılmaz ve belirgin olduğu fark edilmektedir. Sinema, kuşaklar arasındaki değişimi önümüze sunabilecek oldukça zengin bir kaynaktır. Geçmiş ile günümüz arasında güçlü bir köprü kuran ve bu dönüşümün en belirgin görüldüğü filmlerden bir kısmı da “Hababam Sınıfı” serisidir. “Hababam Sınıfı”nın eğitimin mizahi unsurlar ile döneme ait eleştirel bakış açısı çerçevesinde harmanlanması, Türkçenin geçmişten günümüze kullanımının değişimi, her geçen yıl değişen kültürel değerlerin toplumun filmdeki bir yansıması olan sınıf üzerinden verilmesi, bu film serisini benzerlerinden ayrıştıran temel özelliklerindendir. Bu nedenle kültürel dönüşüm kapsamında dil, eğitim ve toplumsal yansımalar bakımından geçmiş ve günümüzün farklarının en açık örneklerinin bu filmlerde incelenebileceği belirlenmiştir. Hababam Sınıfı adlı eser Türk sinemasına uyarlanarak geçmişten günümüze dilin kullanımı, yansıtılan kültürel değerler ve eğitim sistemindeki değişimler bakımından önem taşımaktadır. Kültürel miras olarak değerlendirilmesi gereken bu eserlerin sinemaya uyarlanmış şekli bu çalışmada karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Amaç; her iki dönem arasındaki kültürel, dilsel ve pedagojik farklılıkların tematik olarak karşılaştırılması ve eğitim anlayışındaki dönüşümün Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli vizyonu açısından yorumlanmasıdır. Bu bağlamda belirtilen film serisinin 1970’li yıllarda çekilen eski dönem filmleri ile 2000’li yıllarında çekilen yeni dönem filmleri nitel araştırma yöntemleri çerçevesinde doküman analizi deseniyle karşılaştırmalı içerik analizi yapılarak incelenmiştir. Veri kaynağını söz konusu filmler oluşturmuş; film diyalogları, karakter etkileşimleri ve öğretim ortamlarını yansıtan sahneler belge niteliğinde veri olarak ele alınmıştır. Çalışmada, 1970’li yıllarda çekilen Hababam Sınıfı filmleri ile 2000’li yıllarda yeniden çekilen filmlerden elde edilen veriler, TYMM’nin kök değerleri (adalet, merhamet, sorumluluk, vatanseverlik vb.), dil kullanım ilkeleri ve eğitimde bütüncül insan anlayışı ölçütleri çerçevesinde çözümlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hababam Sınıfı, kültürel dönüşüm, dil, eğitim, TYMM

Kemal Sunal Sinemasında Almanya Görünümü: Göç, Sınıf ve Aidiyet Üzerine Bir İnceleme

YL Öğrencisi Merve Toker
İnönü Üniversitesi
merve.toker@inonu.edu.tr

Doç. Dr. Ersin Aycan
İnönü Üniversitesi
ersin.aycan@inonu.edu.tr

Türkiye ve Almanya'nın 1961 yılında imzaladığı İş Gücü Anlaşması ile sadece Almanya'ya çalışmaya giden Türkleri değil her iki ülke arasında kültürel bir değişimi başlatan bir anlaşmaya da imza atıldığı söylenebilir. Nitekim her iki ülke arasında gelişen ilişkiler ve değişen zamanla birlikte kültürel ögeler de yaşamın her alanında olduğu gibi değişmeye başlamıştır. Bu değişim ve dönüşümü anlatmak için sinema sanatının da kullanıldığı görülür. Bunun en büyük temsilcilerinden bir de Kemal Sunal'dır. Bilhassa 1978'li yıllardan sonra Türk sinemasında görünen Almanya, sadece ekonomik göçün temsilcisi değil aynı zamanda kültürel kimliklerin yeniden tanımının yapıldığı bir mekân olarak görülebilir. Bu sürecin inşası tamamlandıktan sonra Kemal Sunal'ın Türkiye'deki mizah gücünü Almanya'da çektiği iki film ile sürdürdüğü, 1985 yılında "Gurbetçi Şaban", 1988 yılında ise "Polizei" filmlerini beyaz perdeye aktardığı izlenir. Bu filmler üzerinden Almanya imgesini Türklere izleten Kemal Sunal'ın, göçün insanda yarattığı aidiyet, kültürel kimlik ve sınıfsal dönüşümler bağlamında umut, yabancılaşma, sınıfsal kırılım ve kentleşme sürecini mizahın gücünden de yararlanarak sosyolojik derinlikte temsil ettiği görülebilir. Bu çalışmada nitel araştırmanın gücünden faydalanılması düşünülerek göstergebilimsel analiz, kültürel temsil kuramı ve anlatı-öznellik analizi kullanılacaktır. Yapılacak analizler film ekseninde görülen karakterizasyon, mizansen, mekân, diyaloglar ile meta seviyedeki toplumsal hafıza, göç söylemleri ve toplumsal kodları incelemek üzere gerçekleştirilecektir. Çalışmada, arka planı güçlü kılabilmek adına ikincil bakış açısı sunan kaynaklardan faydalanarak kısa kontekstualizasyonlara başvurulacaktır. Bunlar Almanya göçünün tarihi, oradaki Türk işçilerin hareketleri, bu dönemde basında meydana gelen ve konu ile alakalı söylemleri içerecektir. Gurbetçi Şaban adlı esere bakıldığında, Almanya'ya göç eden bir işçinin iktisadi beklentileri ile yaşadığı kültürel yabancılaşmanın çatışması, ana kahramanın toplumsal ve sınıfsal statü kazanma isteği üzerinden analiz edilmeye çalışılacaktır. Bu anlamda işçilere ait sübjektifliğin mizahi vasıtalarla nasıl görünürlüğünün sağlandığı ortaya konacaktır. Polizei filmi ise Almanya'da çalışan Türk işçisinin toplumsal durumunu, kimliğini ve adaleti arayışını polis teşkilatı üzerinden konu almış, ötekinin ve yabancılaşan bireyin kimlik sıkışmasını göstermeye çalışmıştır. Her iki eserin ortak ekseninde 1980'lerin panoramik olarak toplumsal bir sinemasal bellek oluşturmaya çalıştığı söylenebilir. Sonuç olarak Sunal'ın Almanya'da çektiği bu filmler Türklerin Almanya temsili olarak görülebilir. Bu durum derin bir sosyolojik sezgi ile filmlerde senaryolaştırılmış ve o dönemin kimlik problemlerini, aidiyet sürecini ve göç olgusunu sinemasal bir izdüşüm olarak tarihe kazımıştır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Sınıf, aidiyet, sinema

Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kültür Atölyesinin Öğretim Sürecine Katkıları: Kazakistan Örneği Üzerine Kuramsal Bir Yaklaşım

Öğr. Gör. Dr. Burcu Yılmaz
Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi
burcu.yilmaz@ayu.edu.kz

Öğr. Gör. Dr. Burak Sözer
Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi
buraksozer90@hotmail.com

Yabancılara Türkçe öğretiminde dilsel becerilerin kazandırılmasının yanı sıra kültürel ögelerin aktarımı da büyük önem taşır. Çünkü bir dili öğrenmek, o dili yaşamak ve o dilin dünyasını anlamakla mümkündür. Kültüre dayalı öğretim, öğrencilerin yalnızca iletişimsel yeterliklerini değil, kültürlerarası farkındalık ve empati becerilerini de geliştirir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, yalnızca dilsel yeterlik kazandırmayı değil, aynı zamanda Türk kültürünün değerlerini, edebiyatını, sanatını, tarihini ve düşünce biçimini tanıtmayı da amaçlamaktadır. Ancak özellikle Kazakistan gibi Türk dünyası coğrafyalarında, Türk kültürüne ilişkin bilgi düzeyinin sınırlı olduğu gözlemlenmektedir. Öğrenciler Türk kültürünü genellikle diziler, kebap ve baklava gibi popüler ögeler üzerinden tanımakta; Türkiye'nin coğrafi yapısı, tarihi, sanatı, müziği, edebiyatı ve özellikle Mustafa Kemal Atatürk'ün düşünsel mirası hakkında sınırlı bilgiye sahiptir. Bu durum, Türkçenin öğretiminde kültürel bağlamın yeterince kurulamadığını göstermektedir. Bu çalışmanın amacı, yabancılara Türkçe öğretiminde kültür atölyeleri kurulmasının öğretim sürecine olası katkılarını kuramsal olarak tartışmaktır. Çalışma, Vygotsky'nin Sosyokültürel Öğrenme Kuramı, Byram'ın Kültürlerarası İletişim Yetkinliği modeli ve Kolb'un Deneyimsel Öğrenme Döngüsü gibi yaklaşımlar üzerine temellendirilmiştir. Kültür atölyeleri; dil, kültür ve kimliği bir araya getiren bütüncül öğrenme ortamları olarak önerilmektedir. Bu atölyelerde öğrencilerin Türk mutfağı, halk müziği, geleneksel sanatlar, coğrafya, edebiyat ve tarih gibi konularla etkileşimli biçimde tanışmaları hedeflenmektedir. Sonuç olarak, kültür atölyeleri aracılığıyla Türkçe öğrenen öğrencilerin yalnızca dili değil, o dilin taşıyıcısı olan kültürü de deneyimleyerek öğrenmeleri sağlanacaktır. Böylelikle Türkçenin öğretimi, kültürlerarası anlayış, ulusal kimlik farkındalığı ve karşılıklı kültürel saygı temelinde daha derin ve kalıcı bir öğrenme sürecine dönüşecektir. Kültür atölyesi içeriğinde sahne kurulumu / hayal ettirme, istasyonlar (deneyim alanları), tarih ve Atatürk köşesi, edebiyat ve sanat köşesi, müzik ve halk dansları alanı, mutfak kültürü masası, Türkiye coğrafyası ve günlük yaşam alanı ve yansıtma etkinliği bölümlerinin yer alması planlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kültür Atölyesi, Yabancılara Türkçe Öğretimi, Külterlerarası İletişim, Deneyimsel Öğrenme

“ABC Türkçe” Çocuklar İçin Türkçe Seti Örneği Üzerinden Okuma Metinlerinde Kültürel Unsurların İncelenmesi

Öğr. Gör. Dr. Şirin Kübra Yağmur
Ankara Medipol Üniversitesi
sirin.yagmur@ankaramedipol.edu.tr

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ders kitapları, öğretim sürecinin temel kaynaklarından biridir. Kültürel aktarım ve kültürlerarası iletişim, çoğunlukla ders kitapları aracılığıyla gerçekleşmekte ve çocukların dil ve kültür öğrenimi şekillendirmektedir. Bu araştırmanın amacı, Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarında yer alan kültürel unsurları belirlemektir. Bu kapsamda araştırma, “ABC Türkçe Çocuklar İçin Türkçe Öğretim Seti’ndeki okuma metinlerinde hangi kültürel unsurlar bulunmaktadır?” sorusu etrafında tasarlanmıştır. Araştırmada nitel yaklaşım benimsenmiş ve durum çalışması deseni kullanılmıştır. Veriler, A2.1 ve A2.2 düzeylerindeki ders ve çalışma kitaplarından doküman incelemesi yöntemiyle toplanmış, betimsel analiz ile değerlendirilmiştir. Analiz sonuçları, A2.1 düzeyindeki metinlerde günlük yaşamla ilgili kültürel unsurların ağırlıkta olduğunu göstermektedir. Bu düzeydeki çocuklar, yiyecek, içecek, selamlaşma ifadeleri ve boş zaman etkinlikleri gibi temel kültürel unsurlarla tanışmakta, günlük yaşamdaki davranışları öğrenmektedir. A2.2 düzeyinde ise kültürel çeşitliliğin arttığı görülmektedir. Bu düzeyde günlük yaşamla ilgili unsurların yanı sıra değerler, inançlar ve davranışlarla ilgili kültürel ögeler ağırlıktadır. Millî ve dinî bayramlara ilişkin unsurlara, masallardan örneklere ve meslek gruplarına yer verilmiştir. Sonuç olarak, Avrupa Ortak Başvuru Metninde (AOBM) belirtilen tüm kategorileri kapsamasa da kültürel unsurların kitaplarda geniş biçimde yer aldığı, ancak dil düzeyleri arasında farklılıklar bulunduğu saptanmıştır. Araştırma, özellikle temel düzeyde kültürel çeşitliliğin artırılmasının, çocukların hem dil gelişimini hem de kültürel farkındalığını güçlendirmesi bakımından önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bulgular, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ders kitaplarının tasarımında kültürel çeşitliliğin dengeli bir biçimde sunulmasının önemini vurgulamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Yabancılara Türkçe öğretimi, kültürel unsurlar, ders kitapları, doküman analizi, ABC Türkçe

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kültürel Etkinliklerin Dil Gelişimine Etkisi: Kültürel Uyum Dersleri Örneği

Öğr. Gör. Sabriye Özdeniz Böcek
Bartın Üniversitesi
sozdeniz@bartin.edu.tr

Yeni bir yabancı dil öğrenmek insan zihninde ve hayatında yeni kapılar açan bir anahtar gibidir. Açılan bu kapı, daha önce tecrübe edilmeyen pek çok yeni deneyimi dil öğrenicisinin ayakları altına serer. Çünkü öğrenilen her bir yabancı dil; yeni bir düşünce yapısı ve farklı bir kültürel pencere demektir. Bu sebeple dil ve kültür birbirinden ayrılamayan bir bütün olarak yorumlanmaktadır. Dil yaşayan bir kavram olduğu için konuşulduğu toplumun kültüründen bağımsız olarak değerlendirilememektedir. Bu nedenle yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sağlıklı bir iletişimin sağlanması için dilin kültürel bağlamının da anlaşılması gerekmektedir. Bu noktada yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin gerçekleştirildiği üniversitelere bağlı kurumlarda çeşitli kültürel etkinlikler düzenlenerek Türkçenin çeşitli sosyal bağlamlarda kullanımının öğrenicilere aktarılmasına özen gösterildiği görülmektedir. Bartın Üniversitesi Türkçe Öğretim Uygulama ve Araştırma Merkezi bu kültürel etkinliklere ders programında yer vererek bir izlence dâhilinde kültürel etkinliklerin takibini sürdürmektedir. Bu dersler her bir düzey için düzeyin gereklerine göre izlencelerle takip edilmektedir. Aynı zamanda bu derslerde kullanılmak üzere öğreticiler tarafından, izlencelerde yer alan her bir tema için hazırlanmış dört farklı dil becerisini destekleyen özgün materyaller hazırlanıp kullanılmaktadır. Bu materyallerle uluslararası öğrencilerin dil gelişiminin desteklenmesi ve kültürel etkileşiminin sağlanması hedeflenmektedir. Bu noktada kültürel uyum dersleri, dil öğretiminde tamamlayıcı bir unsur olarak önem kazanmaktadır. Kültürel içerikli etkinlikler, öğrenicilerin Türk toplumunu tanımalarını, kültürel değerleri içselleştirmelerini ve öğrendikleri dili gerçek yaşamla ilişkilendirmelerini kolaylaştırmaktadır. Bu çalışmada, kültürel uyum derslerinin yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin dil gelişimlerine etkisi ile ilgili öğrenici görüşleri incelenecektir. Araştırmanın yöntemi nicel araştırma yöntemlerinden tarama araştırmasıdır. Bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışmalara tarama (survey) araştırması denir. Tarama araştırması, görüşme soruları, soru formları ya da testler gibi bir dizi araçla, bir grubun özelliklerini tanımlamayı içerir (Büyüköztürk vd. 2017). Bu amaçla kültürel uyum derslerinin öğrenicilerin Türkçe öğrenimlerine katkısı hakkındaki görüşler anket tekniği ile toplanacaktır. Öğrencilerin bu görüşleri anket yoluyla toplandıktan sonra elde edilen veriler sıklık ve yüzde dağılımları kullanılarak analiz edilecektir.

Anahtar Sözcükler: Yabancılara Türkçe öğretimi, kültürel unsurlar, ders kitapları, doküman analizi, ABC Türkçe

Türk Edebiyatındaki Taşra Hüzün ve Melankolisinin Japon (Mono No Aware) Ve Portekiz (Saudade) Kültürel Duygularıyla Karşılaştırılması: Çevirideki Duygusal Eşdeğerlik Sorunu

YL Öğrencisi Burak Akgedik
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
burakgedik3110@gmail.com

Duygular, evrensel insan deneyiminin bir parçası olmakla birlikte, belirli duygulanım biçimlerinin adlandırılması, deneyimlenmesi ve edebi olarak temsil edilmesi derin kültürel, dilsel ve felsefi köklere sahiptir. Edebi eserler, bu kültüre özgü duygusal yükleri ve tarihsel alt metinleri taşıyan en önemli araçlar olarak işlev görür. Bu çalışmanın merkezinde, Türk modernleşme edebiyatının temel bir duygusu olan, özellikle taşra ve sınıfsal kayıp temalarıyla belirginleşen hüzün ve melankoli duygusunun; Japon kültüründeki Mono no aware (geçiciliğin farkındalığından doğan estetik hüzün) ve Portekiz kültüründeki Saudade (imkânsız olana duyulan tatlı-acı özlem) kavramlarıyla karşılaştırmalı bir analizi yer almaktadır. Literatürde bu üç kültüre özgü duygulanım biçimini bir arada, çeviri sorunları ekseninde ele alan bütüncül bir çalışmanın bulunmaması, bu araştırmanın temel motivasyonunu oluşturmakta ve kültürlerarası çevirideki duygusal eşdeğerlik sorununa odaklanmayı amaçlamaktadır. Bu sayede, edebi metinlerin duygusal coğrafyası haritalanarak çeviri bilim alanındaki boşluğa katkı sağlanması hedeflenmektedir. Çalışmada, duygusal ve kültürel yüklerin edebi temsiliyetini derinlemesine incelemek amacıyla niteliksel karşılaştırmalı metin analizi ve kavramsal analiz yöntemleri benimsenmiştir. Türk edebiyatındaki hüzün temasını temsilen Yusuf Atılgan'ın Anayurt Oteli (coğrafi izolasyon ve mekânsal hüzün) ve Orhan Pamuk'un Cevdet Bey ve Oğulları (sınıfsal kayıp ve modernleşme melankolisi) eserlerindeki kritik pasajlar seçilmiştir. Bu pasajlar, Mono no aware'nin temsili için Yasunari Kawabata'nın Kar Ülkesi (estetik fanilik) ve Saudade'nin temsili için Fernando Pessoa'nın Huzursuzluğun Kitabı (varoluşsal özlem) eserlerindeki ilgili kısımlarla tematik ve kavramsal olarak karşılaştırılmıştır. Analiz, duyguların temel kaynağının (mekân, doğa, kader) ne olduğu, bu kaynağın yarattığı hüzün biçiminin nasıl ayrıştığı ve çeviri metinlerdeki anlam kaybı noktaları üzerine yoğunlaşmıştır. Elde edilen bulgular, her üç kavramın da temelinde kaçınılmaz kayba, geçmişe duyulan özleme ve zamanın acımasızlığına dair ortak bir hissiyatı barındırdığını teyit etmektedir. Ancak aralarındaki derin kültürel ve felsefi ayrışmalar, çeviri sürecindeki zorlukların kökenini oluşturmaktadır. Türk melankolisi, özellikle coğrafi izolasyon, toplumsal yabancılaşma ve modernleşme sancılarıyla iç içe geçerek somut bir mekâna bağlanırken; Saudade daha çok denizci geleneği ve kaderci bir bireysel özleme dayanmakta, Mono no aware ise doğal döngüye ve fanilik estetiğine bağlı kabulleniş içeren, daha içsel bir duygu biçimidir. Bu kültürel köken farklılıkları, çeviri sürecinde tam duygusal eşdeğerliğin sağlanmasının pratik olarak imkânsız olduğunu ve çevirmenin kültürel açıklamaya ne ölçüde ihtiyaç duyduğunu göstermektedir. Çalışma, çeviribilim alanına kültürlerarası duygusal aktarımın sınırlarını belirleme ve edebi çeviride duygusal yükün kültürel bağlamdan ayrılamayacağını vurgulama açısından önemli bir katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kültürel Duygular, Çeviribilim, Taşra Melankolisi, Mono no aware, Saudade.

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Edebiyat Metinlerinin Kullanımı ve Bu Metinleri Eylem Odaklı Yaklaşımla Göreve Dönüştürme Uygulamaları

Öğr. Gör. Dr. Nihan Abir
Türk-Alman Üniversitesi
abir@tau.edu.tr

Yabancı dil öğretimi tarih boyunca toplumların ve bireylerin ihtiyacına göre birçok farklı yöntemle gerçekleştirilmiştir. Sözlükler ve dilbilgisi kitapları aracılığıyla dilin gramer yapısının öğretilmesinden sonra dil kullanımının mükemmel bir seviyeye ulaşacağı görüşü uzun yıllar devam etse de 2001 yılında yayımlanan Diller için Avrupa Ortak Yeterlilikler Çerçevesinin yayımlanmasıyla tüm dillerin yabancı dil olarak öğretilmesinde önemli yöntemsel değişiklikler meydana gelmiştir. Buna ek olarak 2020 yılında yayımlanan Diller için Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi Ek Kitapta (CEFR, 2020) yabancı dili öğrenen kişinin dili kullanan sosyal bir aktör ve kültürel aracı olmasının amaçlandığı belirtilmiştir. Özellikle kültürel aracılık kavramının önem arz ettiği ek kitapta her dil seviyesi için gereklilikler açıkça ortaya konmuştur. Dil öğretiminde en önemli amaçlardan biri öğretilen dille birlikte o dile ait kültürün de aktarılmasıdır. Zira dil ve kültür birbirinin ayrılmaz parçalarıdır. Bir dile ait maddi ve manevi kültür öğelerini bir arada taşıyabilen edebiyat metinlerinin yabancı dil öğretiminde kullanılması ise dil ve kültür ilişkisinin aktarımı açısından elzemdir. Ancak edebiyat metinlerinin çok katmanlı yapısı o dili yabancı dil olarak öğrenen kişi için ek bir zorluk doğurmakta bu sebeple edebiyat metinlerinin kullanımı yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde özellikle B2 ve C1 seviyelerinde yoğunlaşmaktadır. Buna rağmen edebiyat metinlerinin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde eylem odaklı yaklaşıma göre ne derece işlevsel kullanılabildiği araştırma konusudur. Nitel araştırma yönteminin uygulanacağı bu araştırmada da tarama ve doküman analizi modeli kullanılarak İstanbul kitabının C1 seviyesinde yer alan edebiyat metinlerinin kullanılması incelenecek, hangi metnin hangi kültürel aktarıma denk geldiği araştırılacaktır. Bu metinler ve ilgili alıştırmaların Diller için Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi Ek Kitapta (CEFR, 2020) yer alan kültürel aracılık çıktılarına uyup uymadığına bakıldıktan sonra edebiyat metinlerinin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde nasıl daha işlevsel kullanılabileceği irdelenecektir. İstanbul kitabının C1 seviyesinde yer alan edebiyat metinlerinin görev odaklı etkinliğe dönüştürülmesi ile ilgili uygulama önerileri sunulacak ve bu öneriler okuma, yazma, dinleme ve konuşma ile ilgili dört beceriyi kapsayacak şekilde çeşitlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Edebiyat metinleri, yabancı dil olarak Türkçe, kültürel aracılık, eylem odaklı yaklaşım, görev odaklı yaklaşım

Türkçe Dil Çalışmalarını Dijital Dönüşüm Trendlerine Uyarlamak: Dijital Bir Kültür Elçisi Olarak Türkçe Bir Yapay Zekâ Modellemesi Üzerine

Dr. Gül Ayşe Akar
Türk-Alman Üniversitesi
akar@tau.edu.tr

Dünyada dijital dönüşüm trendleri bilginin üretim, depolanma ve erişim biçimlerini kökten değiştirirken sosyal bilimleri de derinden etkilemektedir. Dilin sadece gramer kitapları ve sözlüklerle değil, aynı zamanda o dili anlayan, işleyen ve üreten algoritmalarla da temsil edildiği bir çağda Türkçe gibi dünyada en çok konuşulan dillerden biri için örnek bir yapay zekâ modellemesi ile dijital dönüşüm trendlerine uyum sağlamak stratejik bir gerekliliktir. Dünyada daha çok İngilizce merkezli olan yapay zekâ ekosistemine alternatif olarak ulusal dil modelleri geliştirilmeye başlanmıştır. Marka değerine sahip bir iş birliği ile Türkçe bir yapay zekâ modeli tasarlamak dilimizi bu küresel trendin en iddialı temsilcilerinden biri olarak konumlandırabilir. Bu bildiri ile Türk Dil Kurumu, Yunus Emre Enstitüsü ve Üniversitelerarası iş birliği hâlinde tasarlanacak böyle bir modelin Türkçe dil çalışmalarını dijitalleştirme potansiyeli analiz edilecektir. Uluslararası modellere alternatif olarak daha çok fonksiyonu bir araya getiren Türkçe yapay zekâ modeli oluşturmak hedeflenerek dil seviyelerine göre dört temel beceri etrafında şekillenen dil edinimi süreçleri tasarlanarak pek çok işlev bir arada sunmalıdır. Etkileşimli olarak kültür aktaran metinlerin üretimi, dil bilgisi yapılarının öğretimi, yanlışlarının düzeltilmesi, kelime öğretimi, telaffuz desteği ve akıllı asistan gibi farklı işlevleri mobil cihazlarda bir araya getirecek böyle bir modelin bireysel ihtiyaçlara odaklı olması, anında ve açıklayıcı geri bildirim sunması, öğrenme sürecini hızlandırıp keyifli hâle getirmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca bu model; Türk sanat ve edebiyatıyla bağlantılı metinlerle kültürel referansların daha iyi anlaşılmasını sağlayıp dil öğrenim sürecini kültürel mirası aktaran etkili ve dönüştürücü bir deneyim hâline getirir. Türkçe bir yapay zekâ modeli sadece yabancılara dil öğretmek ile sınırlı kalmayarak Türk diasporasının çift dilli çocuklarına ana dilini daha iyi öğrenmek üzere bir fırsat yaratırken memleket ile duygusal bağı canlı nesiller ortaya çıkararak kültür aktarımını da sağlayacaktır. Bunun yanı sıra Türkçenin farklı lehçe ve şivelerini konuşan kişiler arasında köprü kurarak küresel ölçekte farklı deneyimler yaratacaktır. Bu potansiyelin gerçeğe dönüşmesi, modelin sınırlarının ve risklerinin farkında olmayı gerektirir. Bildirimiz; böyle bir yapay zekâ modelinin iş birliğinin kurulabileceği bir ortamda modeli avantajları ve dezavantajları çerçevesinde ele alarak Türkçe öğreniminin küresel çapta daha erişilebilir olmasını hedeflemektedir. Bu bildiri ile bireysel girişimlere ya da tek bir kurumun sorumluluk alanına bırakılamayacak kadar stratejik bir hamle olan bu model bir kültür politikası olarak tartışmaya açılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe Dil Modeli, Dijital Dönüşüm, Yapay Zekâ, Kültür Politikaları

Mitin Modern Yüzü: Şahmaran Efsanesinin Dijital Temsili ve Anlam Dönüşümü

YL Öğrencisi Ada Aydın
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
aydinnadaaa@gmail.com

Anadolu'nun en köklü sözlü efsanelerinden biri olan Şahmaran miti, yüzyıllardır halkın kolektif bilinçaltında bilgeliğin, kadın gücünün ve doğayla bütünlüğün simgesi olarak anlatılmaktadır. Modern günümüzün dijital çağında ise bu anlatı görsel boyut kazanarak dijital platformlara taşınmıştır. Bu bildiri araştırması ile amaç sözlü kültürdeki Şahmaran efsanesi ile Netflix yapımı "Şahmaran" dizisini karşılaştırarak, bir mitin dijital platforma aktarılırken geçirdiği anlam, motif ve temsil dönüşümünü incelemektedir. Araştırmanın temel odak noktası, dijitalleşmenin mitik bir anlatıyı ne ölçüde derinleştirdiği veya ne ölçüde yüzeyselleştirdiğidir. Sözlü kültürde yer alan: Bilgelik, sır, merhamet, ihanet, doğa-insan dengesi gibi kadim motiflerin, dijital platforma nasıl uyarlandığını, uyarlanırken hangi teknik ve yöntemlerin kullanıldığı, uyarlamada yaşanan sınırlılıkları ve avantajları ortaya koymaktır. Sözlü kültürde doğan ve anlatılan Şahmaran mitinin konusu: Bedeni, yarı insan ve yarı yılan olan Şahmaran'nın öyküsü anlatılır. Doğayla uyum içerisinde olan aynı zamanda insanlara iyilik yapmaktan çekinmeyen Şahmaran bu iyiliğin karşılığını ihanet ile alır. Şahmaran mitinin dijital platforma uyarlanırken ise bu temalar, modern bireyin kimlik arayışları, toplumsal cinsiyet rolleri ve aşk merkezli bir anlatı ekseninde yeniden yorumlanmıştır. Şahmaran figürü, sözlü anlatıda bilginin ve doğanın koruyucusu iken, dizide psikolojik çatışmalarla örülü bir "kadın özneye" dönüşmüştür. Bu dönüşüm, bir yandan mitin evrenselliğini genişletirken diğer yandan yerel dokusunda bazı farklılıklara yol açmıştır. Bu çalışmada amaç bu farklılıkları ortaya koymaktır. Dijitalleşme, efsanelerin kalıcılığını artıran güçlü bir işlevi olmakla birlikte, sözlü kültürde doğan ve yüzyıllardır anlatılan efsanenin duygusal ve motiflerle yoğrulan etnik yapısını zayıflatmaktadır. Netflix dizisi olanŞahmaran uyarlaması, sözlü kültürün içsel derinliğini estetik bir biçimde yeniden yapılandırıp popülerliğini artırsa da mitin doğal dokusunu değişime uğratmaktadır. Sonuç olarak bu çalışma, nitel araştırma yöntemleri çerçevesinde doküman analizi deseniyle karşılaştırmalı içerik analizi yapılarak incelenmiştir. Veri kaynağını söz konusu olan Netflix dizisi Şahmaran ve sözlü anlatım ürünü olan Şahmaran efsanesini konu alan makaleler, blog yazıları, Kemal Düz'ün Şahmaran Hikayesi adlı kitabı oluşturmuşturlardır. Araştırma çalışması Şahmaran efsanesinin, Netflix dizisi olarak yeniden uyarlaması üzerinden mitlerin modern çağda geçirdiği dönüşümü, kültürel süreklilik ve anlam kaybı ekseninde yaşanan değişimleri ortaya koymuş ve bu değişimin etkisini araştırmayı amaçlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Şahmaran, Mitoloji, Dijital Kültür, Sözlü Anlatı, Kültürel Dönüşüm

Geçmişten Geleceğe Köprü Kuran Metinler: Kültürel Mirasın Dil ve Edebiyat Yoluyla Bibliyoterapik Keşfi

Doç. Dr. Hilmi Demiral
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
hilmidemiral@ogu.edu.tr

Bu araştırma, Türk ve Alman edebiyatının seçkin sekiz yazarının eserlerini karşılaştırmalı bir bibliyoterapik keşfe tabi tutarak, kültüreler arası iletişimde kültürel mirasın dil ve edebiyat yoluyla nasıl bir iyileşme ve farkındalık köprüsü kurabileceğini göstermeyi amaçlamaktadır. Çalışma; fıkra (mizah), gezi, şiir ve masal gibi farklı türlerdeki kültürel arketip ve evrensel temaları ele almaktadır. Bu karşılaştırmalı inceleme, farklı kültürlerin edebî miraslarının, geçmişten günümüze uzanan evrensel değerler aracılığıyla bireylerin psikolojik ve duygusal iyilik hâllerine nasıl katkıda bulunabileceğini göstermeyi amaçlamaktadır. Çalışmada, modern bibliyoterapi disiplinini, kültürel mirasın taşıyıcısı olan edebî metinlerle buluşturarak, bilginin ve sanatın iyileştirici gücünü disiplinler arası bir mercekle ele almaktadır. Bu nitel araştırma, gelişimsel bibliyoterapi ilkelerini temel alarak, köklü edebi metinlerin bireyin kültürel süreçlerinde (özdeşleşme, katarsis, içgörü ve evrenselleştirme) nasıl bir dönüşüm yarattığını incelemektedir. İlk karşılaştırma, halk mizahının psikolojik dayanıklılığa katkısını inceler: Nasreddin Hoca'nın pratik zekâ ve zekice toplumsal eleştirisi ile Till Eulenspiegel'in düzen bozucu, esprili meydan okuması. Bu çiftin metinleri, okuyucunun zorluklarla alay etme ve mevcut otorite veya kısıtlamalara karşı yaratıcı başa çıkma stratejileri geliştirme potansiyelini vurgulayarak bibliyoterapik bir katarsis deneyimi sunar. İkincisi, keşif ve varoluşsal adaptasyon temalarına odaklanır: Evliya Çelebi'nin geniş coğrafyalardaki gözlemleriyle şekillenen Seyahatname'si ve Hans Jakob Christoffel von Grimmelshausen'in Simplicius Simplicissimus'undaki savaş ortamında ayakta kalma mücadelesi. Bu karşılaştırma, bireyin karmaşık, değişken ve çoğu zaman travmatik bir dünyada kimlik arayışı, adaptasyon yeteneği ve öz-farkındalık kazanma süreçlerine edebi bir rehberlik sunar. Bu metinler, okuyucuya yalnızlık ve zorluk hissinin evrensel olduğunu göstererek bir evrenselleştirme hissi sağlar. Üçüncü olarak, Yunus Emre'nin ilahi aşkı merkeze alan tasavvufi derinliği ile Johann Wolfgang von Goethe'nin evrensel insanlık, doğa ve Sturm und Drang dönemi çalkantılarıyla dolu eserleri bir araya getirilir. Bu karşılaştırma, bireyin varoluşsal kaygılar ve anlam arayışı karşısında duygusal rahatlama, manevi denge ve içgörü kazanmasına nasıl yardımcı olduğunu analiz eder. Yunus Emre'nin alçakgönüllülüğü ve Goethe'nin entelektüel coşkusu, iki farklı maneviyat yolunun kesişimini gösterir. Son olarak, Yalvaç Ural'ın Türk masallarını derlediği Anadolu Masalları'ndaki pedagojik yaklaşımı ile Grimm Kardeşler'in masal geleneği, gelişimsel bibliyoterapi açısından incelenir. Bu eserler, çocukluk dönemindeki korkular, ahlaki çatışmalar ve empati gelişimine odaklanarak, okuyucunun problem çözme becerilerini güvenli bir simgesel alan içinde geliştirmesine olanak tanır. Sonuç olarak, bu karşılaştırmalı analiz, Türk ve Alman kültürel miras metinlerinin, sanatsal değerleri yanında, günümüz insanının psikolojik ve duygusal iyilik hâline doğrudan katkı sağlayan, zamanı aşan terapötik araçlar olduğunu göstermeyi amaçlamaktadır. Elde edilen bulgular, bibliyoterapinin uygulama alanını modern metinlerin ötesine taşıyarak, kültürler arası iletişim ve kültürel mirasın iyileştirici potansiyelinin altını çizmektedir.

Anahtar kelimeler: kültürel miras ve sürdürülebilirlik, dil ve edebiyat, kültürel bibliyoterapi

Türkiye'de ve Almanya'da Okutulan 7.Sınıf Türkçe Dersi Kitabı Metinlerinin Değerler Bakımından Karşılaştırılması

YL Öğrencisi Rabia Nur Yılmaz
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
rabianurylmz@icloud.com

Eğitim programlarının temel hedeflerinden biri, bireyleri yalnızca bilişsel açıdan değil; aynı zamanda duyuşsal, toplumsal ve ahlaki yönlerden de geliştirmektir. Bu bağlamda, değer eğitimi kavramı çağdaş eğitim sistemlerinin ayrılmaz bir bileşeni hâline gelmiştir. Değerler, bireyin davranışlarını yönlendiren, toplumsal uyumu sağlayan ve kültürel kimliğin korunmasına katkı sunan temel ilkeler olarak kabul edilmektedir. Türkçe dersi ise hem bir dil öğretim alanı hem de değerlerin doğal bağlam içinde öğrenciye aktarılabildiği en işlevsel derslerden biridir. Bu nedenle, ders kitaplarında yer alan metinlerin yalnızca dil becerilerini geliştirmekle kalmayıp aynı zamanda değer aktarımına hizmet etmesi beklenmektedir. Özellikle çocuklara yönelik edebî metinler, soyut değer kavramlarının somut örneklerle içselleştirilmesini kolaylaştıran önemli araçlardır. Değer eğitiminin ders kitapları aracılığıyla öğrencilere aktarım biçimi, son yıllarda birçok araştırmacı tarafından incelenmiştir. Bu doğrultuda, ders kitaplarında yer alan değer unsurlarını belirlemeye yönelik çeşitli çalışmalar yapılmıştır: (Deniz & Karagöl, 2018; Yılar, 2016; Türkben, 2019; Taçyıldız & Güney, 2023). Bu çalışmanın amacı Türkiye'de okutulan 7. sınıf Türkçe ders kitabı ile Almanya'da okutulan 7. sınıf Türkçe ders kitabını değerler açısından karşılaştırmalı olarak incelemektir. Araştırmada, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen 20 temel değer referans alınarak sistematik bir içerik analizi yapılmıştır. Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi tekniğiyle yürütülmüştür. Doküman incelemesi, yazılı materyallerin sistematik biçimde analiz edilerek olgu ve kavramların anlamlandırılmasına imkân tanıyan bir yöntemdir. Araştırma kapsamında Türkiye ve Almanya'da okutulan 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerdeki değer unsurları incelenmiş ve iki ülkenin ders materyalleri karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Her iki kitapta da 32 metin incelenmiştir. Türkiye'de okutulan Türkçe ders kitabında toplam 20 değerden 18'ine yer verildiği tespit edilmiştir. Her bir metinde ortalama 2 değer bulunmaktadır. En sık tekrarlanan değerlerin sorumluluk (f=9), vatanseverlik (f=8), estetik (f=8), çalışkanlık (f=7) ve sağlıklı yaşam (f=6) olduğu belirlenmiştir. Bu dağılım, Türkiye'deki Türkçe öğretim materyallerinin daha çok toplumsal birlik, üretkenlik ve kültürel kimlik temelli değerlere odaklandığını göstermektedir. Almanya'da okutulan Türkçe ders kitabında toplam 20 değerden 17'sine yer verildiği saptanmıştır. Her bir metinde ortalama 2 değer bulunduğu görülmüştür. Almanya örnekleminde öne çıkan değerler sırasıyla sorumluluk (f=10), vatanseverlik (f=8), duyarlılık (f=8), sevgi (f=6), aile bütünlüğü (f=5) ve çalışkanlık (f=5) olmuştur. Bu bulgu, Almanya'daki Türkçe öğretim materyallerinin ağırlıklı olarak evrensel insani değerler, duygusal farkındalık ve aile temelli toplumsal uyum üzerine kurulduğunu ortaya koymaktadır. Karşılaştırmalı olarak değerlendirildiğinde, her iki ders kitabında da "sorumluluk" ve "vatanseverlik" değerleri ortak biçimde ön plandadır; ancak Türkiye'deki metinlerde milli ve kültürel değerlere, Almanya'daki metinlerde ise insani-duygusal değerlere daha fazla vurgu yapılmaktadır.

Anahtar Kelime: Değer eğitimi, Ders kitapları, Almanya'da değer eğitimi, Türkiye'de değer eğitimi

Türkiye’de İki Dillilik Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlere Yönelik Bibliyometrik Analiz

Prof. Dr. Emine Kolaç
Anadolu Üniversitesi
ekolac@anadolu.edu.tr

YL Öğrencisi Elanur İnçeli
Anadolu Üniversitesi
elanurinceli@anadolu.edu.tr

Bibliyometrik analizler, belirli bir alanda gerçekleştirilen bilimsel araştırmaların nicelik ve nitelik açısından eğilimlerini ortaya koyarak o alanla ilgili büyük tabloyu sunması; alanla ilgili yönelimleri, güçlü ve zayıf yönleri nesnel olarak paylaşması, geleceğe ışık tutması, araştırmacılara, planlamacılara, programcılara, politika yapıcılara yol göstermesi, bir bakıma alanın kendi kendini değerlendirmesini sağlaması açısından oldukça önemlidir. Bibliyometrik analizler; bir alanın büyük boyutlu tablosunu sunmakla kalmayarak hangi alanlarda boşluklar olduğunu hangi alanlarda artık doygunluğa ulaşıldığını belirlemek için kullanılan önemli bir analiz türüdür. Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de iki dillilik üzerine gerçekleştirilen lisansüstü tezleri çeşitli değişkenler açısından inceleyerek durum tespiti yapmaktır. Ayrıca bu araştırma Türkiye’deki iki dillilik araştırmalarında “iki dillilik”, “ikidillilik, “iki dilli”, “ikidilli” biçiminde farklı yazımların kullanıldığına, terminolojide birliğin sağlanamadığına da dikkat çekmeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın evrenini, 1988–2025 yılları arasında Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nde (YÖKTEZ) “iki dilli”, “ikidilli”, “iki dillilik” ve “ikidillilik” anahtar sözcükleriyle ulaşılan 211 lisansüstü tez oluşturmaktadır. Betimsel tarama modeliyle yürütülen araştırmada veriler doküman analizi tekniğiyle çözümlenmiştir. Tezler; “yıl, üniversite, kullanılan dil, lisansüstü düzey, konu, araştırma yöntemi, örneklem, veri toplama aracı, anahtar sözcükler ve başlık özellikleri” değişkenleri açısından incelenmiştir. Başlık analiziyle; tez başlıklarının uzunlukları, başlıkta geçen kelime sayıları ve sıklıkları belirlenmiştir. Başlıklarda en sık tekrarlanan kavramlar üzerinden alandaki odak temaların dağılımı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırma sonucunda, “ikidilli”, “iki dilli”, “ikidillilik” ve “iki dillilik” anahtar sözcükleriyle ulaşılan 211 lisansüstü tezde “iki dillilik” ve “iki dilli” kullanımlarının daha çok benimsendiği; bu tezlerin 40’ının doktora,171’inin yüksek lisans düzeyinde olduğu; 64 üniversitede çalışıldığı ve bu üniversiteler arasında ilk sırayı Gazi Üniversitesi alırken onu Hacettepe, Yıldız Teknik, İstanbul, Çukurova, Ankara ve Sakarya Üniversitelerinin izlediği; daha çok 2019-2024 yılları arasında çalışıldığı ve 2023, 2024 yıllarının en yoğun çalışılan yıllar olduğu, bu yılları 2021, 2022, 2019 yıllarının takip ettiği; daha çok Türkçe dilinde yazıldığı; eğitim-öğretim, dilbilim ve Türk dili ve edebiyatı alanlarında yoğunlaşıldığı; veri toplama araçları olarak anket, ölçek, test, görüşme ve doküman analizinin daha çok kullanıldığı; ortalama başlık uzunluğunun sekiz olduğu; başlıklarda en fazla iki dilli/dillilik, çocuk/çocuklar, Türk/Türkçe, öğrenciler sözcüklerinin kullanıldığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: İki dillilik, bibliyometrik analiz, lisansüstü tez, ulusal tez merkezi

Almanca-Türkçe Sözcük Alışverişinin Sosyolinguistik Analizi ve Tematik Sınıflandırılması

Dr. Öğr. Üyesi Ali Koç
Munzur Üniversitesi
alikoc@munzur.edu.tr

1960'lı yıllarda Türkiye'den Almanya'ya yönelik başlayan işgücü göçü, yalnızca ekonomik ve demografik bir olgu olmakla kalmamış, aynı zamanda dilsel etkileşim açısından çok katmanlı ve dinamik bir sürecin de tetikleyicisi olmuştur. Bu göç dalgası, beraberinde getirdiği sosyokültürel dokunun bir parçası olarak, iki dil arasında yoğun ve karşılıklı bir temas alanı yaratmıştır. Süreç, göçmen toplulukların ev sahibi toplumla bütünleşme çabaları ile kendi kültürel kimliklerini koruma arasında geliştirdikleri ikili stratejiler bağlamında dilsel bir müzakere ortamı doğurmuştur. Almanya'da yerleşik Türk kökenli nüfus, zaman içinde hem Türkçenin hem de Almancanın iç içe geçtiği ve birbirini beslediği bir dilsel ekosistem oluşturmuştur. Bu ekosistem, her iki dilin söz varlığında gözlemlenen karşılıklı ödünçleme (borrowing) süreçleriyle somutlaşmıştır. Özellikle göç sonrası kuşaklar arasında yaygınlaşan bu dilsel alışveriş, yalnızca sözcük düzeyinde değil, aynı zamanda morfolojik, sentaktik ve pragmatik düzeylerde de kendini göstermiştir.Kültürlerarası temasın dil üzerindeki en belirgin etkisi, gündelik yaşam pratiklerine yansıyan sözcük alışverişidir. Yiyecek-içecek adları, mesleki terminoloji, teknolojik terimler, argo ifadeler ve resmî yazışma dili gibi çeşitli alanlarda Almanca kökenli sözcükler Türkçe konuşma diline dâhil olurken, benzer şekilde Türkçe kökenli sözcükler de Almanca günlük kullanımda yer edinmiştir. Ancak bu etkileşim, basit bir kelime alışverişinin ötesine geçerek, zaman zaman dilbilgisel yapıları, deyimleri, kalıp ifadeleri ve hatta sözdizimsel örüntüleri dönüştürecek kadar derinleşmiştir. Araştırma kapsamında, öncelikle tarihsel göç süreci ve toplumsal bağlam detaylı bir şekilde incelenecek; ardından derlem dilbilim yöntemleri, mülakatlar ve katılımcı gözlem gibi nitel veri toplama teknikleri kullanılarak tespit edilen ödünç sözcükler, anlamsal, sesbilimsel ve toplumsal-cinsiyet, kuşak, coğrafi dağılım gibi sosyokültürel değişkenler çerçevesinde analiz edilecektir. Sözcükler, yaygınlık derecelerine, kullanım sıklığına, kullanım örüntülerine ve kuşaklar arası aktarım dinamiklerine göre tematik kategoriler altında sınıflandırılacaktır. Bu kategoriler arasında gıda ve mutfak kültürü, iş ve meslek terminolojisi, teknoloji ve bilişim terimleri, argo ve günlük konuşma dili, resmî ve yazılı dil kullanımları gibi başlıklar öne çıkmaktadır. Çalışmanın bulgularının, göçmen dilinin doğasını anlamaya, ikidilli topluluklarda kimlik oluşumu ve kültürel uyum süreçlerine ışık tutmaya ve nihayetinde eğitim, medya ve dil planlaması alanlarında kültürlerarası iletişimi güçlendirecek politikaların geliştirilmesine katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Ayrıca, küresel göç hareketlerinin dil üzerindeki etkilerini inceleyen karşılaştırmalı çalışmalar için metodolojik bir model sunma potansiyeli de taşımaktadır.

Anahtar Sözcükler: Almanca-Türkçe, ödünç sözcük, sosyolinguistik analiz, göç ve dil değişimi, ikidillilik.

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Bağlamında Akademik ve Kültürel Diplomasi

Öğr. Gör. Büşra Akkuş
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
busraakkus@windowslive.com

Bu bildiri, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin yalnızca dilsel yeterlik kazandırma süreci değil, aynı zamanda Türkiye'nin akademik ve kültürel diplomasi politikaları açısından çok boyutlu ve stratejik bir alan olduğunu ortaya koymayı amaçlamaktadır. Günümüzde dil öğretimi; uluslararası öğrenci hareketliliği, akademik iş birlikleri, kültürel temsil ve etkileşim süreçleriyle doğrudan ilişkili olarak ülkelerin yumuşak güç stratejilerinde önemli bir araç hâline gelmiştir. Dil öğrenimi artık yalnızca bireysel bir kazanım değil, ülkelerin küresel imajını güçlendiren, kültürel değerlerini yaygınlaştıran ve diplomatik ilişkilerde etkili bir araç olarak kabul edilmektedir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi de, Türkiye'nin uluslararası alanda görünürlüğünü artırarak kültürel etki alanını genişletmekte, akademik görünürlüğünü artırmakta ve akademik ortaklıkların gelişmesine katkı sağlayarak uluslararası iletişimde etkili bir diplomasi aracına dönüşmektedir. Bu çalışmada, akademik ve kültürel diplomasi kavramları dil öğretimi perspektifinden ele alınmakta ve Türkçenin bu diplomasi türleri içindeki çok yönlü işlevleri tartışılmaktadır. Çalışmada akademik dil öğretimi ile kültürel diplomasi arasındaki ilişki kuramsal bir çerçevede ele alınmıştır. Araştırmada nitel bir yaklaşım benimsenmiş olup veri toplama süreci, farklı ülkelerde yürütülen dil temelli kültürel diplomasi faaliyetlerine, uluslararası akademik iş birliklerine ve dil politikalarına ilişkin doküman incelemesine dayandırılmıştır. Çeşitli akademik kurum ve merkezlerin uygulama örnekleri incelenerek, Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinin somut diplomatik etkileri analiz edilmiş ve dil öğretiminin farklı düzeylerdeki aktörleri olan öğrenciler, öğretim elemanları, üniversiteler ve devlet kurumları arasındaki etkileşimi nasıl şekillendirdiği ve akademik ağların güçlenmesine nasıl katkı sağladığı incelenmiştir. Bununla birlikte, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi örneği üzerinden, bir dilin akademik ortamlarda öğretilmesi ve kullanılmasının kültürel diplomasiye sunduğu katkılar tartışılmıştır. Analiz sonucunda, akademik dil öğretiminin yalnızca öğrenciler açısından bir öğrenme etkinliği değil, aynı zamanda öğreticiler, kurumlar, devlet politikaları ve uluslararası akademik ağlar arasında çok aktörlü bir diplomasi alanı oluşturduğu görülmüştür. Bu çok boyutlu süreç, hem kültürel temsili güçlendirmekte hem de akademik bilgi dolaşımına yön vermektedir. Türkçe örneği üzerinden değerlendirildiğinde, dilin akademik bağlamda öğretilmesi ve kullanılmasının, Türkiye'nin kültürel temsiline, akademik görünürlüğüne ve uluslararası alandaki yumuşak güç kapasitesine anlamlı katkılar sunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, akademik diplomasi, kültürel diplomasi, uluslararasılaşma, yumuşak güç.

Yabancı Dil olarak Türkçe Öğretiminde Kültürlerarası Beceri ve Etkili İletişim

Prof. Dr. Aysel Uzuntaş
Türk-Alman Üniversitesi
uzuntas@tau.edu.tr

Yabancı dil öğrenmek, aynı zamanda yabancı bir kültürü öğrenmektir. Algı, düşünce ve davranışlar kültüre bağlıdır ve kültürlerarası iletişimde farklı kültürleri anlayabilmek büyük önem taşımaktadır. Yabancı dil öğrenenlerin söz konusu yabancı dili öğrenirken ilgili dili etkin kullanabilmesi için öğrenilen dilin ait olduğu kültürü, değerleri ve toplumsal normları da anlaması gereklidir. Bu çerçevede etkili iletişim için kültürlerarası beceri yabancı dil öğretiminde temel bir rol oynamaktadır. Bu çalışmanın amacı, Türkçenin yabancı dil öğretiminde kültürlerarası becerinin etkili iletişim için önemini vurgulamak ve kültürel içeriklerin bu doğrultuda nasıl etkin biçimde kullanılabileceği hususunu tartışmaktır. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin, Türk kültüründeki davranış kalıplarını ve iletişim biçimlerini tanımaları, farklı bakış açısı kazanmaları, çoklu perspektiften bakabilmeyi ve dil yeterliliklerinin yanında etkili iletişim becerisi kazanmaları söz konusudur. Bunun için bu çalışmada kültür bağlamı, teorik olarak Geert Hofstede'nin ve Edward T. Hall'ın kültür boyutları ve Schulz von Thun'un iletişim modeli açısından ele alınacaktır. Atasözleri ve deyimler, kültürel bakış açısını, toplumsal değerleri ve normları yansıtmaları bakımından bu çerçevede incelenecek, zaman ve mekân ile ilgili bakış açısı, bilginin ve bağlamın ele alınış biçimi (düşük bağlamlı / yüksek bağlamlı kültür), bireycilik / toplumculuk (kolektivizm) gibi kategoriler kapsamında söz konusu kültür ve iletişim modelleri açısından nitel bir yaklaşımla analiz edilip yorumlanacaktır. Örneğin Türkçede bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı vardır; ev alma, komşu al; her yiğidin bir yoğurt yiyişi vardır; kervan yolda düzülür; arif olan anlar; leb demeden leblebiyi anlamak gibi atasözleri ve deyimler, Türk kültürünün değer yargılarını, algı, düşünce, davranış biçimini içermekte ve polikronik zaman anlayışını, kolektivist kültür yapısını, yüksek bağlamlı kültür boyutunu ortaya koymaktadır. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler için bu farkındalığın kazanılması mühimdir. Farklı kültürlerin farklı bakış açıları olabileceğini bilmek, farklı perspektiflerden bakabilmeyi öğrenmek, kişiye kendi kültürü ile ilgili farkındalık da kazandırabilmektedir. Diğer kültürü anlayabilmek, günümüz dünyasında sosyal hayatta farklı kültürlerle kurulan iletişim açısından elzemdir. Kültürlerarası beceri, böylelikle dil öğretiminde kültürün öğrenme merkezinde yer alan dinamik bir yapı ortaya koymaktadır.

Anahtar Sözcükler: Yabancı dil, Türkçe, kültürlerarası beceri, etkili iletişim

İki Dillilere Türkçe Öğretiminde Yapay Zekâ Destekli Etkinlik Tasarımı: ChatGPT ve Gemini Çıktılarının Birbiri ve Ders Kitabı Etkinlikleriyle Karşılaştırılması

Doç. Dr. Hasan Hüseyin Mutlu
Ordu Üniversitesi
hasanhuseyinmutlu@hotmail.com

Arş. Gör. Yasemin Başkan
Giresun Üniversitesi
yasemin.baskan@giresun.edu.tr

Yapay zekâ araçları doğrudan eğitim ortamları için tasarlanmamalarına rağmen öğretimi bireyselleştirme, anında dönüt verme, öğrenci merkezlilik, öğretim içeriği tasarlama, ölçme araçları tasarlama gibi pek çok konuda sağladığı içerik ile eğitim ortamlarında kullanımları açısından güçlü araçlar hâline gelmiştir. YZ araçlarının Türkçe ve Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanımına ilişkin kuramsal ve uygulamalı çalışmalar olmasına rağmen iki dillilere Türkçe öğretimi kapsamında YZ ile ilgili bir çalışmaya rastlanılamamıştır. Bu çalışmanın amacı üretken yapay zekâ araçlarının (GPT-5 ve Gemini) iki dillilere Türkçe öğretimi kapsamında ürettiği konuşma etkinliklerinin birbiri ve insan üretimi konuşma etkinlikleri ile çeşitli ölçütler bağlamında karşılaştırılmasıdır. Bu bağlamda MEB tarafından hazırlanan 2024 Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretim Programının 7. seviye (konuşma becerisi) öğrenme çıktıları ve yine aynı programda 5-8. seviye için belirlenen tema ve konular her iki yapay zekâ aracına da üretim kriteri olarak verilecektir. Yapay zekâ araçlarının ürettiği konuşma etkinlikleri birbirleri ve T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Yükseköğretim ve Yurt Dışı Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından 2025 yılında yayımlanan 7. seviye Türkçe ve Türk Kültürü ders kitabındaki konuşma etkinlikleri ile (1) programa uygunluk (öğrenme çıktısı/konu/tema), (2) düzey uygunluğu, (3) kültürel temsil, (4) yönerge açıklığı, (5) pedagojik uygulanabilirlik açısından karşılaştırılacaktır. Çalışma aynı zamanda iki dillilere Türkçe öğretimi kapsamında YZ araçlarının öğretim tasarımlarının karşılaştırılmalı değerlendirmesini sunması açısından önem arz etmektedir. Sunduğu imkânlara her geçen gün bir yenisini ekleyen yapay zekâ uygulamalarının dil eğitimindeki rolünü ortaya koymak ve insan- yapay zekâ iş birliği ile etkili ve güncel öğretim materyalleri tasarlamak; dönüşen dünyada eğitim ortamlarını zenginleştirmenin, öğrenme kalıcılığını ve öğrenci motivasyonunu artırmanın etkili bir yolu olacaktır.

Anahtar Kelimeler: İki Dillilik, Üretken Yapay Zekâ, Etkinlik Tasarımı, Konuşma Becerisi, Türkçe ve Türk Kültürü

Bellek ve Mekân İlişkisi Bağlaminda Litvanya Tatarlarinin Kültürel Mirasi

Prof. Dr. Mehmet Celal Varışoğlu
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
celal.varisoglu@gop.edu.tr

Litvanya Tatarları, Altın Orda Devleti'nin dağılması sonrası 14. yüzyıldan itibaren Kırım'dan ve Kıpçak bozkırlarından gelip bugünkü Litvanya, Belarus ve Polonya'nın bir kısmına yerleşen Türk soylu etnik bir gruptur. Adlandırma konusunda bilim insanları arasındaki fikir ayrılıkları sonucu, söz konusu etnik grup karşımıza kaynaklarda Litvanya Tatarları, Belarus Tatarları, Litvanya-Belarus Tatarları ya da Lipka Tatarları adlandırmalarıyla çıkmaktadır. Litvanya Tatarları Kırım'dan ve Kıpçak bozkırlarından getirdikleri somut ve somut olmayan kültürel miras unsurlarını, söz konusu geniş coğrafyaya taşımış; 600 yılı aşkın süredir kuşaktan kuşağa aktarmıştır. Ana vatandan uzak kalış, bölgedeki diğer etnik gruplarla yapılan evlilikler ve bu etnik gruplara oranla sayıca az olmaları süreç içinde Litvanya Tatarlarının dillerini kaybetmesine yol açmıştır. Bununla birlikte ana vatandan taşıdıkları zengin folklorik malzeme Litvanya Tatarlarının özellikle geçiş dönemlerindeki ritüellerde karşımıza çıkmaktadır. Doğum, ölüm ve evlilik dolayısıyla yapılan törenler söz konusu somut olmayan kültürel mirası geçmişten günümüze taşımıştır. Buna ek olarak Arap harfleriyle Lehçe ve Slav dilinde yazılan dinî metinler, Litvanya Tatarları arasındaki bağın İslâm dini etkisiyle korunmasını sağlamıştır. Buna bölge mimarisinden esinlenmekle birlikte ana vatandan taşıdıkları mimari unsurları da eklemek gerekir. Dillerini kaybetmiş olmalarına karşın kültürel mirasın önemli ölçüde korunması, mekân ile birey arasında kurulan ilişkiye dayanır. Bu noktada bireysel bellekten daha çok tarih içinde oluşmuş toplumsal bellekten söz etmek daha doğru olacaktır. Kuşaktan kuşağa aktarılan toplumsal bellek, Bachelard'ın ifadesiyle bireyin ilk evreni olan evde başlamış olmakla birlikte yetiştiği sosyal çevrenin ve geçiş törenleri başta olmak üzere, katıldığı törensel anların da bir sonucudur. Litvanya Tatarları için dinî ve törensel mekânlar, toplumsal belleğin taşınmasında önemli rol oynamıştır. Pierre Nora'nın "hafıza mekânları" olarak adlandırdığı bu mekânların önemli bir kısmı bugün farklı nedenlerle ayakta olmasa da Nemezis'te ve Kırk Tatar Köyü'nde mevcut camiler ve Tatar mezarlıkları toplumsal hafıza mekânları olarak yaşamaktadır. Bu çalışmada nitel bir araştırma yürütülecektir. Araştırmanın verileri gözlem, görüşme ve Litvanya Tatarları üzerine yazılan akademik yayınlar yoluyla elde edilecek; verilerin analizinde doküman analizi tekniği kullanılacaktır. Araştırmanın sonucunda Litvanya Tatarlarının geçmişten bugüne taşıdıkları kültürel miras, bellek ve mekân ilişkisi çerçevesinde ortaya koyulacaktır.

Anahtar Sözcükler: Litvanya Tatarları, kültürel miras, bellek, mekân.

Yurt Dışında İki Dilli Çocuk Yetiştiren Ebeveynlerin Kültürel Farkındalıkları

Öğr. Gör. Zeynep Şule Zengin
Başkent Üniversitesi
zskaya@baskent.edu.tr

Dil, yalnızca sözcüklerden ibaret bir iletişim aracı değil; aynı zamanda sosyal ve kültürel birikimin hem üretildiği hem de aktarıldığı bir yapıdır. Toplumsal ilişkilerin, kimlik inşasının ve kültürel sürekliliğin temelini oluşturan dil, bireyler arasındaki anlam paylaşımını mümkün kılar. Malinowski (1920), dilin toplumsal yapıları şekillendiren ve sürdüren bir unsur olduğunu vurgulayarak, dilin kültürle olan ilişkisinin bireyin aidiyet duygusundan toplumsal hiyerarşilere kadar geniş bir yelpazede etkili olduğunu belirtmiştir. Bu bakış açısından hareketle, iki dillilik yalnızca dilsel bir beceri değil; kültürel, gelişimsel ve sosyolojik boyutlarıyla çok yönlü bir olgudur. İki dillilik meselesi sadece çocukların dil gelişimini değil, ailelerin kültürel kimlik konumlanışını da içine alan çok katmanlı bir süreçtir. Küreselleşme ve göç hareketlerinin hız kazanmasıyla birlikte, farklı dil ve kültürlerin bir arada var olduğu aile yapıları giderek artmıştır. Bu ailelerde çocuklar iki dilli ortamlarda yetişirken, ebeveynler hem kendi kültürel kimliklerini koruma hem de yaşadıkları toplumun kültürel değerlerine uyum sağlama arasında bir denge kurmaya çalışmaktadır. Bu süreçte, ebeveynlerin kültürel farkındalık düzeyi, çocukların dil ve kültür gelişimini biçimlendiren temel bir faktör olarak öne çıkmaktadır. Ebeveynlerin kültürel farkındalığı, yalnızca hangi dili ne sıklıkla konuştuklarını değil, aynı zamanda hangi değerleri yaşattıklarını da belirler.. Ebeveynlerin dil kullanımı, kültürel değerleri, kimlik aktarımı ve çocuk yetiştirme biçimlerine ilişkin bilinçli ya da bilinçsiz tutumları, çocukların hem ana dil hem de ikinci dil ile kurdukları duygusal ve bilişsel bağı doğrudan etkilemektedir. Bu noktada, kültürel farkındalık kavramı, iki dilli çocuk yetiştiren ebeveynler açısından merkezi bir öneme sahiptir. Kültürel farkındalık, bireyin hem kendi kültürel değerlerinin ve inançlarının farkına varması hem de farklı kültürlerle etkileşimde bu değerlerin davranışlarını nasıl şekillendirdiğini anlaması sürecidir. Bu farkındalık düzeyi, ebeveynlerin hem köken kültürün dilsel ve değer temelli unsurlarını çocuklarına aktarma biçimlerini hem de yaşadıkları toplumun kültürüne yönelik yaklaşımlarını belirlemektedir. Ebeveynlerin kültürel farkındalık düzeyi, bu ikili yapıda çocuklarına nasıl bir kültürel dünya sunduklarını anlamada anahtar bir göstergedir Ebeveynlerin kültürel farkındalıkları güçlü olduğunda, çocukların iki kültür arasında sağlıklı bir kimlik dengesi kurmaları, kültürlerarası anlayış geliştirmeleri ve çokkültürlü bir toplumda aidiyet hissi kazanmaları kolaylaşmaktadır. Bu çalışmada, yurt dışında iki dilli çocuk yetiştiren ebeveynlerin kültürel farkındalıklarının ne düzeyde olduğu, kültürel farkındalığın iki dilli çocukların kültürel kimlik inşasında ve kültürlerarası etkileşim süreçlerinde nasıl bir rol oynadığını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Nitel bir araştırma olarak tasarlanan çalışmada, ebeveynlerin dil kullanım tercihleri, kültürel değerleri, çocuk yetiştirme pratikleri ve ikinci dile yönelik tutumları ön görüşme formu aracılığıyla değerlendirilecektir. Bulguların, iki dillilik bağlamında kültürel aktarımın ebeveyn merkezli dinamiklerini anlamaya ve kültürel farkındalık temelli aile eğitimi yaklaşımlarının geliştirilmesine katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar kelimeler: İki dillilik, kültürel farkındalık, kimlik inşası, kültürel etkileşim

Kültürlerarası İletişimde Ebru Sanatının Rolü

Beyza Fatma Külünk
Yunus Emre Enstitüsü
beyza.kulunk@yee.org.tr

Türk kâğıt süsleme sanatlarından Ebru, hem estetik yönüyle hem de kültürel kimliğin bir parçası olarak önemli bir yere sahiptir. Yüzyıllardır süregelen bu sanat, suyun üzerindeki renkler aracılığıyla insanı hem içsel bir yolculuğa çıkarır hem de farklı kültürler arasında köprüler kurmakta yardımcı olur. Almanya'ya işçi göçüyle birlikte şekillenen çok kültürlü toplumda, bireylerin aidiyet arayışı, kimlik inşası ve farklılıklarla baş etme süreçleri önemli bir yer tutmaktadır. Sanat, bu süreçlerde hem bir ifade hem de bir iyileşme alanı olarak işlev görebilir. Ebru yapım süreci rastlantısallık ve teslimiyet üzerine kuruludur; boyaların su üzerindeki öngörülemez hareketi, bireye kabullenmeyi ve sabrı öğretir. Ebru sanatı, kendine özgü teknik yapısı ve doğallığıyla bireye hem iyi gelen hem de simgesel bir deneyim sunar. Çünkü Ebru'nun en dikkat çekici özelliklerinden biri, boyaların birbirine yer açması ve aynı tekne içerisinde aslını kaybetmeden varlığını sürdürebilmesidir. Ebru'nun doğasında var olan birlikte var olma, farklılıkları koruyarak uyum içinde bir arada kalma ilkesi, inklusion kavramıyla doğrudan örtüşmektedir. Bu yönüyle Ebru, hem sanatsal bir ifade biçimi hem de kapsayıcı bir toplumun mümkünlüğünü simgeleyen güçlü bir kültürel metafordur. Bu sanatın örgün eğitimde yer alması da büyük önem taşır. Göç toplumlarında okullar, çocukların farklılıklarını yansıtabilen ve onlara aidiyet duygusu kazandıran mekânlardır. Bu çalışmanın amacı Ebru sanatını farklı bir perspektiften pedagojik bir yaklaşımla tanıtarak, Ebru örneğinde çocuk ve gençlere yönelik Yunus Emre Enstitüsünün Almanya'daki kültür çalışmalarını ele almaktır.

Anahtar Sözcükler: migration, turkisharts, ebru, inklusion, intercultural communication, cultural identity

Kültürlerarasılık ve Dil Perspektifinden Alman-Türk Edebiyatında Yeni Arayışlar

Doç. Dr. Seriyye Gündoğdu
Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi
seriyye@yahoo.com

Küreselleşen dünyada edebi gelenek, tecrübe, dil ve düşünce yönünden giderek farklı ve çok yönlü edebi muhitin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. 70-li yıllardan itibaren profesyonel olarak Almanya'da ortaya çıkan Türk Edebiyatı Alman toplumunu ve edebi çevreleri önemli bir şekilde etkilemiştir. Edebiyat tarihinde birikmiş bilimsel deneyimlere dayanarak edebi kültürlerarasılık alanının ana hatlarını çizen, durumu değerlendiren, başarılanları kaydeden ve yeni görevler formüle eden yayınlar Almanyada memnuniyetle karşılanmaktadır. Almanya'daki Türk yazarları yaşadıkları ülkenin dilinde roman, öykü, şiir, tiyatro gibi alanlarda eserler vermişlerdir. Bu anlamda Almanya'da gelişen Türk Edebiyatı, kültürel çalışmalar olarak değerlendirildiğinde önemli verilere ulaşılır. Kültürlerarası alımlama estetiği yününden edebi metinler fikir ve içerik açısından olduğu kadar, dil bilgisi açısından da çok önemlidir. Almanya'da yaşayan Türk göçmen şair ve yazarlar arasında Türkçe düşünüp Türkçe yazan, Türkçe düşünüp Almanca yazan ve Almanca düşünüp Almanca yazan yazarlar vardır. Eserlerinde mizah, hiciv, polisiye ve deneysel şiir gibi çeşitli edebi türleri başarıyla kullanmışlardır. Bu yazarlar, Türk ve Alman edebiyatının yanı sıra dünya edebiyatından da etkilenerek zengin ve çok yönlü eserler yaratmışlardır. Türk kadın yazarlar eserlerine Almanya`ya göç eden kadınların aile ve toplumda yaşadıkları sıkıntıları dile getirmiştir. Çalışmamızın amacı Almanya'da interkültürel bağlamda Türk göçmen edebiyatının Alman kültürü ve edebiyatı bağlamında yeni eğilimlerini tahlil etmektir. Çalışmada ayrıca yazarların dil meselesi üzerinde de durulur. Çalışma süresinde Türk kökenli yazarların edebi eserlerinin konularını tahlil edilir, edebi faaliyetlerinin ana eğilimlerinin belirlenmesi amaçlanır. Burada amacımız Türk göçmen yazar ve şairlerin eserlerini tematik bakımdan incelerken milli kimlik meselesini analiz etmek, Türk göçmen edebiyatının Alman toplumunda ve edebiyatındaki yerini belirlemektir. Çalışmanın bilimsel yeniliği Almanya'da Türk göçmen yazarların edebi faaliyetlerinin genel analizini yaparken Alman diline ve edebiyatına yaptıkları katkıları araştırmaktır. Çalışmada interkültürel, karşılaştırmalı tahlil yöntemlerine baş vurulmuştur. Bu çalışmada önce Almanya'daki Göçmen Edebiyatı ve bu edebiyatın oluşumu, gelişimi ve bugünkü durumuna ilişkin genel bir bilgi verilmektedir. Kültürlerarası edebiyat araştırmalarında, metinsel düzey genellikle yazar düzeyiyle karıştırılır ve bazı yazarların tüm eserleri yalnızca "bir yabancının dil edimi" olarak algılanır. Daha sonra Almanya'da Almanca ya da Türkçe eserler veren Türk yazarlarının eserlerinin dilinde yeni yönelimler konu edinmektedir. Alman ve Türk dilinde yazan Türk yazarların eserlerinde dil meselesi ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kültürlerarası edebiyat, Alman-Türk edebıyatı, dil meseleleri

Orta Asya Türk Cumhuriyetlerinde Kültürel Diplomasi: Stratejik İletişim Perspektifinde Ortak Dil ve Kültür Değerlerinin Yeniden Konumlanması

Doç. Dr. Abdulsamet Günek
Muş Alparslan Üniveristesi
sgunek@gmail.com

Ülkelerin kültürel değerlerinin evrenselliği ve çekiciliği yumuşak güçlerinin önemli bir bileşenidir. Günümüzde birçok ülke yumuşak güç stratejilerini kültür değerlerinin aktarımı ve tanıtımı üzerine kurgulamıştır. ABD ve Avrupa Birliği ülkelerinin kültür diplomasisi faaliyetlerinin yaygınlığının yanında Rusya, Çin, Hindistan ve Brezilya gibi ülkeler de kültürü bir yumuşak güç aracı olarak kullanmaktadırlar. Kültür ülke marka değerine ve yumuşak güç değerlerine önemli etkiler yapmaktadır. Etkili kültürel unsurları olan ülkeler başka ülke vatandaşlarına cazip gelmektedir. Kültür diplomasisi faaliyetleri yalnızca eğitim ve değişim programlarından oluşmamaktadır. Kültür diplomasisi, kültürün bütün imkânlarını kullanarak hedef kitlenin etkilenmesini amaçlamaktadır. Bu bağlamda sanatsal faaliyetler, müzik ve görsel sanatlar, film endüstrisi, edebiyat, spor faaliyetleri de kültür diplomasisinin önemli ve etkili bileşenlerini oluşturmaktadır. Tarih, kültür, ortak dil ve coğrafya gibi unsurlar Türkiye'nin birer yumuşak güç potansiyelidir. Türkiye'nin yumuşak güç kaynakları kültür diplomasisinin doğrudan uygulama ve ilgi alanına girmektedir. Orta Asya Ülkeleri Türkiye ile ortak tarih, dil ve kültür birliğine sahiptir. Türkiye'nin bu bölgeye yönelik kültür diplomasisi faaliyetleri bu açıdan çeşitlenmekte ve farklılık arz etmektedir. Bu bildiride Türkiye'nin Genelde Orta Asya Türk Devletlerine, özelde ise Kırgızistan'a yönelik kültür diplomasisi faaliyetleri analiz edilerek, kültürün bir stratejik iletişim aracı olarak nasıl kullanılabileceği üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kültür Diplomasisi, Ortak Dil ve Kültür, Orta Asya Türk Cumhuriyetleri, Stratejik İletişim, Yumuşak Güç

Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitaplarında Tematik Analiz ve Çokkültürlülük Bağlamı

Dr. Serdar Başutku,
Uluslararası Balkan Üniversitesi
serdarbasutku@hotmail.com

Dr. Nilgün Çelik
Milli Eğitim Bakanlığı
celiknilgun06@gmail.com

Bu çalışma kapsamında, 2025–2026 eğitim-öğretim yılından itibaren beş yıl süreyle kullanılmak üzere kabul edilen 5, 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ve Türk Kültürü ders kitapları incelenmiştir. Kitaplarda yer alan temalar “Birlikte Yaşam”, “Güzel Memleketim”, “Bizi Biz Yapanlar”, “Geleneksel Türk Oyunları”, “Sağlıklı Yaşam”, “Köklerden Geleceğe”, “Sanat Dünyası” ve “Bilim ve Teknolojide Yolculuk” başlıkları altında toplanmıştır. “Birlikte Yaşam” teması kültürel farklılıklara saygı, hoşgörü, empati, toplumsal dayanışma ve barış içinde bir arada yaşama bilincini vurgularken; “Güzel Memleketim” Türkiye’nin doğal ve kültürel mirasını, coğrafi zenginliğini, tarihî ve sanatsal değerlerini ele almaktadır. “Bizi Biz Yapanlar” teması millî kimlik, kültürel kökler, ortak değerler, gelenek ve görenekleri öne çıkarırken, “Geleneksel Türk Oyunları” somut olmayan kültürel miras ve halk kültürünün aktarımını amaçlamaktadır. “Sağlıklı Yaşam” bireysel ve toplumsal sağlık, bilinçli yaşam tarzı ve çevre duyarlılığını; “Köklerden Geleceğe” kültürel süreklilik ve tarih bilincini; “Sanat Dünyası” Türk ve dünya sanatının estetik değerlerini; “Bilim ve Teknolojide Yolculuk” ise evrensel bilimsel gelişmeler ve çağdaş yaşamın ortak kültürel unsurlarını yansıtmaktadır. Bu temalar doğrultusunda gerçekleştirilen analiz, Türkçe ve Türk Kültürü ders kitaplarının öğrencilerin hem kendi kültürlerini tanıyarak korumalarına hem de farklı kültürlere karşı anlayış geliştirmelerine katkı sağladığını göstermektedir. İncelemede çokkültürlülükle ilişkili ögeler, değerler, inançlar ve tutumlar; ulusal ve evrensel coğrafya; beden dili ve iletişim biçimleri; gündelik yaşam; gelenekler; törenler ve kişiler arası ilişkiler başlıkları altında sınıflandırılmıştır. Türkçe ve Türk Kültürü ders kitaplarındaki temalar, öğrencilerin hem kendi kültürel kimliklerini anlamalarına hem de farklı coğrafyalardan gelen kültürel ögelerle etkileşim kurmalarına olanak tanımaktadır. Kitaplarda yer alan tematik içerikler, kültürel değerlerin, sosyal geleneklerin, tarihî mirasın ve bilimsel-teknolojik gelişmelerin öğrenciler tarafından keşfedilmesini ve eleştirel bir bakışla değerlendirilmesini sağlamaktadır. Böylece ders kitapları, öğrencilerin çokkültürlü bir perspektif geliştirmesi için hem bir araç hem de bir rehber niteliği taşımaktadır. Bu yönüyle kitapların, kültürlerarası etkileşimi destekleyen ve öğrencilerin kültürel farkındalığını artıran bir eğitim anlayışını benimsediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitapları, Çokkültürlülük, Kültürel Çeşitlilik, Yurt Dışındaki Türk Öğrenciler, Kültürlerarası Eğitim.

Yabancı Dil Olarak Türkçe ve Farsça Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarının Karşılaştırılması

Dr. Öğr. Üyesi Memet Abukan
Muş Alparslan Üniveristesi
m.abukan@alparslan.edu.tr

Dillerin öğretiminde kullanılan ders kitaplarının niteliğinin arttırılması, bunların karşılaştırmalı çalışmalarının yapılmasını günümüz şartlarında zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle farklı dillerin öğretim materyalleri incelenerek faydalı görülebilecek hususlar alınmak suretiyle ders materyalleri yeniden hazırlanabilir. Bunun yanında farklı dillerin materyallerindeki eksiklikler de ortaya konularak o dilin öğretimindeki olumsuzlukların neler olduğu açıklığa kavuşturulur. Yapılan bu çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yaygın biçimde kullanılan İstanbul Yabancılara Türkçe Öğretimi Seti (A1-A2-B1-B2-C1) ile ders kitapları ile yabancı dil olarak Farsça öğretimi için hazırlanan Mina Seti (Elementary, Elementary & İntermediate, Pre-İntermediate & İntermediate, İntermediate & Upper, İntermediate) kitaplarının Avrupa Ortak Dil Referans Çerçevesi dikkate alınarak içerik, ünite yapıları, beceri, tasarım, pedagojik yaklaşım gibi pek çok açıdan karşılaştırmayı amaçlamaktadır. Dolayısıyla çalışmanın temel amacı yabancı dil olarak Türkçe ve Farsça kullanılan ders kitaplarının ortak ve ayrışan taraflarını görünür kılarak bu alanda hazırlanacak ders kitapları ya da materyallerinin geliştirme süreçlerine katkı sunmaktır. Araştırmanın temel sorusu ise Avrupa Ortak Dil Referans Çerçevesi'ne göre Türkçe ve Farsçanın yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarının farklı ve benzer yönleri nelerdir sorusu oluşturmaktadır. Yöntem olarak doküman incelemesinden yararlanılan bu çalışmada ilgili ders kitapları karşılaştırılmış ve pek çok bulguya ulaşılmıştır. Buna göre Türkçe öğretiminde kullanılan İstanbul Seti'nin daha çok kültürel bağlam, iletişimsel yaklaşım, Avrupa Ortak Dil Referans Çerçevesi'yle uyumuyla öne çıktığı görülmektedir. Etkinliklerde gerçek yaşamla ilişkilendirilen diyalogların görsellerle desteklenmesi, dilbilgisi konularının iletişimi destekleyecek bir bağlam içerisinde sunulması, kültürel içeriklerle zenginleştirilmiş etkinliklerin oluşturulması İstanbul Seti'nde öne çıkan özellikler olarak dikkat çekmektedir. Yabancı dil olarak Farsça Öğretim Seti'nin (Mina Seti) ise Avrupa Ortak Dil Referans Çerçevesi'nden bağımsız bazı özellikleri taşısa da aşamalı yapılandırması, ünite düzeni, yazı çalışmalarındaki sistemli öğretimiyle güçlü bir model sunduğu görülmektedir. Mina Setinin, her düzeyde ve beceri alanında farklılıklar taşısa da yapılandırılmış bir ünite örgüsüne sahip olduğu tespit edilmiştir. Her ünitede temel diyaloglar, iletişim işlevlerini kazandırmaya yönelik sözcüklerin bağlam içinde sunumu, dil bilgisel yapılar ve aşamalı kelime listelerinin olduğu saptanmıştır. Özellikle öğrenenlerin kontrollü tekrarlarla hedef dili içselleştirmelerine yönelik, öğrencilerin serbest üretime geçmelerini sağlayacak, kelime öğrenimini güçlendirecek metinlerin yer alması bu öğretim setinin en belirgin özelliği olduğu söylenebilir. Özellikle temel düzey ders kitaplarında seslerin öğretimi için aşamalı bir planın sunulması gibi bazı özelliklerin bu ders kitabının ayırt edici özelliklerinden biridir denilebilir. Her iki ders seti için ulaşılan bu bulgular çerçevesinde yabancı dil olarak Türkçe ve Farsça kullanılan ders kitaplarının farklılıklarının ele alındığı bu çalışmada iki dil arasındaki hususlar çerçevesinde öğretim materyallerinin nasıl oluşturulduğu karşılaştırmalı olarak ele alınmış ve dil öğretiminde alanyazına katkı sağlanmıştır.

Anahtar sözcükler: Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, Farsçanın yabancı dil olarak öğretimi, Türkçe ve Farsça ders kitaplarının karşılaştırılması

Türk Kimliğini Yansıtan Yemekler: Türk Mutfağında Kültürel Bellek, Kimlik ve Diplomasi

Serkan Şimşek
Milli Eğitim Bakanlığı
serkansimsek.tr@gmail.com

Bu çalışma, Türk mutfağında yer alan geleneksel yemeklerin Türk kimliğini nasıl temsil ettiğini ve kültürel belleğin aktarımında nasıl bir rol üstlendiğini incelemektedir. Türk mutfağı, yalnızca lezzet çeşitliliğiyle değil tarihsel, sosyolojik ve sembolik anlamlarıyla da ulusal kimliğin bir aynasıdır. Yemek, toplumun ortak değerlerinin, aidiyet biçimlerinin ve yaşam felsefesinin en somut göstergelerinden biri olarak kültürel bir anlatı niteliği taşır. Araştırmanın amacı, mantı, dolma, keşkek, tarhana, baklava ve Türk kahvesi gibigeleneksel yemeklerin etrafında şekillenen kültürel anlamları çözümlemek ve bu yemeklerin Türk kimliğinin hangi değerleriyle özdeşleştiğini ortaya koymaktır. Bu çerçevede çalışma, kültürel kimliğin “sofra dili” üzerinden nasıl yeniden üretildiğini tartışmaktadır. Araştırma nitel durum çalışması deseniyle yürütülmüş, veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Veri setini, Türk mutfağı alanında yayımlanmış akademik makaleler oluşturmaktadır. Elde edilen içerikler, Türk mutfağının kimlik temsillerine ilişkin beş tema çerçevesinde değerlendirilmiştir: gelenek ve süreklilik, misafirperverlik, emek ve üretim kültürü, paylaşım ve topluluk bilinci, modernleşme ve kimlik yenilenmesi. Bulgular, Türk yemeklerinin yalnızca beslenme biçimi değil, Türk kimliğinin duygusal ve sembolik taşıyıcısı olduğunu göstermektedir. Mantı ve keşkeğin dayanışmayı; dolma ve baklavanın misafirperverliği, tarhananın sade yaşamı; Türk kahvesinin kırk yıllık hatırı simgelemesi, Türklerin birlikte yaşama kültürünü, topluluk ruhunu ve geçmişle bağı koruma çabasını yansıtmaktadır. Sonuç olarak, Türk mutfağı hem tarihî sürekliliği hem de toplumsal birliği temsil eden güçlü bir kültürel diplomasi aracı olarak değerlendirilmektedir. Geleneksel yemekler, “Türklük” imgesini yalnızca tat ve sunum yoluyla değil, aynı zamanda kültürel hafıza, misafirperverlik ve dayanışma değerleriyle yaşatmaktadır. Bu yönüyle Türk mutfağı, Türkiye’nin dünyaya sunduğu en etkili kimlik anlatılarından biri olmanın ötesinde, kültürler arası iletişimi destekleyen bir yumuşak güç unsuru hâline gelmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türk mutfağı, Türk kimliği, kültürel bellek, gastronomi turizmi, kültürel diplomasi

Türkçe-Almanca İkidilli Ailelerde İletişim Dinamikleri ve Çocuk Gelişimi

Davut Dağabakan
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi
ddagabakan@agri.edu.tr

Bu çalışma, Türkçe-Almanca ikidilli ailelerde dilin yalnızca bir iletişim aracı değil, kültürel aidiyetin, kuşaklar arası aktarımın ve kimlik oluşumunun temel taşıyıcısı olarak nasıl işlediğini incelemektedir. Almanya'da yaşayan Türk kökenli aileler, iki farklı dilsel ve kültürel sistem arasında gündelik yaşamlarını sürdürürken, dil seçimleri aracılığıyla aidiyet, değer ve gelenek ilişkilerini sürekli yeniden tanımlarlar. Bu bağlamda Türkçe, çoğu ailede duygusal bağların, geçmişin ve kültürel köklerin dili; Almanca ise toplumsal kabulün, eğitimin ve kamusal yaşamın dili hâline gelmektedir. Araştırmanın odağı, dilin çocuk gelişiminde yalnızca bilişsel bir araç değil, duygusal ve kültürel bir yapı kurucu olarak üstlendiği roldür. Aile içinde kullanılan her dil, farklı bir duygusal ton ve kültürel hafıza alanı oluşturur. Ebeveynlerin çocuklarıyla hangi dili, hangi bağlamda ve hangi duygusal tonda kullandıkları, çocuğun hem benlik algısını hem de kültürel konumlanışını biçimlendirir. İkidillilik bu açıdan iki farklı dünyaya ait olma değil, iki anlam sistemini birlikte yaşatma becerisi olarak değerlendirilir. Çalışma, aile içi iletişimde dilin sembolik işlevini kültürel, pedagojik ve edebî bir perspektiften ele alır. Dilin taşıdığı kültürel bellek, aile içi anlatılar, ritüeller ve duygusal aktarım biçimleriyle birlikte yorumlanır. Özellikle çocukların değer, aidiyet ve kimlik bilincinin gelişiminde dilin hem biçimlendirici hem de koruyucu bir unsur olduğu vurgulanmaktadır. Bu yönüyle ikidillilik, yalnızca iki dili bilme durumu değil, iki kültür arasında köprü kuran bir estetik ve etik deneyim alanı olarak görülmektedir. Sonuç olarak çalışma, Türkçe-Almanca ikidilli ailelerde dilin, kültürün sürdürülebilirliğini sağlayan bir miras ve çocuk gelişiminde kimlik inşasının merkezî bileşeni olduğunu ortaya koymaktadır. Dilin aile ortamındaki kullanımı, yalnızca iletişimsel değil, varoluşsal bir eylem olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: ikidillilik, aile kültürü, kimlik, kültürel aktarım, Türkçe-Almanca

Ortaokul Öğrencilerinin Konuşma Özyeterlikleri

Prof. Dr. Fatih Kana
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
fatihkana@comu.edu.tr

Doç.Dr. Aslı Maden
Bayburt Üniversitesi
asmaden25@gmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Baran Kiler
İstanbul Aydın Üniversitesi
barankiler@aydin.edu.tr

YL Öğrencisi Arda Köroğlu
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
ardakoroglu699@gmail.com

Konuşma özyeterliği, "bir bireyin çeşitli iletişim ortamlarında, farklı dinleyici kitlelerine karşı, farklı amaçlar için sözlü iletişim kurabilme yeteneğine duyduğu inanç" olarak tanımlanmaktadır (Bandura, 1977). Konuşma özyeterliği yüksek olan bireyler, fikirlerini açık ve etkili bir şekilde ifade etme, farklı ortamlarda rahatça konuşma ve dinleyicilerle etkileşim kurma konusunda kendilerini yetkin hissederler. Ortaokul öğrencilerinin konuşma özyeterlikleri, akademik ve sosyal başarıları üzerinde önemli bir etkiye sahip olan bir kavramdır. Bu beceri, fikirlerini açık ve etkili bir şekilde ifade etme, farklı ortamlarda rahatça konuşma ve dinleyicilerle etkileşim kurma yeteneğini içerir. Konuşma özyeterliği yüksek olan öğrenciler, derslerde daha aktif katılırlar, sunum yapmaktan çekinmezler ve grup çalışmalarında daha başarılı olurlar. Bu araştırmanın amacı ortaokul öğrencilerinin konuşma özyeterlik düzeylerini belirlemektir. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılacaktır. Araştırmanın evrenini Çanakkale'deki ortaokul öğrencileri oluştururken araştırmanın örneklemini Çanakkale merkezdeki bir ortaokulda öğrenim gören ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada Hasırcı Aksoy, Arıcı ve Kan (2021) tarafından geliştirilen Ortaokul Öğrencileri İçin Konuşma Özyeterlik Ölçeği kullanılacaktır. Elde edilen veriler, öğrencilerin konuşma özyeterlik algılarını, bu algıyı etkileyen aile, okul ve kişisel faktörleri ve konuşma becerilerini geliştirmeye yönelik ihtiyaçlarını ortaya koyacaktır. Araştırmanın bulguları, ortaokul öğrencilerinin konuşma becerilerini geliştirmeye yönelik etkili eğitim programlarının geliştirilmesine katkıda bulunacaktır. Ayrıca, öğretmenlere ve velilere, öğrencilerin konuşma özyeterliklerini nasıl destekleyebilecekleri konusunda da bilgiler sunacaktır.

Anahtar Kelimeler: Konuşma Özyeterliği, Ortaokul Öğrencileri, Sözlü İletişim Becerisi